

MIMA I KVADRATURA DUGA

ŽELIMIR PERIŠ

SADRŽAJ

1. Državni odvjetnik	4
2. Jopa	10
3. Klara	15
4. Viša inspektorica Enka	21
5. Dodola	26
6. Medo diler	30
7. Petra	35
8. Majka	40
9. Agenti	44
10. Kafka	49
11. Maks	53
12. Krše	59
13. Javni bilježnik Ilko Bastioni	65
14. Skvoter Adrijan	71
15. Maša	78
16. Emilijo	85
17. Susjed Miro	91
18. Gospođa s krafnama i gospodin s bocama	97
19. Margareta Maržić, prof. mat.	101
20. Dorica	107
21. Hrvoje Medanić	114

22. Jopa Relković	119
23. Taksist Joakim	126
24. Dijana	134
25. Propovjednik sedam jedan	139
26. Branimir	145
27. Filip	149
28. Jadranko Menas	152
29. Bankari	160
30. Rebus	165
31. Gusići	169
32. Luka	174
O autoru	180
Impresum	181

1. DRŽAVNI ODVJETNIK

U uredu državnog odvjetnika bio je pakao. Vani je bjesnjelo podnevno sunce, a srebrne žaluzine na zatvorenim prozorima nisu nimalo pomagale, nego kao da su dodatno pojačavale efekt staklenika. Na zidu pokraj hrvatskog grba visjelo je raspelo s Isusom i Mima se mogao zakleti da su se i njemu pojavile mrlje znoja pod pazusima.

„Jel bi mogli upaliti klimu?“ molećivo se oglasi inspektor Babić.

Mima ga promotri. Hladio se biltenom Ministarstva pravosuđa i jedva dolazio do daha. S čela bi mu se kapi znoja povremeno sjurile na bijelu košulju. Inače živahne, gotovo crne oči, sad su žmirkale iza, od kombinacije piva, vrućine i debljine, lagano natečenih obraza i kapaka. Tajnici, koja je sjedila nasuprot Mime i inspektora, ta vrućina kao da nije smetala. Kosa joj je bila uredno vezana u punđu, a košulja zakopčana do vrata, kao da je u uredu pomalo prohladno, a ne sam izvor vatri pakla.

Ljubazno se nasmiješi i odgovori inspektoru: „Gospodin državni odvjetnik ne voli klimu. Zaboli ga grlo.“

„Ali gospodin državni odvjetnik nije tu“, dahne Babić.

„Gospodin državni odvjetnik će doći svaki čas“, ne skidajući osmijeh odgovori tajnica.

„A prozore? Mogli bi bar malo otvoriti prozore“, zamoli opet Babić.

„Gospodin državni odvjetnik će doći svaki čas. I smeta mu propuh.“

Babić uzdahne kao da će svisnuti, pa nastavi još žešće mahati letkom. Mima pogleda na sat. Čekaju gospodina državnog odvjetnika već dvadeset minuta. Procijenio je da je to više-manje očekivano kašnjenje. Posve je navikao na činjenicu da se značaj pozicije nekog državnog službenika mjeri po vremenu čekanja na njega. Faktor koji je kod gospodina državnog odvjetnika bio nepodnošljiv jest ta vrućina. Mirno je sjedio pokušavajući se aklimatizirati i gledao inspektora Babića kako se muči. Mahanjem si je samo pogoršavao situaciju. Zrak koji si je mahao u lice biltenom Ministarstva pravosuđa hladio mu je lice, ali mu se ostatak tijela suviše zagrijavao zbog te radnje. Uspješna metoda opstanka jest – micati se što manje. Ne mahati, ne uzrokovati valove, ne ukazivati na sebe. I ne dirati publikacije Ministarstva.

Državni odvjetnik banuo je u ured i zalupio vrata poput propuha.

„Marija, čaj!“ obratio se tajnici. Državni odvjetnik bio je mršav i visok čovjek, suh, rekli bi za njega. „Već ste stigli?“ primijetio je goste. „Sad ćemo sve proći, samo da trenutak dođem sebi, vani je pakao.“ Sjedne za stol i među hrpama papira izvuče jedan na kojem je bio Mimin potpis. Marija mu na stol donese šalicu iz koje se pušilo. Sobu ispuni miris jasmína, a inspektor Babiću se dodatno orosi čelo kad vidi državnog odvjetnika kako u ovom paklu ispija vruću tekućinu.

„Pročitao sam vašu izjavu, to će biti u redu“, obrati se državni odvjetnik Mimi. „Pripremio sam izvješće, sad ćemo samo proći nekoliko ključnih pitanja pa ćemo vašu ekspertizu uključiti u predmet. Slažete li se?“

„Slažem se“, odgovori Mima.

„Dakle“, započne državni odvjetnik čitati s papira, „vi ste, Emilijo Donatov, diplomirani inženjer računarstva, stalno zaposleni u Policijskoj upravi na poslovima održavanja računalne opreme i savjetovanja...“

„Ne. Nisam stalno zaposlen“, prekine ga Mima.

„Niste stalno zaposleni.“

„Ne. Povremeno.“

„Povremeno ste zaposleni.“ Državni odvjetnik nije postavljao pitanja. Izgovarao je izjave koje je trebalo potvrditi ili negirati.

„Zagreb nam je ukinuo radno mjesto sistemskog inženjera, pa po potrebi zovemo Mimu, to jest gospodina Donatova“, objasni inspektor Babić ne prestajući mahati biltenom.

„To vrijedi i za istrage.“

„Za istrage šaljemo stvari u Zagreb ili Zagreb šalje svoje računalne forenzičare nama. Bar za veće stvari. Za sitnije zovemo Mimu, to jest gospodina Donatova.“

„Dakle, gospodin Donatov radi za policiju.“

„Povremeno. Naravno, pod ugovorom je. Svi vanjski zaposlenici potpisuju ugovor o tajnosti i prolaze vrlo rigidnu provjeru.“

„Razumijem. Bit će dovoljno. Nastavimo.“ Državni odvjetnik srkne vreli čaj. „Dakle – povremeno zaposlen u Policijskoj upravi na poslovima održavanja računalne opreme i savjetovanja, na zahtjev odradio uviđaj sadržaja računala osumnjičenika Hrvoja Medanića, bla-bla, utvrđivanje identiteta, činjeničnih stanja, to su formalne stvari oko kojih se slažemo, pa ću preskočiti na pitanja, to je bitno. Dakle, prvo pitanje, jeste li vi, gospodine Donatov, izvršili uvid u računalo osumnjičenog Hrvoja Medanića?“

„Jesam.“

„Onda vas pitam – koji su vaši zaključci na osnovu uvida u računalo osumnjičenoga?“

Mima iz džepa izvuče papir i pročita: „Moj zaključak je da podaci pronađeni na osumnjičeničkovom računalu upućuju na to da je osumnjičenik prodavao drogu.“

„To ćemo promijeniti u: neovlašteno prodavao tvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama“, uputi ga državni odvjetnik.

„Dobro“, Mima zabilježi na papir.

„Potpitanje: kako ste utvrdili da je osumnjičeni prodavao tvari ili pripravke koji su propisom proglašeni opojnim drogama?“

„Osumnjičenik je vodio vrlo ažurnu tablicu u Excelu u koju je upisivao sve transakcije, datume, kupce i iznose“, Mima pročita s papira.

„Dobro. Sad važno pitanje: Jeste li sigurni da ta tablica predstavlja trgovinu opojnim drogama?“

„Pa, siguran sam.“ Mima se zbuni. Stvari su očigledne, a opet, pred pravnicima nikad ništa nije dovoljno crno-bijelo.

„Kako ste sigurni? Bilo bi dobro da to i argumentirate.“

„Siguran sam, jer je osumnjičenik u Excel vrlo precizno upisivao količine i vrste droga koje je prodavao.“

„Ali kako znate da je riječ o drogama?“

„Po nazivima.“

„Dobro. Dakle, po nazivima koje je upisivao u tablicu“, naglasi državni odvjetnik.

„Po nazivima koje je upisivao u tablicu“, potvrdi Mima.

„Dobro. Dobro je to. Bit će to u redu.“ Državni odvjetnik srkne još malo čaja. „Marija, jeste li ponudili gostima piće?“

„Ponudila sam, ali nisu htjeli. Samo su htjeli upaliti klimu“, izda Marija.

„Ne palim klimu, ne odgovara mi. Od klime se ljudi samo razbole“, objasni državni odvjetnik gostima. „Nadam se da to nije problem?“

„Nije, nije“, dahne inspektor Babić iz sebe. Do sad mu je bijela košulja bila već gotovo posve mokra, a bilten Ministarstva pravosuđa, kojim se hladio, raspadnut. Policijski inspektor Babić nosio je na sebi nekoliko desetaka kilograma viška. Pravilno raspoređeno po cijelom tijelu to ga je salo sustavno grijalo. A ovo je ljeto prijetilo biti izrazito pakleno. Dnevne temperature nisu padale ispod trideset pet stupnjeva. Ove su godine prvi put dopustili da se i u zgrade javne uprave smije ulaziti u kratkim hlačama. Previše je ljudi umiralo, a lipanj je tek počinjao.

„Gospodine Donatov, još jedno pitanje“, obrati se državni odvjetnik ponovo Mimi. „Ovdje niste spomenuli Malu pijacu.“

„Nisam“, potvrdi Mima.

„Osumnjičenik je istražiteljima priznao da je drogu nabavljao na internet stranicama naziva Mala pijaca. Vi to niste potvrdili uvidom u računalo osumnjičenika?“

„Ne, nema takve stvari kao što je Mala pijaca“, kaže Mima.

„Tu bi bila riječ o mreži preprodavatelja radi počinjenja kaznenog djela, što nam mijenja optužnicu. Jeste li sigurni da niste pronašli dokaze o pristupanju tim stranicama s računala osumnjičenoga?“

„Ne samo to“, Mima uvjereno naglasi. „Utvrдио sam da ta stranica ne postoji. Pažljivo sam pregledao kompletnu povijest pristupa internetu s računala osumnjičenog, te sam pregledao sva moguća mjesta koja bi mogla odgovarati opisanim stranicama i utvrдио da ne postoje internetske stranice imena Mala pijaca.“

„Čudno“, državni odvjetnik pogleda inspektora Babića.

Inspektor slegne ramenima i nastavi mahati ostacima biltena. „Dobro onda. U redu. Bit će dovoljno ovo što imamo. Marija, pripremite dokument, izdiktirat ću vam izjavu.“

Desetak minuta kasnije Mima i inspektor Babić stajali su pred zgradom suda. Velika žuta zgrada jedna je od rijetkih secesijskih građevina u gradu. Mala nadstrešnica nad glavnim ulazom stvarala je tek toliko hlada da im zaštiti glave. Na zidu iza njihovih glava zakucane su crne ploče. Na jednoj piše *Općinski sud*, na drugoj *Općinsko državno odvjetništvo*. Ulica pred sudom je vrela i prazna. Po usijanim kamenim pločama u podne nitko ne prolazi.

Mima iz džepa izvuče mobitel, uključi mu zvuk i provjeri je li se što dogodilo dok je bio kod državnog odvjetnika. Imao je novu poruku s tajnog broja. Pisalo je *Sstnk*.

„Jebala ga klima, da ga jebala. Mislio sam da ću umrijeti unutra, mislio sam da će me srce izdati“, puhao je inspektor Babić dok se jednom rukom naslanjao na zid suda, a drugom otkopčavao gornja dva gumba košulje. „Idemo na pivo. Ako ne popijem nešto srušit ću se.“

„U radno vrijeme, inspektore?“ Mima se nasmije.

„Jebalo ih radno vrijeme, da ih jebalo radno vrijeme. Treba proglasiti elementarnu nepogodu i neradni dan svaki put kad termometar dosegne trideset i pet. Jučer mi je umro susjed. Izdalo ga srce, nije imao klimu u stanu. A zdrav čovjek bio. Osamdeset godina imao, nijedne bolesti. Otac mu je devedeset i petu doživio. I on bi da nije ovog pakla. Idemo na pivo!“

„Ne mogu. Moram na sastanak.“

„A što je bilo ono s Malom pijacom, reci molim te?“

Kakve su ti to priče, Mima? Jel nam nije Medo diler sve ispričao kad smo ga stisnuli? Jel sve ispričao i jel sve potpisao? Kako sad možeš reći da je to izmislio?“

„Bajka, Božo, bajka. Nemoj početi vjerovati u bajke.“

Mima se vidno uzrujao. „Nema priče o nekim mističnim web-stranicama na kojima se trguje drogom, što ti je?“

Da takvo čudo postoji ja bih prvi znao. Vjeruj mi, to je urbani mit.“

„Ali ovo nije prvi put da se ta Mala pijaca spominje. Prije Mede onaj par narkomana s otoka, muž i žena, i oni su govorili o Maloj pijaci“, inspektor Babić je još hvatao dah.

„To je samo fraza. Ljudi tako zovu svoje dilere, ne postoji neko mjesto koje se tako zove. Vjeruj mi, Božo, danas se nitko nije lud baviti time. Danas se internet može u potpunosti kontrolirati. Uvijek se može znati tko, kad, s kim, što i kako. Postoje zapisi, postoje logovi. Na internetu više nitko nije anonimn.“

„Ipak je malo čudno da on tako izmišlja. Zašto bi on pričao sve to?“

„Ne znam, skriva nešto drugo, želi vas zbuniti, ili je to samo neka loša lokalna šala, humor. Internet je pun zajebancije, tamo se smišljaju i stvaraju svjetovi stvarniji od ovog našeg, ali to ne znači da netko tamo dila drogu.“

„Internet je pun zajebancije?“ ponovi Babić.

„Pun! Internet i jest samo zajebancija. Opusti se, Božo. Nema Male pijace. Ajde, idemo na pivo, ali pet minuta, s nogu.“

„Pet minuta“, razveseli se inspektor Babić.

2. JOPA

Sstnk, poslao mu je Jopa poruku. To je Jopin pažljivo osmišljen plan – slati poruke bez samoglasnika. Suptilna šifra koju nitko ne može razumjeti osim njih dvojice. Poput tajnog jezika, osim što to baš i nije. Ali nema veze, kaže Jopa, uhvate li nas, to im ništa neće vrijediti na sudu. Jer, misle li iskoristi naše poruke protiv nas, morat će dovesti vještaka za hrvatski jezik da obrazloži je li je riječ bez samoglasnika jednoznačno prevodiva u riječ sa samoglasnicima ili je policija svoju metodu razumijevanja temeljila na pukom nagađanju. Na toj će analizi vještak poslije moći cijeli doktorat napisati. Ovo kriptiranje poruka je velika stvar za znanost o hrvatskom jeziku, uzbuđeno bi argumentirao Jopa. Genijalna ideja, sarkastično bi mu dobacio Mima. Gnjl.

Mima se uputio prema podrazumijevanom mjestu u podrazumijevano vrijeme. Kad stigne poruka *Sstnk* onda se nalaze uvijek u istom kafiću s pogledom na more, točno šezdeset minuta nakon primanja poruke. To je također jedna od mjera predostrožnosti koje je Jopa osmislio. Jopa je ljubitelj dramatike. Učio je od najvećih revolucionara i anarhista i u sve uvlači dozu romantične teatralnosti.

Mima je u kafić stigao desetak minuta prerano. Sjeo za stol naslonjen uza zid zgrade i naručio kratku kavu. Unutarnji prostor kafića bio je posve prazan, svi su stolovi bili izbačeni na ulicu. S druge strane ceste protezala se gradska riva. Iako je podne tek prošlo, bila je puna ljudi. Kupači su skakali s rive u more ili se sunčali uz rub šetnice makar je i jedno i drugo, zbog sigurnosti kupača ili estetskog dojma najvećeg gradskog parka, bilo zabranjeno.

Jopa je stigao točno u minutu. Sjeo je za stol, osvrnuo se lijevo i desno, uvjerio se da nikoga nema u blizini i da ih nitko ne sluša pa dramatičnim tonom rekao:

„Tri loše vijesti.“

„Kod mene jedna loša.“

„Oh, živote, kakav dan! Mislim da je ovo rekord. Četiri loše vijesti, Mima, nikad nismo imali četiri!“ Jopa je mahao rukama i duboko uzdisao iza svake rečenice. Imao je preduge ruke i kad je gestikulirao izgledao je poput mahnite vjetroturbine. Bio je pretjerano mršav i nosio majice u kojima je izgledao još krhkiji. Mima je, pedalj viši i sa svojih nekoliko kilograma viška, izgledao duplo krupniji od njega. Obojica su se odijevali jednako. Nosili su jednoboje

majice bez natpisa i kratke karirane hlače ljeti, a traperice zimi.

Kad se ljudi dugo druže počnu nalikovati jedni na druge. Prvo razviju isti stil za oblačenje, a uskoro im se sinkroniziraju i navike brijanja, ustale im se i frizure pa se izdaleka doista može pomisliti kako među njima ima krvne veze. No čim bi im promatrač prišao, dojam bi nestao. Jopa je imao suho izduljeno lice i pomalo izbuljene oči koje su treptale više nego je to bilo očekivano. Miminom okruglastom fizionomijom dominirale su blage oči koje su zračile posebnim spokojem, tko bi se zagledao u njih i sam bi osjetio da mu se prispavalo.

„Veliku ledenu kavu, bez leda, s puno pjene, bez šećera i dvije slamke. I pored toga velika čaša vode, od tri deca, molim lijepo, isto bez leda“, naruči Jopa od konobara.

„Mrzim kad mi stave led u ledenu kavu, mislim, razumijem da se zove – ledena, ali što da radim s tim ledom, otapa se i samo razvodni kavu?“ objasni Jopa Mimi. „A znaš oni ljudi što s dva prsta zgrabe led iz čaše i bace ga sa strane, jel tebi to nije degutantno? Gurati dva prsta u čašu?“ Jopa zakoluta očima.

„Da čujem vijesti.“

„Loše vijesti, Mima, loše vijesti. I to tri. Uopće ne znam odakle da počnem. Ajde ti prvi, ti imaš samo jednu.“

„Sjećaš se Mede diler?“ počne Mima.

„Medo diler s Pijace? Onaj što si mu pregledavao računalo?“

„Da, onaj što su ga uhvatili pa policiji ispričao o Maloj pijaci. Ispada da su svi zagrizli za tu priču i ne puštaju je tako lako. Sumnjičavi su. I Babić i državni odvjetnik.“

„Pa rekao si im da to ne postoji.“

„Rekao sam, ali odvjetnik je bio vrlo sumnjičav, a i Babić mi sve manje vjeruje. Loše izgleda, mali. Dileri su počeli pričati o tome, murija misli da je to neko leglo za prodaju droge. Sve je otišlo na krivu stranu. Ja bih to gasio.“

„Što bi gasio?“ Jopa naglasi svaku riječ.

„Malu pijacu.“

„Bože, Mima, kako ti dramtiziraš. Jedna sitnica i ti odmah dižeš paniku. Koliko smo puta

već vodili ovaj dijalog?“

Konobar donese Jopi piće, zamijeni pepeljaru i ode. Jopa promiješa ledenu kavu s dvije slamke, pa sumnjičavo srkne i onda počne slamkama manijakalno bockati po pjeni.

„Stavio je led! Stavio je led, Mima, stavio je led, pa dobro koji je kurac svijetu? Jel to toliko teško – ne staviti led? To je klasičan kapitalizam, prodaju ti ono što nisi kupio, pod izlikom da te ništa ne košta. Ali košta, naravno da košta. To što se nije dogodila novčana transakcija ne znači da netko ovaj led nije platio“, Jopa se uzmahao.

Mima Jopu poznaje godinama. Još je bio konobar u ribljem restoranu i očajnički pokušavao pronaći posao u struci kad je naletio na njega, krhkog i osjetljivog ali izuzetno borbenog i nabrijanog programera, koji je cijeli dan buljio u ekran, spreman rušiti sisteme i države, i boriti se za bolji svijet. Tad je nosio nadimak Nestor, poslije ga je promijenio u Malatesta, i tako godinama nizao razne imaginarne identitete inspirirane slavnim anarhistima, dok negdje u doba nastanka Male pijace nije obznanio poraz svih ideala i napokon postao Jopa.

„Da čujem tvoje loše vijesti, mali.“

Jopa duboko udahne.

„Prvo“, dodirne palac, „Pijaca je noćas opet bila srušena. Tako da ne moraš puno brinuti oko policije, taj jebeni web više ne radi nego što radi. Zajebavao sam se jutros dva sata i sad to radi, ali taj frik je svaki put sve iritantniji.“

„Rebus?“ upita Mima. Rebus je haker koji im je već neko vrijeme prijetio. Jedan od problema koji dolaze s poslom.

„Da. Prvo je poslao mail da slijedi najjači DDOS napad dosad i onda je krenulo. Server se srušio u roku keks.“

„Što je još napisao?“

„Iste stvari – da želi preuzeti Malu pijacu inače će nas sve razotkriti, da je u stanju napraviti puno više nego što je dosad pokazao, da nas može skroz zajebati kad bi samo htio, bla-bla, uobičajeno preseravanje. Prazne priče, ja se ne bih puno uznemiravao. Al da je iritantan – jest.“ Jopa srkne kroz obje slamke istovremeno.

Vijest je bila napola loša. Rebus jest iritantan, ali nije bio pretjerano opasan. Međutim, već i

sama ta spoznaja da tamo postoji netko tko konstantno radi protiv tebe nije ugodna.

„A ostale loše vijesti?“

„Druga – Velouria se opet registrirala pod novim imenom. Sad je Allison, mislim, prozirno, pjesme od Pixiesa, kužiš? Tužio se neki prodavač da mu Allison nije platila tri narudžbe pa sam joj išao provjeriti profil. Novo ime, ista adresa, glupača. Skužio sam je istu sekundu. I sad ne znam što da joj radim, ostala je dužna ljudima još od prošli put, a sad ima tri nove narudžbe.“

„To ću ja riješiti“, Mima se smrkne.

„Ako je opet samo izbacimo opet će iza nje ostati dug. Znaš da seronje onda nas krive zbog toga. Cijela Pijaca dođe na zao glas, svi se počnu buniti da neće plaćati proviziju. Velouria nas je puno koštala, ne želim da se sad opet sve ponovi samo zato što je kučka promijenila ime. Vučica mijenja ime, ali dlaku rijetko.“

„Rekao sam da ću ja to riješiti.“

„A znamo joj adresu, uvijek je možemo zajebati, poslati joj nekoga za vrat. Prepasti je nekako.“

„Rekao sam – ne! Velouria je moj problem“, Mima je viknuo toliko glasno da se Jopa stresao. Podignuo je obje ruke u zrak. „Ok, Mima, ok. Smanji nasilje. Nema potrebe za dizanjem glasa. Galami u banci, ne na kavi.“

„Rekao si da imaš tri loše vijesti. Koja je treća?“ Jopa puhne i otpije još malo kave. Čaša mu je bila pri kraju, samo su se dva komada leda sudarala na dnu.

„Nema para“, kaže tihim glasom i spusti pogled. Mima se uhvati za čelo.

„Žao mi je.“ Jopa slegne ramenima „Blokirali su mi račun s kojeg sam prebacivao lovu. Posljedica zakona kojim se ograničava internetsko kockanje. Ne možeš imati račun koji nije vezan na neki bankovni račun u RH. Kontrola, jebena kontrola. Banke ne daju da niti jedna kuna proteče bez da se one ogrebu o nju. Sad nemam kanala kojim mogu prebaciti novce. To je problem s virtualnim novcima – teško se pretvore u prave. Za njih sve možemo kupiti, ali ih ne možemo lako pretvoriti u keš.“

„Treba mi keš.“

„Znam. Velim ti da mi je žao. Riješit ćemo to nekako, samo mi treba vremena.“

„Kad, mali? Kad?“

„Uskoro.“

Mima se još držao za glavu. Nešto ga je probadalo s unutarnje strane čela. Neka mala i britka igla koja mu se sustavno ubadala u onaj dio mozga zadužen za unutarnji mir i balans. Kući su ga čekale opomene za neplaćene račune. Novac što mu je uplatila policija za pregled Medinog računala istog mu je trena skinula banka koja mu sjedi na računu već punih godinu dana. Uskoro će prvi rođendan ovršnoj ljubavi banke i njegovog tekućeg računa, a hitno mu je trebao novac i za Klaru. Trebao mu je novac da kupi mir. Prošli mu je put napravila scenu. Rekla je: – *nesposobni majmune*. Pravio se da je nije čuo, ali čuo ju je. Pravio se i da nije nesposoban majmun, ali jest. Kad nije u stanju održati obavezu na koju se sam vezao – nesposoban je.

„Imaš li za posuditi?“

„Samo ljubavi, Mima. Ljubavi imam i za dijeljenje.“

3. KLARA

Mima je sjedio na kauču i gledao mobitel. Postoje pozivi koje mora obaviti, a ne može. Tad sjedi i gleda mobitel. Besmisleno odgađanje traje minutama i svakom idućom je taj poziv sve izvjesniji, a opet, nije u stanju nazvati i prekinuti agoniju.

Izvan njegove sobe dan se već grijao. Čuo je glasove iz dvorišta. Netko je sjeo na automobilsku trubu i dizao nervozu cijelom kvartu. Mima proviri kroz rolete. Automobil gospođe iz susjednog ulaza bio je blokiran na svom parkirnom mjestu pa je trubljenjem pokušavala dozvati vlasnika vozila koje ju je blokiralo.

To nije bila novost, parkiralište pred zgradom u kojoj je živio uvijek je oskudijevalo parkirališnim mjestima. Oni koji su se posljednji vraćali u dvorište redovno nisu imali gdje parkirati, pa bi se namjestili tako da blokiraju što manje parkiranih automobila i nadali se da će ujutro krenuti na posao prije nesretnika koje su blokirali. U tom je dvorištu uvijek netko trubio. Uvijek je netko bio nervozan zbog parkiranja, zbog smrada smeća, zbog buke s ulice, zbog zapišanih uglova. Vijenac sivih zgrada nabacan oko premalenog parkirališta već je desetljećima gnjavio vlastite stanare.

Ponovo dohvati mobitel, u imeniku izabere broj pod imenom Klara, ali ga ne nazove. Uz ime je stajala slika. Mala Klara, stara šest ili sedam godina, gleda u fotografski aparat i smiješi se. Blistave zelene oči pune su iskrenog veselja, a nedostajuće obje gornje dvojke ističu joj sjekutiće, pa izgleda poput krasnog malog glodavca. Slikao ju je možda deset puta u cijelom životu. Samo se na ovoj fotografiji smijala.

Nazvao je.

„Aaa?“ neartikulirano se javila. Probudio ju je. Bilo je osam ujutro.

„Stižem za petnaest minuta“, najavio se.

„Stari?“ mamurno je pitala.

„Ja sam, da. Stižem za petnaest minuta.“

„Dobro“, poklopila je.

Svaki bi se put najavio. Dao joj dovoljno vremena da se razbudi, da baci smeće, da sa stola

skloni prazne boce i popuštene *jointe*, da iz kreveta izbacikoga tko je možda u njega zalutao. Nije ju želio kontrolirati, a posebno nije želio da izgleda kao da je kontrolira. Bježao je od situacija u kojima bi joj morao išta objašnjavati. Nazvao bi je i dao joj petnaest minuta da se sredi, da odglumi scenografiju u kojoj je sve naizgled super, pa da mogu pričati samo o bezopasnim stvarima. Plašio ga je bilo koji razgovor s njom osim trivijalnih, praznih sljedova retoričkih pitanja i besmislenih komentara.

Vruće je, jelda? – Što si kuhala jučer? – Jesi li bila na Zavodu? – samo pitanja na koja je mogla odgovarati generički. Tek povod da izmjene nekoliko replika, odglume sretan i skladan odnos, pa joj ostavi lov i pobjegne.

Funkcioniralo je sjajno dok je imao lov. Bez love je postajao nesposobni majmun, otac bez odgovornosti, jadnik i bijednik koji nema novca ni za sebe, onaj koji je samo zajebava, onaj koji se želi praviti da joj je otac, a otac joj nikad nije bio, jer nije otac onaj koji te napravi već onaj koji se brine za tebe, ukratko – nesposobni majmun.

Sišao je za desetak minuta. Čak i za najveće gužve automobilom bi stigao do nje za pet minuta. To je prednost života u malom gradu, ipak, gradu koji lako postane vlastita noćna mora kad se ljeti prepuni turistima. A sezona je očito već bujala, gužva na parkiralištu to je potvrđivala.

„Susjede Mirna“, zazvala ga je gospođa iz susjednog ulaza čim je izišao. „Susjede Mima, imate li možda mobitel da zovete pauka? Blokirao me, kasnim na posao. Trubim već pola sata. Jebeni turisti“, pokazala je na veliki crni terenac koji je blokirao njen i još dva parkirana automobila pored njenog.

Prišao je vozilu. Terenac prevelik za normalno parkirno mjesto, još ako je sinoć ušao u dvorište nije imao gdje parkirati, to se događalo stalno. Na tom je parkiralištu i inače manjak mjesta, a još kad koji turist zaluta među to betonsko sivilo, nema mjesta za sve.

Gradovi na moru uvijek imaju dvije strane. Jedna je ona divna šarena, razdragana palmama i oplakana morem, oko koje se motaju turisti i ližu svoje sladolede, a druga je sivo betonsko industrijalizirano stanovanje, u kojem se tri četvrtine stanovnika grada ugura u stambene blokove zaostale iz socijalizma, predviđene za duplo manje stanovnika, i tamo postaju taoci onih istih plaža i turista na njima.

„Pauk služba“, javio se ugodan ženski glas s druge strane linije.

„Htio bih prijaviti nepropisno parkiranje kojim su blokirana tri parkirana vozila“, prijavi Mima.

„Molim vas vašu adresu.“

Dok joj je govorio adresu Mima je polako koračao oko vozila. Veliki crni terenac zamračenih stakala i bez vidljive marke i modela djelovao je pomalo zastrašujuće. Nikad nije vidio takvo vozilo. Još čudniji detalj bio je što je vozilo imalo registarske tablice crne boje s bijelim oznakama.

„Marka i model vozila koje treba ukloniti?“

„Ne znam marku. Velik je i crn.“

„Možete li mi pročitati registarsku oznaku?“ pitala je operaterka.

„Mogu. Ali nije normalna registracija, tablica je crne boje. Ima hrvatski grb, kao domaća, ali je crne boje.“

„Crne boje?“

„Crne boje s bijelim znakovima“, opiše Mima.

„Samo trenutak.“

Linija je zašutjela na neko vrijeme. Mima pokuša proviriti kroz crna stakla, ali se ništa nije vidjelo. Vidio je samo svoje lice rastegnuto na zakrivljenom staklu.

„Kad sam se probudila provirila sam kroz prozor i nije ga bilo. Bit će je došao maloprije“, kaže susjeda. „Jebeni turisti, samo seru i pišaju i blokiraju nam parkirališta. Što da ja šefici kažem, zakasnit ću najmanje pola sata.“ Susjeda gleda na sat.

„Gospodine“, javi se operaterka pauk službe. „Vozila s crnim tablicama nisu u nadležnosti naše službe.“

„Nego koga?“ iznenadi se Mima.

„To ne znam, ali mogu vam reći da to vozilo nije u našoj nadležnosti i mi ga ne smijemo ukloniti. Hvala na vašem pozivu, želim vam ugodno jutro“, i operaterka prekine vezu.

Ostavio je tuđe probleme iza sebe i stigao kod Klare s pet minuta kašnjenja. Klara živi u

podrumu stare neožbukane kuće uz rub gradske zaobilaznice. Kroz godinu je imala relativno pristojan smještaj bliže centru, ali taj se smještaj ljeti prazni od uobičajenih podstanara da bi primio turiste za petnaest puta višu cijenu. U gradovima uz more kalendar se dijeli na dva dijela: sezona i ostalo.

„Taticel!“ viknula je i zagrlila ga. Bacio je oko na sobu. Stol je bio čist i krevet prazan. To bi mu inače bilo dovoljno za izbjeci problematične razgovore, ali danas mu je bilo svejedno, nije bilo prostora za bijeg.

Apartman je imao jedva trideset kvadrata, spojenu kuhinju i odvojenu kupaonicu. Na betonskom podu nije bilo ni parketa ni pločica, samo kratak i debeo prastari tepih. Na zid je nalijepila veliki plakat na kojem je nadmeno pozirala goloprsa pjevačica. Na plakatu je bijelim slovima pisalo *Pixies Surfer Rosa Special*. Mala kuhinja nadovezivala se na sobu. Neožbukani zidovi, neoprano suđe i naljepnice na hladnjaku. Sličice nogometaša i reklama za sokove iz osamdesetih. Prepoznao je naljepnicu s motivom Vučka, maskotom sarajevskih olimpijskih igara. Kako je moguće da taj hladnjak još radi?

Klara je u grad doselila prošlo ljeto, nakon što je maturirala. Vraća se gdje je začeta, rekla je. Nikad tu nije živjela, jedva da je koji put i prošla tuda. Još trbuh njene majke nije ni narastao kad su obje otišle, njena trudna majka s njom u trbuhu. Nije dala ni prve ispite kad im se dogodila trudnoća. Kao da se zaledila. Stala je u koraku, stala sa svime što je radila dotad i pobjegla roditeljima u Zagreb. Mima je ostao ne znajući što da radi – da joj se baci pred noge i moli je da odjebe svoje roditelje i ostane s njim, snaći će se nekako – ili da bude sretan što se rješava te čudne i ćudljive žene, s kojom nije znao što bi, niti voli li je uopće.

Klara je odrasla daleko od njega. Viđao ju je dvaput godišnje. Šetali bi Maksimirom i jedva izmijenili koju riječ. Bili su manje od poznanika. Osamnaest godina joj je bio samo Mima i onda je prošlo ljeto doselila i počela ga zvati Taticom.

Čuvaj je, sklona je glupostima, rekla je majka o njoj. Dogovorili su se da će joj Mima nastaviti plaćati isti iznos koji je uplaćivao za alimentaciju. Plaćao je uzdržavanje osamnaest godina, to je bila jedina očinska stvar koju joj je dao. Sad, kad je doselila u isti grad i kad su živjeli udaljeni samo pet minuta, nisu postali nimalo bliži. Nije znao kako. I dalje je jedini način komunikacije, jedini iskaz očinstva bio taj novac.

Plaćat će joj ga i dalje, dogovorili su se. Dok se ne snađe, to jest, dok se ne zaposli, dok ne nađe neki stabilan posao. Obećao je i pomoći joj naći posao. Rekao je da će dati sve od sebe.

To što sebi nikad nije našao normalan i stabilan posao nije ga pokolebalo. Za nju će se potruditi. Ona mu je kći.

„Si donio novce?“ pitala ga je. Imala je srebrnu kuglicu u obrvi i ruke na kukovima. Oštar nos i blage oči naslijedila je od njega, pozu od majke.

„Nemam.“

„Jebi ga.“ Klara slegne ramenima, pa ode u kuhinju, odnekud izvuče cigaretu i zapali na plinskom štednjaku.

„Duguješ mi za dva mjeseca.“

Prošli put je pobjesnila i nazvala ga nesposobnim majmunom. Sad se valjda pomirila s njegovom nesposobnošću.

„Donijet ću ti ih uskoro. Imaš li čime platiti stanarinu?“

Klara samo puhne. Prvi put je vidio da ima tetovažu na ruci. Ispod kratkog bijelog rukava virio je apstraktni crni crtež.

„Znam da kupuješ travu na Maloj pijaci“, rekao je.

Klara razrogači oči. Na licu joj je vidio šok i nevjericu. Na trenutak je izgledala kao malena i preplašena djevojčica.

„Travu?“ rekla je samo da kaže bilo što. Prve reakcije nikad nisu smislene. A onda je iznenađenje brzo preraslo u rezignaciju. „Kako znaš?“

„Radim za policiju, Klara, sve znam. Budi sretna što oni ne znaju.“

„Samo sam taj put...“ nevješto je pokušala improvizirati laž. Prekinuo ju je prije nego što ode preduboko.

„Znam i da si Velouria i Allison. Znam da si ostala dužna pod oba imena. Radiš krive stvari, Klara. Zamjerila si se nekim ljudima.“

„To uopće nije za mene. Kupujem za prijatelja“, Klara se povuče. Sjedne na madrac i prekriži noge.

„Klara, nije me briga za travu. Ali Mala pijaca je opasno mjesto. To su dileri. Ako im ne platiš

tražit će te, to nije zajebancija. To su opasni ljudi.“

„Platila bih im da ti meni plaćaš što si rekao da ćeš platiti“, pogledala ga je hladno. „Ti si kriv za to. Da mi plaćaš alimentaciju ne bih morala krasti okolo.“

4. VIŠA INSPEKTORICA ENKA

„Zovite me Enka“, rekla je viša policijska inspektorica Paleka. „Mogu li ja vas zvati Emilio?“

„Emilijo, sa j.“

„Emilijo sa j“, ponovi viša inspektorica Enka. „Slušajte, Emilijo, bit ću iskrena s vama. Policijska uprava treba vašu pomoć. Vremena su takva kakva jesu, znate i sami. Te racionalizacija, te deracionalizacija. Centralizacije, pa decentralizacije. Svaka vlast ima neku svoju viziju kako organizirati stvar, a nama je, oprostite mi birokratski jezik, svaki put sve više govana na glavi.“

Mima kimne i strpljivo pričekava da inspektorica prijeđe na stvar. U ugodno klimatiziranom uredu više inspektorice Enke sjedili su Mima i inspektor Babić. Mima nikad nije imao čast biti pozvan u ovaj ured. Naloge za poslove koje je povremeno obavljao za policiju dosad je dobivao direktno od Babića. Jutros je prvi put dobio poziv s više instance.

„Tu je i pitanje infrastrukture. Morate razumjeti da su nama ruke većinu vremena vezane, sve ide preko Zagreba. Zagreb povlači sve naše konce, mi za svaku inicijativu trebamo tražiti odobrenje preko Save, a to traje i vremena i novaca. Znači onu pjesmu *išla patka preko Save nosi pismo navrh glave*? Eto, točno je tako i nama. Dok patka prepliva na jednu stranu, pa dok prepliva natrag, a i to pismo nekad padne, a ima i lovaca u tom kraju, zna patka i stradati, razumijete me? No, na stranu priče, ja vjerujem da mi ipak možemo kvalitetno surađivati kao što smo surađivali i na dosadašnjim projektima.“

Inspektorica je govorila već pet minuta, a da nije ništa rekla. Mima je pristojno kimao glavom i zabavljao se proučavanjem ureda. Na zidu iznad glave više inspektorice prepoznao je bijelu kvadratnu mrlju uokvirenu prašnjavim tragom iznad koje je virila glava čavla. Tu je donedavno visjela neka slika, Mima je pokušavao pogoditi koja. Prvi predsjednik ili hrvatski grb? Vidio je i čudnijih izbora po uredima u kojima je za sitan honorar spajao pisače.

„Stvar za koju trebamo vaše usluge je malo delikatna.“ Viša inspektorica dohvati neke papire sa stola. „Riječ je o predmetu koji je još u fazi istrage i makar trebamo vašu pomoć u njemu, ne smijemo vam ništa reći o samom predmetu.“

Mima kimne.

„Vrlo kratko ću vas uputiti u problem. Riječ je o virtualnom identitetu imena Dodola. Internetski korisnik koji se identificira nadimkom Dodola izvršio je kazneno djelo neovlaštenog pristupa zaštićenom sustavu i čitanja podataka iz sustava. Mi trebamo vašu pomoć da ga identificiramo. Želimo da otkrijete tko se krije iza tog nadimka. Ovdje“, viša inspektorica pruži Mimi papire, „tu imate izlist IP adresa s kojih se Dodola spajao i protokole koje je koristio. Na žalost, ne mogu vam pružiti informacije o mjestu na koje se spajao, jer je taj dio istrage tajan i ne smijemo ga otkrivati ni vanjskim suradnicima.“

„Što još imate o njemu?“ Mima prolista papire.

„Bojim se da je to sve. Internetski nadimak i podatke o spajanju koji su pred vama.“

„A na koji se sustav spajao? Odakle je točno krao podatke?“

„Pristupio je baznom sustavu. Riječ je o sustavu koji je štićen i strogo kontroliran. Ni informacija o njemu nije dostupna javnosti, a kamoli mogućnost pristupa.“

„Bazni sustav?“

„Tako je“, viša inspektorica se osmjehne.

Mima se namršti. „Gospodo viša inspektorice...“

„Enka. Molim vas, zovite me Enka.“

„Enka, ja sam dosad za vašu policijsku postaju obavljao poslove spajanja printera na mrežu i iznimno bih ponekad dobio zadatak pregledati pokoje zaplijenjeno računalo. Ovo mi izgleda kao punokrvna istraga.“

„To jest dio postojeće istrage, točno.“

Još namršten Mima pregleda papire koje mu je inspektorica pružila. Bilo je tu nekoliko desetaka lista IP adresa, adresa računala s kojih je registriran promet. Beskorisni podaci.

„Enka, ja nisam stručnjak za računalnu sigurnost, ali ovo mi se čini zbilja premali set informacija – to, odakle se spajao i kojim protokolima znači jako malo, nije mi nikakva pomoć. I osrednje vješt haker zamaskira te stvari olako.“ Mima spusti papire na stol. „Vi mi zapravo ništa niste rekli o tom korisniku, osim njegovog internetskog nadimka.“

„Na žalost, to je gotovo sve što i sami imamo. Ipak se pouzdajemo u vašu stručnost i

vjerujemo da nam možete otkriti tko se krije iza tog imena“, viša inspektorica zovite-me-Enka se nasmiješi.

„Ali niste mi rekli ništa ni o mjestu zločina. Što je bazni sustav?“

„Na žalost, o tome vam ne smijemo ništa reći. Riječ je o tajnom mjestu i informacija o njemu ne smije van.

Vjerujte mi, ni ja ni inspektor Babić ne znamo o čemu je riječ. Samo ću vas savjetovati da zanemarite to i koncentrirate se na Dodola.“

„Dakle“, Mima pokušava sažeti problem, „vi od mene tražite da uhvatim provalnika, a da ne znate baš ništa o provalniku i da mi ne želite reći ni u koju je kuću provalio?“

„Znamo nadimak provalnika.“

„To je smiješno. Nadimak nije ništa!“

„Nisi li mi baš ti neki dan rekao da na internetu nitko više nije anonimn?“ doda inspektor Babić.

Mima ga mrko pogleda. Istina je da je to rekao, ali propulzivnost informacija na internetu je stvar konteksta u kojem se o toj propulzivnosti govori. Tad je trebalo zatrti ideju o postojanju Male pijace.

„Slušajte, sve u opsegu mogućnosti i ovlasti“, počne Mima diplomatski. „Nije to tako jednostavno. Podaci iz kojih bi se moglo nešto zaključiti na određeni način postoje, ali ja nemam ni ovlasti ni uvid u informacije koje bi mi pomogle naći tog...“

„Dodola.“

„To je zadatak za vaše računalne forenzičare iz Zagreba, oni imaju i opremu, istražni sudac im može omogućiti uvid u logove davatelja internetskih usluga, oni su ti koji vam trebaju, ne ja.“ Mima prekriži ruke na prsima.

„Gospodine Emilio“, viša inspektorica Enka se nalakti na stol i spoji prste obje šake.

„Sa j.“

„Gospodine Emilijo, Zagreb je daleko a situacija posebna. Mi želimo vas. Spremni smo vam

platiti duplo višu satnicu od uobičajene, paušalno za najmanje stotinu radnih sati. S tim da bi nas veselilo da nam Dodola otkrijete i prije tog roka. No svakako ćemo vam platiti najmanje sto sati.“

„Sto sati po duploj satnici“, Mima zasvijetli.

„Ali samo ako nam otkrijete identitet Dodola“, zaključí viša inspektorica. „Trebá li vam vremena za razmisliti o prijedlogu?“

Nekoliko minuta kasnije Mima i inspektor Babić stajali su pred zgradom prve policijske postaje. Niska bijela zgrada skrivala se iza razbuktanih grmova oleandra. Prskalice su zalijevale travnjak. Babić priđe mlazu iz prskalice, zagrabi nekoliko kapljica, pa si smoči potiljak.

„Neizdrživo. Idemo na pivo?“

„Viša inspektorica ti dopušta da piješ na dužnosti?“ Mima se smiješio.

„Vidi i sama da bih umro da nije hladnog piva. Umro bih na sastavne dijelove.“

Mima iz džepa izvuče mobitel, uključi zvuk i provjeri ima li novosti. Nije bilo poruka.

„Može.“

Sjeli su u kafić preko puta policijske postaje. Svaki automobil koji bi prošao ostavljao je težak smrad sumpora iza sebe. Nije bilo ni trunke vjetra da propuše zagušljivu atmosferu. Vrućina im se s asfalta odbijala direktno u lica. Babić se hladio cjenikom.

„Jučer smo priveli jednu što je ubila muža. Po cijele joj je dane prigovarao da gasi klimu i da štedi struju, a ona u klimakteriju, vruće joj je i pod klimom, a kamoli uz njegovu štednju. Susjedi zvali policiju, našli ga u frižideru.“

Babić nagne čašu i iskapi je do pola. „Od ove vrućine ćemo svi poludjeti.“

„Što je s tim slučajem, taj Dodola? Kako to da uključuju vanjskog u predmet, to nije normalna procedura, zar ne?“

„Ništa me ne pitaj, nisam na tom slučaju. Pojma nemam o čemu je tu riječ. Samo mi je viša inspektorica rekla da te pozovem.“

„Baš mene?“

„Baš.“

Mima ispije gutljaj piva. „Da te pitam nešto. Jesi li ikad čuo za crne tablice? Registarske oznake s crnom pozadinom i bijelim slovima.“

„Diplomatske?“

„Ne, ne, to su plave. Postoje zelene i žute od stranaca i vojske, ali crne?“

„Nikad čuo.“

„Hoćeš li mi provjeriti to?“ zamoli Mima.

„Ako platiš još jednu turu“, nasmije se Babić i iskapi pivo.

5. DODOLA

Vratio se u stan i nije uspio upaliti svjetlo. Nekoliko puta je kliknuo prekidač u hodniku, onda progundao i napipao put po dnevne sobe. Sve su rolete bile spuštene, kroz njih se probijalo tek nekoliko zraka vanjskog pakla. Majka ne dopušta da se rolete dižu, kaže da će ući vrućina u zidove i onda su propali. Danju se živi u mraku i ne dopušta suncu unutra, a tek se noću prozori širom otvaraju i u stan pušta svjetlo uličnih lampi i prohladni noćni povjetarac.

Podigao je rolete u dnevnoj sobi i osvijetlio dvadesetak kvadrata dnevne sobe. Dnevna soba izgledala je identično kao što je izgledala i prije petnaestak godina, kad se vratio sa studija. Na komodi slika majke s počesljanom pundom na vrhu glave i nasmiješenim Emilijom u njenom krilu. Bijeli zidovi, pomalo smeđi na spojevima s plafonom, okićeni pejzažima slavonskih oranica i goranskih šuma. Parket pred vratima malo podignut, taman toliko da zaškripi kad se ugazi.

Jedinu je iznimku činio radni stol u kutu sobe na kojem je bilo nabacano nekoliko monitora, prijenosnih računala i sva sila tipkovnica, miševa i knjiga. Nad hrpom tehnike nadvila se velika srebrna stolna lampa. Pokušao ju je upaliti, ali ni ona nije davala znakove života.

Duboko je uzdahnuo i ugurao ruku u vazu pokraj telefona. U vazi je gomilao račune i opomene, jedine važne papire u svom životu. Bila je puna. Izabrao je opomenu od distributera struje. Na njoj su ga pristojno obavještavali da kasni s plaćanjem, nije bilo nikakve prijetnje isključenjem.

Sa zlom slutnjom izviri pred vrata stana i pogleda u električna brojila. Na brojilu pod njegovim prezimenom stajala je plomba. Tek tad ugleda papir, koji je valjda pao na pod, obavijest o prekidu dostave zbog nepodmirenih dugova.

Uhvati se za čelo. Nešto ga je probolo s unutarnje strane očiju. Mala britka igla koja mu se vraća kad bi teret postajao preveliki. Nije si mogao priuštiti ovo. Toliko stvari s kojima se mora suočiti ga je još čekalo, nije mogao misliti još i na struju.

Kad se majka vrati iz vrtića plakat će. Jaukat će koliko su jadni i nesretni pa tiho plakati nad njihovom sudbinom. Nije to mogao podnositi, pobjegao bi da je imao gdje.

Sjetio se ponude više inspektorice Paleke. Sto sati po duploj satnici, dakle dvjesto radnih

sati. Novac koji inače ne zaradi ni u tri mjeseca, a sve što treba učiniti je pronaći tog Dodola. U životu je imao i normalnijih poslova, ali imao je i hrpu besmislenijih. Za toliki novac se neće biti teško motivirati, samo mu treba struja.

Pozvonio je na vrata prvog susjeda. Susjed Miro otvorio mu je u bijeloj potkošulji i gaćama.

„Dobro jutro, susjed“, pristojno pozdravi Mima.

„Jutro je, Mima, davno prošlo. Uđi, taman da ću staviti vodu za juhu.“

Susjed Miro ne radi. Ujutro ode na pijacu i ribarnicu, kupi što treba, pa malo pospremi po kući i kuha ručak za ženu i sinove. Žena radi u dućanu. Oba sina su mu u srednjoj školi. Po cijele dane nabijaju loptu u koš.

„Jesi vidio ti tog cirkusa, Mima?“ dobaci susjed dok odlazi u kuhinju.

„Kojeg?“

„Pa to s premijerkom i ministrom.“

„Slabo ti ja pratim vijesti, Miro.“

„Pa pratiš te internete valjda?“ čuje se iz kuhinje.

„Al preskačem vijesti“, objasni Mima. „Nego, Miro, opet imam problema sa strujom.“

„Opet?“ dovikne susjed Miro.

Mima proviri u kuhinju. Susjed Miro stoji za sudoperom i guli mrkvicu. Pred njim je hrpa povrća svih vrsta.

„Vidiš, imali smo prošlo ljeto neke Nizozemce dole u apartmanu na otoku“, počne Miro. „Oni ništa ne gule. Ajde mrkvu, ali oni ništa ne gule, ni krastavac, ni krumpir, ništa. Samo malo properu pod vodom i jedu. A računam ja da nisu normalni. Pa baš kod njih ima najviše pesticida i svog tog smeća. To se najviše u kori zadržava.“ Susjed Miro odloži jednu oguljenu mrkvu sa strane, pa uzme drugu.

„Miro, jel mogu spojiti produžni? Imam nekog posla, a iskopčali su me.“

„Ma samo uzmi, Mima. Čemu služe susjedi nego da daju jedan drugome struju.“

Mima ode po kolut s produžnim kabelom. Ovo je treći put da ga razmotava po susjedovom stanu.

„A guliš li ti, Mima?“ upita ga Miro iz kuhinje, dok je Mima skidao kabel s koluta.

„Mrkve?“

„Znaš što je jučer bilo?“ proviri susjed iz kuhinje kad se sjetio nečeg važnog. „Ja krenem na pijacu, a ono neki mulac stoji dole u ulazu i s nekim kliještama, kao velika pinceta, ovako, pokaže gulilicom Miro, „uvlači pincetu u sandučić i izvlači papir iz njega. Ja viknem – štoradišjebotipasmaterlopovsku – a on bježi. Ja da ću za njim, a nije da sam baš u formi, više onako da ga prepadnem.“

Susjed Miro nije baš u formi. Trbuh mu se napinje ispod bijele potkošulje.

„A on?“ pita Mima.

„Pobjegao. Ali znaš što je zanimljivo? Ispala mu dva papira. Ja pogledam, a ono računi za Čistoću. Od Perića i Milovana. Ništa, ubacim im u sanduče, al tko zna jel još koji izvadio.“

Mima spoji kabel i izbaci ga preko susjedovog balkona u svoj kuhinjski prozor.

„Al nije mi jasno što će tom mulcu računi za Čistoću“, zaključi susjed vrativši se mrkvicama.

„Fala, Miro“, zahvali Mima susjedu u gaćama i vrati se u stan.

Rastegne produžni do radnog stola i spoji računalo u njega, pa sjedne i shvati da je cijeli znojan. Kroz dignute rolete sunce je neometano kuhalo atmosferu u stanu. Spusti rolete skoro do kraja, pa ode do hladnjaka po pivo, da malo ublaži žegu. Tek kad otvori hladnjak shvati da ni u njemu nema struje i da se sva hrana ubrzano kvari, i najgore od svega – pivo je bilo toplo. Nije dopuštao vrućini da utječe na njega, ali svakim je danom osjećao da se sve teže kontrolira.

Ode po razdjelnik, preseli kabel do hladnjaka i spoji hladnjak u jedan utikač a računalo u drugi. Sjedne na pod, spoji se na *Wi-Fi* signal kafića u prizemlju i krene tražiti Dodola.

Što zna o Dodolu? Ništa, viša inspektorica Paleka koja želi da je se zove Enka nije mu dala ništa. Ima samo nadimak, *nick*, virtualni identitet, internetski avatar, lažno ime koje je netko nekad dao sebi kad se registrirao negdje, ne zna čak ni gdje. IP adrese s kojih je netko pristupao nekom mjestu na internetu vrlo malo znače, a ako je Dodola poduzeo i najmanje

radnje da sakrije svoj identitet, papiri koje mu je inspektor dao potpuno su beskorisni. Dakle, ostaje mu samo nadimak. A što je nadimak?

Počeo je s Googleom, ulaznim vratima interneta, barem njegovog javnog djela. Za početak, neki poticaj bio bi već i da sazna što taj nadimak uopće znači. Dodola je staroslavenska božica kiše. Prizivala se za suša. Djevojčice, najčešće siročad, obukle bi se u haljine napravljene od lišća, na glavu stavile vijenac od cvijeća i plesale prizivajući kišu. Kiša, pomisli Mima, na trenutak je izgledala kao spas od ove nesnosne vrućine, ali ne, od kiše stvari postanu još gore. Oblaci prvo nabiju tlak i nervozu, vlaga i znoj preplave sve, a kad tople kapi zaliju vrelu asfalt sve zasmrdi po zagušljivoj paljevini. Kiša odavno nije rješenje. Ipak, Dodoli su plesali još do sedamdesetih godina, valjda do prvih rješenja za jeftina navodnjavanja. Još jedan bog kojeg je ubila tehnologija.

Našao je pjesmu koju su djevojčice pjevale:

*Naša Doda boga moli,
oj, Dodo, Dodole,
sitna kiša da zarosi,
oj, Dodo, Dodole.*

Do jučer, Mima bi se zakleo da je vremenska prognoza postala irelevantnija od sporta. To, pada li kiša ili je možda mraz – potpuno je nevažna stvar čovjeku koji živi u zgradi, koji se na posao vozi autobusom i koji večeri provodi uz televizijske serije. Vrijeme nema utjecaja na ljude, u to je čvrsto vjerovao. A onda je, nakon nikakve zime, proljeće preskočeno i travanj je počeo s temperaturama do skoro trideset stupnjeva. Uslijedio je najtopliji svibanj otkad se svibnji mjere. Sad je lipanj tek počinjao, a stopa smrtnosti uzrokovana velikim vrućinama prerasla je onu od ozljeda i nesreća. Škole su zatvorene dva tjedna prije službenog roka i u županiji samo što nije proglašena elementarna nepogoda.

Pokušao je sumirati što zna o Dodoli. Ništa. Tek bi mogao zaključiti da se iza tog nadimka krije ženska osoba. Manje je vjerojatno da si je muškarac za nadimak uzeo ime staroslavenske boginje. Dakle, krenut će od toga da je Dodola žena. Time je eliminirao nešto manje od polovice potencijalnih sumnjivaca. Sa sedam milijardi spustio je na tri i po. Kad čovjek razmisli o tome, to je zapravo sjajan rezultat.

6. MEDO DILER

Sstnk. Kafić uz rivu. Jopa se po običaju osvrtao oko sebe, pažljivo promatrajući jesu li su kome sumnjivi, a Mima se napokon, prvi put posljednji tjedan, osjetio opuštenim. Stavio je ruke iza glave, naslonio se i uživao. Te višesatne kave na ulici, u debeloj hladovini, jedna su od blagodatni Mediterana. To su pravi mali praznici unutar stresnog dana u kojima više nema ni isključene struje, ni dugova, ni otuđenih kćeri, ni dilera, ni razularenih hakera. Samo miris espressa i borovine, zvuk cvrčaka u zraku i moćno sunce iznad hlada.

„Što ima, mali? Molim te samo dobre vijesti danas.“

„Odlične vijesti, Mima, odlične. Pripojili smo Arkadiju“, Jopa je pljeskao od sreće. „To je svijet sa skoro pet tisuća ljudi. Tamo su imali tvrdi feudalizam, polako smo ih brusili, brusili, malo po malo su se budili. Morali smo zaratiti doduše, imali smo jednu veliku bitku ovaj vikend, jebiga. Neću reći da cilj opravdava sredstvo, no stvari su kompleksne. Ne zna masa što je najbolje za nju. Ali glavno je da je Arkadija pripojena. To nam je bilo važno. Zbog imena, kužiš? Arkadija – utopija stare škole.“

Jopa je živio u računalnim igrama. Po cijele je dane visio u virtualnim svjetovima, provodio nestvarne revolucije i rušio izmišljene sustave. U njima bi bio čovjek koji nije uspio biti u stvarnosti. Gejmeri žive dodatni život, govorio bi. Dodatna vrijednost na svakodnevicu, igranje je kao PDV za život.

„Bravo mali. Jesi li ti predsjednik?“

„Anarhistička utopija nema predsjednika, budalo.“

Mima se nije dao isprovocirati. Još je zatvorenih očiju uživao u atmosferi. Mogao je namirisati kavu i borove, ispušne plinove automobila koji su prolazili i čak, na trenutak, mu se učinilo da je povjetarac do njega donio i miris mora. To bi značilo da je napokon zapuhalo. Toliko mu je dobar dan bio.

„Ustvari“, Jopa se nećkao, „imamo nešto kao predstavnicu. Nije predsjednica, jer se u utopiji ne dijeli klasična vlast, ali jest na neki način istaknuta predstavica. A ja sam joj kapetan u vijeću“, kaže sramežljivo.

„Žena? Družiš se s nekom ženom?“

„Pa... tehnički ne znam je li žena. Na internetu nikad nisi siguran.“ Jopa se sramežljivo sakrije iza velike čaše s ledenom kavom i srkne malo sadržaja. „Ali mogla bi biti.“

Nekoliko vrabaca je prišlo stolu i Jopa im pripremi mali obrok. Na tanjurić uspe dvije vrećice šećera i zalije s malo vode. Promiješa prstom i obliže ga, zaključi da je jelo ispalo fino pa im ga ponudi na pločniku.

„Jedite, maleni i obespravljeni. Svi imaju pravo na svoju dozu slatkoga“, propovijedao je pticama.

Vrapčići su prvo sumnjičavo prilazili tanjuriću i oprezno kljucnuli šećer, ali uskoro su se posve odvažili i opustili. Za nekoliko minuta već je nekoliko vrapčića uživalo u slastici, a u blizini je sletio i prvi golub.

„Uvijek dođu golubovi“, uzdahne Jopa.

Mima je blaženo kunjao i uživao u hlađenju zamišljenog povjetarca.

„Zvao sam te zbog Mede diler“, kaže Jopa i uništi Mimin trenutak spokoja.

„Što s njim?“ Mima je taman zaboravio na sve dilere u svom životu, pa i Medu diler. Ostavio ga je negdje daleko iza sebe, u pretincu s problemima koji mu se nije dalo otvarati.

„Raspitao sam se malo o sudskoj praksi i shvatio da imamo problem.“

„Ne želim čuti, mali. Previše mi se toga skupilo.“ Mima bi odmor od problema, ali sitna igla iza čela već počinje bockati. „Danas ne želim slušati o problemima.“

„Stvar je u Medaniću“, ignorirao ga je Jopa. „Vidiš, on je policiji izjavio da je kupovao drogu na Maloj pijaci. Ti si to negirao i pobrisao sve dokaze s računala. Da ostane na tome bilo bi u redu neko vrijeme – rekla-kazala – policija nema s čim to povezati. Ali ako Medo diler to ponovi na sudu i to uđe u zapisnik suca, to je loše, sudac može pokrenuti istragu. Čak i ako to ne učini odmah, sigurno će učiniti idući put kad se Mala pijaca spomene na sudu. Ukratko, Medo diler ne smije spomenuti Malu pijacu na sudu, inače smo najebali.“

To je rizik kojeg su oduvijek bili svjesni. Neizbježan rasplet u kojem će jednog dana stvari s interneta doseliti u stvarni svijet bio je realna opasnost. Nisu se zavaravali, nisu bili glupi. Kad se baviš Malom pijacom možeš očekivati da će se prije ili poslije početi događati pizdarije.

Bili su oprezni od prvih dana, iako u to vrijeme stvari nisu bile slične današnjim. Jopa je još nosio nadimak Malatesta i bio gorljivi anarhist uvijek spreman za polemiku i diskusiju. Imao je dvadeset i tri godine i ni dana radnog staža. Mima je tad bio u svojoj trideset i trećoj i već posve razočaran u mogućnost dostojnog života. Živio je s majkom i imao petnaestogodišnju kći s kojom bi dvaput godišnje šetao zagrebačkim zoološkim vrtom. Našli su se ujedinjeni u mržnji prema lopovima na vlasti, jadnicima u oporbi i parodiji posredničke demokracije. Povezao ih je bijes.

Koliko su gazili državu u polemikama na kavama toliko je i ona gazila njih u svim drugim situacijama. Životali su tjedan za tjednom, sistemski inženjer i samouki programer nesposobni da u gradu, u kojem je bilo više nezaposlenih nego djece, osiguraju pristojnu egzistenciju.

A onda je jednog dana Jopa zablistao. Uzbuđen i napaljen mahao je rukama i izvodio svoje dramske točke gorljivim žarom. Napraviti ćemo *web*, rekao je. Internet je budućnost, to je platforma za rušenje sustava. I to ne ovaj ljigavi Googleov javni *web*, nego tajni internet. Mjesta na internetu dostupna samo onima koji znaju gdje idu i što žele. Mjesta kojima se može pristupiti samo posebnim preglednicima, koji štite tvoju privatnost, tako da nitko ne zna tko si ni odakle si došao. To je to. Sad tehnologija može garantirati privatnost i tajnost – sad je trenutak. Napraviti ćemo *web*, anarhističku online komunu gdje će svi biti jednaki i gdje neće biti države koja bi je kontrolirala, oduševljeno je propovijedao Jopa.

Zaključao se u sobu i nakon tri mjeseca pojavio s gotovim rješenjem. Isprogramirao je Kolijevku – mrežnu anarhističku komunu, online utopiju, mjesto na kojem će anarhisti moći inkognito djelovati i rušiti sistem. Svijet im je bio pod nogama. Nepune tri godine kasnije, svijet im je bio za petama.

„Koliko smo sigurni ako ugasimo Malu pijacu?“ pitao je Mima.

„Ne seri, Mima. Dobro znaš da pazim na to.“

„Nema tragova do nas?“

„Nema ničeg, bit ćemo čisti kao suza. Ni sveti Petar sa svojim rajskim goničima ne bi nanjušio trag od nas do Pijace. Ni zakup servera, ni logovi pristupa, ništa. Sve što moramo prije toga je prodati Bitcoine. Dignut pare. Take the money and run.“

„Jebem ti Bitcoine“, Mima opsuje.

„Čari virtualnog novca“, Jopa se kiselo nasmiješi.

Na Maloj pijaci trguje se virtualnim novcem. Kad ju je inicijalno programirao, Jopa je znao što želi – novac koji ne kontrolira nijedna ustanova, kojim ne upravlja nijedna banka, novac koji je vlasništvo samo ljudi koji ga koriste. Internet je imao rješenje za njega, razne verzije virtualnih valuta imale su što je htio, stabilno platežno sredstvo koje počiva na računalnim algoritmima a ne na nadzornim odborima državnih institucija. Račun s virtualnim novcem ne može biti zamrznut, ne može biti oporezivan niti se pomoću njega može pratiti izvršena transakcija. Bitcoin su savršeni novac za anarhističku utopiju. Problem je bio u stvarnom novcu.

„Treba nam neki račun u hrvatskoj banci za prebaciti novce. A kako je tvoj postojeći neupotrebljiv, možda bi ti trebao otvoriti novi“, planirao je Jopa.

„Na mom banka leži već godinu dana.“

„Zato i kažem. Treba ti nova banka.“

„Zašto ti ne otvoriš račun?“

„Odjebi s tim. Nikad neću imati račun. To je najniži oblik kontrole ljudske financijske slobode. Odbijam biti rob bankama“, Jopa se uspuhao. Postoje teme na kojima odmah povisi glas. „Druga opcija je da probamo bez računa, nekim keš servisom poslati sami sebi lov iz inozemstva. Ali provizije su nehumane, to bi nam pojelo pola. U svakom slučaju nešto moramo. Da bi vidjeli lov moramo igrati po njihovim pravilima.“

„Drže nas za muda“, poraženo šapne Mima.

Kad je Kolijevka pokrenuta vjerovali su da drže svijet za muda. Bio je to dobro osmišljen i realiziran kolaboracijski alat za druženje i razmjenu ideja, prava komuna za svoje korisnike, istovremeno i zaštićena i anonimna. Nalazila se u tajnom dijelu interneta, u dubokoj mreži gdje nije mogao zalutati slučajni korisnik, niti je itko mogao nadgledati što se tamo radi. Moglo joj se pristupiti samo putem posebnih internet preglednika koji garantiraju anonimnost svojim korisnicima.

Kolijevka se sastojala od više dijelova, imala je forum, prostor za diskusije i rasprave gdje bi istomišljenici mogli dijeliti teoriju i raspravljati o praksi slobodne misli. Imala je dijelove koji su služili za razmjenu digitalnih materijala i jedan dio koji je služio za međusobnu trgovinu članova Kolijevke. Taj su dio nazvali Mala pijaca.

Bio je to jednostavan i funkcionalan elektronički oglasnik na kojem su korisnici mogli kupovati i prodavati što su htjeli, anonimno i neoporezivo. Dodatnu razinu sigurnosti davalo im je i to što se na Pijaci nisu koristili bankovni računi, kartice i plaćanje pouzećem, već posve funkcionalan i jednako anonimn virtualan novac kojemu nitko nije mogao ući u trag. Za potrebe održavanja sustava Jopa i Mima su od svake transakcije uzimali dva posto provizije.

Tri mjeseca nakon pokretanja na Maloj pijaci su se pojavili prvi trgovci travom. Još tri mjeseca kasnije Kolijevka nikog nije zanimala, a korisnici Male pijace su se brojali u tisućama. Jopa i Mima morali su sjesti za stol i odlučiti što su: anarhisti kojima je cilj i ideal sloboda pojedinca i pravo na izbor ili samo sofisticirani dileri droge.

„Svaki je anarhist zbunjeno diktator“, rekao je tad Jopa tužno.

7. PETRA

Četrnaest katova najviše zgrade u gradu trebalo bi stvarati najdeblju sjenu u gradu, ali pod njom je svejedno bilo neizdrživo vruće. U kasno poslijepodne sunce više ne prži toliko opako, ali čitav grad, svaki njegov kamen i betonski blok, isijavaju upijenu vrelinu. Nakon što mu Twingo nije htio upaliti, Mima je pješice prevalio pola grada. Donovi su mu se lijepili za asfalt, kleo je kvar i nadao se da je riječ o akumulatoru, a ne nečem skupljem. Trenutno nije imao novca ni za kakve popravke. Nije imao novca ni za redovan život, o kvarovima se jedva usudio razmišljati.

U sjeni nebodera uz njega su lješkarile još samo dvije mačke. Na suncu nije bilo nikoga. Mrtvu tišinu razbijala je samo jeka smijeha i pljeska koja je dolazila iz otvorenih prozora nebodera. Na televiziji se prikazivalo nešto zabavno. Vreli zrak sve se teže disao. Provjerio je vrijeme na mobitelu i shvatio da čeka već deset minuta.

Napokon, iz ulaza zgrade izađe inspektor Babić. U kratkim hlačama i žutoj košulji sa šarenim cvjetovima izgledao je deblji i opušteniji nego u radno vrijeme. Vukao se u šlapama. Pod jednom je rukom nosio računalo umotano u vlastite kabele, pod drugom psa. Veliko bijelo, žuto ili smeđe štene, velikih šapa i izdužene njuške. Mima nije razlikovao pasmine ništa bolje nego marke automobila.

„Oprosti što si čekao, taman su bile izvanredne vijesti. Ministar je imao obraćanje javnosti. Urnebes“, uspuhano kaže Babić i gurne laptop Mimi u ruke.

„Slabo pratim vijesti“, Mima slegne ramenima.

„Ne pratiš polemiku premijerke i ministra?“

„Ne.“

„Pa to je najzanimljivija stvar sezone. Kao Eurovizija, samo bolje. Žena i ja smo i sapunice prestali gledati, ovo nam je napetije. Kakva drama, kakvi neočekivani obrati, svega ima tamo, Mima, nemaš pojma što propuštaš. Cijela država uživa u cirkusu. Svaki dan novi zaplet.“

Babić spusti psa na pod, a pas legne, ispruži bradu na asfalt i isplazi jezik. Babić mu veže povodac i povuče, ali pas ne trzne.

„Ajde sa mnom, moram prošetati Petru. Tu gore ima park za pse“, Babić pozove Mimu, pa ponovo podigne psa pod ruku. Hodali su uz zgradu provlačeći se uz automobile koji su parkirali preblizu zidu.

„Ženina ideja“, pričao je Babić. „Mala je prvo htjela ribicu, mi smo rekli ne može, tko će je hraniti kad odemo baki na otok. Onda je htjela macu, mi smo rekli ne može, beštija se linja, noću lovi štakore pa ih donosi pred vrata. Onda je htjela psa. Žena je rekla što će biti iduće, gušteri, zmiје, znaš da ima ljudi koji drže škorpione po stanovima, to nije normalno. Pa smo na kraju nabavili Petru. Preventivno.“

Petra je opušteno visjela u Babićevim rukama, svi udovi klatili su joj se u ritmu njegovih koraka.

„Hvala što ćeš mi popraviti to smeće“, nosom pokaže na laptop pod Miminom rukom.

„Nema problema, Božo“, osmjehne se Mima prijateljski. Mima je želio Babića za prijatelja. Sa svim stvarima u koje se upetljao imati prijatelja u policiji zvuči kao odličan strateški potez. Pozna Babića skoro godinu dana, otkad je policiji prvi put zatrebao vanjski sistemaš, ali se njihov odnos dugo svodio tek na poslovnu pristojnost. No posljednjih mjeseci, otkad su krenule ove vrućine svaki bi susret završavali uz pivo. Babić bi inzistirao na tim pićima. Piće po piće i – gospodin Babić i gospodin Donatov postajali bi Božo i Mima. Kad ga je pitao bi li mu popravio laptop, znao je da je crta prijeđena.

„Nosio sam ja to već u servis“, opiše Babić, „pa su mu mijenjali nešto, rekli da mu smeta vrućina. Radio je dva tjedna, sad je opet crknuo. Pa otkad strojevima smeta vrućina? Zar su kompjuteri postali ko ljudi pa da im smeta tlak i temperatura?“

Došetali su do malog parka ograđenog visokom žičanom ogradom. Kavez, objasnio mu je Božo, park za pse, jedino mjesto gdje može dovesti Petru da mu ne pobjegne pa je zgazi automobil, ništa ga ne sluša. Ušli su u kavez i zatvorili vrata iza sebe. Parkom je trčalo nekoliko pasa. Božo spusti Petru na zemlju i kaže joj „Ajde, Petra, trči, piški, kaki“, ali ona legne na travu i isplazi jezik.

„Išla je jučer na čipiranje pa je nervozna malo“, opravda je vlasnik. „Ko ne bi bio? Pazi ti to, čip pod kožu, moj Mima. Vama kompjuterašima je to sigurno normalno. Jedva čekate da svi mi tako. Pa ćete i nas popravljati kao laptope. Nije mu radila mreža pa sam mu instalirao bubreg, ha-ha-ha!“ Babić se veselo nasmije vlastitoj šali, pa iz džepova izvuče dvije limenke piva i doda jednu Mimi. Hladne limenke tiho su zasiktale dok su ih otvarali.

„Jesi li saznao što o Dodolu?“ upita Babić ozbiljnije.

„Ništa. Ne znam ni otkud početi.“

„Baš ti je Enka uvalila“, razveseli se Babić i lupne Mimu po ramenu. Promatrali su Petru. Ležala je izvaljena po travi i izgledala kao da je mrtva. Jezik joj se ispružio po zemlji, Mimi se učinilo da vidi i muhu koja joj hoda po jeziku.

„Psi još teže podnose vrućinu“, zaključio Babić pa otpije gutljaj piva. „Stvarno je pakleno.“

„Je“, odgovori Mima očito. Bilo je prevruće i za razgovor. Ali Babić se nije gasio.

„Nekad su stvari jednostavnije nego što se čine. Posebno vama kompjuterašima, klik, klik i radi, dok se mi, ostali svijet, satima mučimo sa stvarima.“

„Klik, klik“, podsmjehne se Mima.

„Znaš koliko meni treba za utipkati izvještaj? Satima, moj Mima, satima. Prst po prst, slovo po slovo. A vi, zum, zum i gotovo.“

„Zum, zum.“

„Čudan je taj tvoj predmet, znaš? U postaji se na kavi i cigareti obično o svemu čuje koji trač, ali o tome ni riječi. Enka sve drži pod ključem. A baš je inzistirala da tebe zovemo. Rekla je, zovi onog što nam je radio na uviđajima računala.“

„Je li spominjala bazni sustav?“

„Spominjala je svašta. Ali kad Enka prevali nešto preko svojih usta satima poslije se možeš misliti što je htjela reći. Ajde, Petra, trči, piški, kaki“, obrati se Babić kuji. Petra podigne obrve i pogleda negdje u smjeru Babića pa onda tiho puhne i prevrne se na bok. „Pogle je. Pa jel se ne kaže pasja vrućina? Zašto se uopće zove pasja, kad psi crkavaju jednako kao i ljudi?“

„Božo, a jeste li uhvatili nekoga tko je krao račune?“

„Kakve račune? Bankovne?“

„Ne. Račune za komunalije i slično. Iz sandučića.“

„Zašto bi netko krao račune? Da nije neki superjunak koji kopa po tuđim sandučićima i plaća

im račune? To bi bilo nešto. Ta vijest bi srušila gledanost svađe premijerke i ministra.“

Babić nagne limenku i ispije je do kraja. Babić je pivo pio u velikim gutljajima. Limenka 0,33 trajala mu je dva naginjanja. Zgužva praznu limenku i gurne je u džep.

„Pitao sam u uredu za one crne registarske tablice. Nitko nije čuo za crne tablice. A sljedeći tjedan ionako moram do prometne, pitat ću njih, oni su ih izdali, moraju znati. A gdje si vidio crne tablice?“

„U svom dvorištu.“

Mima se u svoje dvorište dovukao posve iscrpljen. Dotukla ga je još jedna šetnja po suncu preko pola grada, s teškim računalom u ruci. Kapi znoja koje su mu curile po leđima formirale su vododerine po njegovoj poletnosti. Žega ga je razbila, jedva se uspeo stepenicama.

Na stolu ga je dočekala poruka:

Platila elektru. Ujutro će doći uključiti. Voli te mama.

Otuširao se pa moka sjeo pred hladnjak i spojio Babićevo računalo u susjedovu struju.

Babić mu je rekao da se ne može spojiti na internet, a i prije nego što se pokvario internet cijelo se računalo jako usporilo i počeli su mu iskakivati svakakvi oglasi i čudni programi. Ništa što Mima nije mogao riješiti za dvadeset minuta, međutim, nešto drugo ga je zanimalo.

Prvo je pregledao sve dokumente i elektroničku poštu da se uvjeri da na računalu policijskog inspektora Babića slučajno nema bilo kakvog spomena Male pijace ili Mime ili koga drugoga koga bi mogao poznavati. Na računalu nije bilo ničeg kompromitirajućeg, samo hrpa igara i fotografija Babićeve obitelji, uključujući i Petru koja je jedini fotografirani član obitelji u posljednja tri mjeseca. Preleti preko povijesti pregledavanja interneta i otkrije očekivanu količinu pristupa portalima s vijestima, pokojem sportskom žurnalu, *web*-stranicama kladionica i zdrave doze pornografije, ništa novije od dva tjedna kad se, kako kaže Babić, pokvario internet. Mima preleti postavke i instalirane programe i otkrije da se na računalo instaliralo razno reklamno smeće i pokoji maliciozni program koji je na kraju zagušio pristup mreži. Počisti smeće, uredi postavke i za petnaestak minuta već su se zelenjeli indikatori spoja na internet. Upali Google da se uvjeri da pristup internetu funkcionira kako treba, zatim ode na neki od popularnih portala s vijestima da se uvjeri da je internet zadovoljavajuće brz. Tamo se na naslovnici isticala velika slika ljutog lica ministra financija.

Konferencija za novinare ministra Ferčeca, otkrivao je tekst iznad fotografije. Veliki žuti naslov vrištao je Premijerka se prodala stranim lobijima.

Prije nego je ugasio članak računalo se ogłosi piskutanjem, zvukom koji se pali kad stigne poruka. Na ekranu se prikaže prozor aplikacije za poruke. Pošiljatelj identificiran nedefiniranim imenom *guest_4458* poslao je poruku sadržaja KOLEGA. Poruka je očito bila namijenjena Babiću. Mima se osmjehne mogućnosti da odglumi da je on Božo Babić. Stigne nove poruka:

MOJE STRPLJENJE JE PRI KRAJU, KAO ŠTO ĆE USKORO BITI I TVOJA GLAVA.

Pomalo neugodan ton. Mima zaključi da ipak nije za njega gurati nos u Babićeve korespondenciju i odluči ugasiti program za poruke da izbjegne nesporazume i objašnjavanja. Baš kad je krenuo ugasiti laptop ponovo zapiskuta. Sad je u poruci pisalo:

JESI LI IZVUKAO ŠTO OD MIME?

8. MAJKA

Probudio se uz glas Zdravka Čolića i miris pohanog kruha. Rastegnuo se i izvirio u dnevnu sobu odakle ga je zapuhnuo ugodan lahor hladnog zraka. Klima je radila na maksimumu. Majku je našao u kuhinji kako nagnuta nad štednjak uz Zdravka pjeva *Ti si mi u krvi*.

„Nisi na poslu?“ pozdravi je Mima. Majka radi u državnom vrtiću. Još tri godine dijeli je od penzije koje se boji kao vraga.

Toliko dugih godina uzimanja davanja... pjevala je majka. Suprotno ostatku svijeta majka ne pjeva kad je sretna nego kad sputava suze. Kad je ona takve volje Mima ne zna što točno napraviti i kako postupiti. Stoji iza nje spuštenih ramena i čeka da ga primijeti. Najradije bi se iskrao iz stana pa se vratio kad pjesma završi. Bijeg je Mimi najdraža metoda rješavanja problema.

„Nisi na poslu?“ ponovi.

„Boli me glava. Ostat ću kući slagati dijamante.“ Majka glavobolju liječi slaganjem dijamanta. Na malom ručnom računalu spaja kristale istih boja i natječe se s dopisnim prijateljima. Dok zajedno slažu kombinacije, porukama komentiraju dnevnu politiku i razmjenjuju recepte. Ima bogatiji društveni život od njega.

Mima sjedne za stol i baci se na pohani kruh. Jutrom bi obično preskakao doručak. Majka ruča u menzi na poslu, zato Mima preskače i ručak. Jeo bi tek večeru koju bi majka spremila predvečer.

„Spojili su struju“, primijeti očito.

Majka se napokon okrene od štednjaka. Na licu joj je vidio mrak. Gore od toga, izgledalo je kao da je on uzrok te glavobolje. Majka nije dobro podnijela posljednje isključenje struje.

„Stigla je ovrha za vodu“, rekla je. Suze su joj bile u očima. „Pitala sam te jesi li sve platio, rekao si da jesi.“

Računi, dugovi, ovrhe, stalni pritisci sa svih strana, Mima nije bio spreman nositi se s još jednom obvezom.

„Emilijo, zlato, to je bio račun na pedeset kuna, a sad moramo platiti dvjesto i pedeset.

Dvjesto kuna ovršnih troškova, Emilijo. Ja sam posudila da platimo struju i sad ponovo ovo. Zašto nisi pazio?”

Govorila je sporo i patnički, izazivala u njemu lavine osjećaja krivnje.

„Zašto nisi pazio, Emilijo? Ja te uvijek pitam ima li još neki račun negdje? Je li stigla opomena?”

Nije znao. Sve račune gurao je u istu vazuu, kad bi imao novaca plaćao bi nešto iz te vaze. Nije dao majci da brine o režijama, smatrao je to minimumom odgovornosti, a opet, nije bio u stanju kontrolirati tu odgovornost. Nije znao je li stigla opomena od Vodovoda ili nije, šalje li Vodovod opomene ili ne, izvan poimanja mu je bilo zašto sad mora platiti račun uvećan za petsto posto.

„Platit ću to, ne brini“, rekao je i pobjegao za radni stol u kutu. Majka je uzdahnula, sklonila tanjure sa stola, pa sjela u fotelju i upalila igru s dijamantima.

„Stigla sam do bonus levela“, rekla je više sama sebi. „Ako ga riješim danas, otvorit ću Australiju.“ Dijamanti u igri slažu se uz pozadinske fotografije svjetskih lokacija, svaki novi nivo vodi igrača na nove, prekrasne i uzbudljive lokacije. Majka je u svojoj igri proputovala mnoga mjesta. Vidjela je više svijeta od njega.

Mima je sjeo za računalo i pokušao se skoncentrirati. Trebala mu je Dodola. Kad bi pronašao Dodolu mogao bi platiti sve režije, kupiti novi akumulator i onda sam otići tjedan dana na neku egzotičnu lokaciju. Ili bolje – poslati majku.

Već dulje je prestao računati na novce s Male pijace. Iako je Mala pijaca kroz provizije od trgovine Jopi i Mimi svaki mjesec generirala pristojni iznos, Jopa je značajno komplicirao oko prodaje Bitcoina i podizanja novca. Rezultat toga je vrlo spor proces prebacivanja love. Imali su novce, ali nisu mogli ništa s njima. To je cijena sigurnosti.

Puno su puta bili pred gašenjem Pijace. Sve što se tamo događalo činilo ih je nespokojnim. Željeli su stvoriti internetsku utopiju, a ljudi su njihovu ideju preokrenuli i zloupotrijebili. I onda, umjesto da sve ugase, počeli su razmišljati o tim novcima. Koliko je doista amoralno zaraditi novac održavanjem sustava na kojem se trguje drogom?

Tješili su se činjenicom da nikad ne bi pristali održavati na životu tako nešto da sistem nije takav kakav je, da im država pruža minimum egzistencijalne sigurnosti, posao i mogućnost stanovanja. Ništa od toga nisu imali. Mala pijaca bila im je jedini siguran izvor prihoda.

Samo što ni ta sigurnost nije postojala. To što su imali dvadeset tisuća dolara u virtualnoj valuti nije garantiralo da će ikad vidjeti stvarne.

S druge strane, Dodola mu se činila kao laka lova. Ništa više od imena na internetu. Samo je trebao otkriti tko se krije iza njega i kuvertirati pravi novac. Ali nije znao kako.

Nekoliko ga je stvari kopkalo – to sumnjivo kršenje protokola više policijske inspektorice Enke, pozivanje njega, iako za isti posao imaju cijeli odjel za računalnu forenziku u Zagrebu. I posebno – taj bazni sustav, tajni sustav za koji ne smiju znati ni on ni policija. Koliko još Malih pijaca postoji na internetu? A tu je i Dodola, mistični cilj njegove potrage. Boginja kiše usred informatičkog doba. Simpatična mu je bila ta mističnost staroslavenskih bogova. Ideja o autoritetu koji je nekad postojao nad ljudima, a danas je samo sjećanje.

„Treat će ići na pijacu, Emilijo“, dobaci majka iz fotelje. Što da radi na Pijaci, pomisli Mima, samo može gledati je li Klara opet naručila travu pod novim nadimkom. Samo će se nervirati. Sjećanje na kćer stvaralo mu je neodređenu gorčinu u grlu.

„Skokni do pijace i nađi nešto da ti skuham ručak. Da bar jednom ručaš normalno“, objasni majka iz fotelje.

Mima se okrene i pogleda je.

„Što si rekla?“

„Rekla sam nađi nešto na pijaci. Za ručak.“

Nađi nešto na pijaci. Na pijaci. Trenutak spoznaje dolazi mu kao zakašnjeli udarac. Shvatio je da pod rukom čitavo vrijeme ima kolekciju od nekoliko tisuća internetskih nadimaka, a da se nije sjetio tamo potražiti Dodolu. Naravno, Mala pijaca.

Mima upali štićeni pretraživač, program koji maskira internetski promet i onemogućava identificiranje korisnika trećim stranama. Utipka adresu i na zaslonu se prikaže slika gradske tržnice. Utipka korisničko ime i zaporku. Ode na stranicu za pregled članova. Mala pijaca ima dvije tisuće i sto dvanaest članova. Kad ju je Jopa programirao pazio je da stvori mjesto koje neće neplanski rasti. Željeli su na tom mjestu skupljati samo lokalne anarhiste, ne dopustiti da se stvar razbukta i izađe izvan kontrole. Kad je Kolijevka propala isto pravilo zadržali su za Malu pijacu. Samo lokalni korisnici, samo ljudi iz grada. Mala pijaca ne smije izvan granica njihove male palanke – bilo je ograničenje koje su odredili i koje je Jopa dosad uspješno održavao.

U polje za pretraživanje korisnika utipkao je *Dodola*. Osjetio je kako mu se obrazi crvene od iščekivanja. Pritisnuo je gumb za pokretanje pretraživanja. Pješčani sat zavrtio se na ekranu. Zadržao je dah.

„Pronađen je jedan korisnik“, ispisalo se na ekranu. Na listi rezultata pretraživanja bio je samo jedan zapis. Korisnik se zvao *Dodola*.

„Tooooo!“ uskliknuo je Mima i podignuo šake u zrak. „Haaaa!“ skočio je i viknuo, skoro zaplesao.

„Bravo, stara!“ dođe do majke i prodrma joj ramena. „Pokušavam riješiti jedan problem već dani, nikad ne bih uspio bez tebe. Ti si genijalka! Ti i tvoj nepatvoreni majčinski instinkt!“ Glasno je poljubi u čelo.

„Budalo“, odgovori mu majka bez emocije i nastavi slagati dijamante.

9. AGENTI

Sstnk htn! Stigao je u kafić u očekivano vrijeme, a Jopa je već bio tamo, naslonjen na zid nešto dalje od stolova. Čim je vidio Mimu kako polako korača prema kafiću, presjekao mu je put, rekao – idemo – i poveo prema rivi.

„Što se događa?“

„Danas šetamo“, odgovorio je Jopa i osvrnuo se.

Devet je sati navečer i sunce je taman zašlo u more. Rivom se polako povlače hrpe ljudi, neki u parovima, neki s cijelom obitelji, djecom i psima, nitko sam. U lipnju je turistička ponuda grada nikakva, nakon što završe s kupanjem, turistima se zabava svodi na besciljne šetnje centrom. Cijela riva tad žubori ljudima koji se poput dvosmjernog potoka slijevaju i prema istoku i prema zapadu, dok im se sa šarenih štandova nanizanih uz rivu pokušavaju prodati imitacije nogometnih dresova, plastične kineske igračke i loše simulacije dalmatinskih suvenira.

„Zašto šetamo?“

„Šetnja je dobra za tebe, Mima. Sjedenje ubija. Pogledaj se kako si pogrbljen. Od ugrušaka u žilama jedva se ispraviš. Ljudi tvojih životnih navika ne dožive četrdesetu.“

Zapravo je Jopa taj koji se ne bavi nikakvim sportom ni aktivnošću, samo po cijeli dan i noć sjedi za računalom i igra svoje igre. Iz sobe izlazi samo kad imaju sastanak. Mima barem nekad hoda. Kad mu crkne akumulator, recimo.

Provlačili su se kroz gužvu sporih šetača kao da bježe od nekoga.

„Sumnjivi su mi neki likovi“, rekao je napokon Jopa.

„Možda je slučajnost, ali, ako jest, pretjerana je.“

„Koji likovi?“

Jopa je oduvijek bio teatralan i pretjerano dramatičan, ali nikad nije bio paranoičan. Otkad je Mala pijaca pokrenuta Jopa je bio glas razuma i sigurnosti, onaj koji je pazio na rupe i propuste. Možda mrvicu pretjeran, ali ozbiljan. Sastanci su im bili opuštene kave, nikad

histerične šetnje s puno osvrtnja.

„Američki agenti, profesionalni ubojice, CIA, FBI, Snowden, Assange, Bradley danas Chelsea Manning, Obama i Krše, jebeni Krše! Svi, Mima, svi su nam za vratom!“ vrištao je ispod glasa Jopa.

„Baš svi?“ Mima nije imao emocija prema američkim špijunskim zvijezdama, ali na spomen lokalnog moćnika stiskao mu se želudac. Krše je izvor previše Miminih strahova. Već dvadeset godina pažljivo korača ovim gradom i pazi da ne stane na neki od Kršinih krakova. A tih je krakova svugdje. U ključno vrijeme bio je blizak ključnoj stranci i u roku od nekoliko godina od brutalnog nasilnika iz teretane postao vlasnik nekoliko propalih poduzeća. Kažu da je počeo kao vozač tadašnjeg gradonačelnika. Stotinu i deset kila mišića za volanom crne limuzine. Mima je upoznao ljude koje je Krše istukao u to vrijeme. Bio je sirov i hladan. Ni dvadeset godina kasnije postao je vlasnik previše tvrtki i previše moći. U njegovim poduzećima radilo je preko dvije tisuće ljudi, svaki peti radnik u ovom gradu bio je ovisan o njemu. Za novine je izjavio da je u ovom gradu on gospodar života i smrti.

Mima se bojavao mnogih stvari u životu i tisuće mu je problema poticalo grčeve u želucu i bol iz čela, ali ništa ga nije toliko plašilo kao samoprovani gospodari života i smrti.

„Prate nas ljudi u kravatama. Tip i žena. Sive košulje, bijele kravate, crne cvike, izgledaju kao profesionalni ubojice iz američkih serija.“

„Nas prate?“

„Prvi put sam ih vidio poslije prošlog sastanka. Sjedili su u kafiću do nas i čitali novine. Nimalo sumnjivi, ali primijetio sam ih. Znaš da se naježim svaki put kad vidim te košuljaše? Prirodna reakcija, samo što osip ne dobijem od takvih likova. Debeli turisti u raskopčanim košuljama na palme i delfine iz kojih im vire runjava prsa – ništa, ni gađenje. Posve sam otupio na takve. Ali ljudi u opeglanim košuljama – odmah alergijska reakcija!“ Jopa se osvrne pa nastavi.

„I onda jutros, krenem u dućan, ali ne izađem na normalan ulaz, nego se provučem kroz šupe u susjedni. Tuda izlazim po danu, jer izbjegnem par metara sunca. I krenem van, kad – njih dvoje tamo. Stoje iza ugla i vire prema mom ulazu. Kužiš, da sam izišao na svoj izlaz ne bi ih ni vidio, ali ovako sam ih iznenadio s leđa.“

„Siguran si da su to isti?“

„Nema greške. Kažem ti, da su bili u košuljama i sandalama ne bih se ni osvrnuo, a ovakvima se zagledam u lice. To su oni. Muškarac i žena, uredno počesljani, zalizane frizure, stari ko mi.“ Jopa je bio deset godina mlađi od Mime, ali kategorija *stari kao mi* još je postojala.

„Kršini ljudi?“ Mimi je još u glavi bila Kršina slika.

„Ma kakvi. Kršini ljudi nisu vidjeli kravatu ni na slici.“

To je bila istina. Trenirke i tenisice, metalni sat na lijevoj ruci i izbrijana glava, tako su izgledali Kršini pobočnici. Tako je izgledao i sam Krše. Opuštena prsa i široka ramena nekad formirani pretjerano ekspanziranim mišićima, danas su neoblikovana mlohava hrpa mesa koja se gega dok prelazi cestu. Svejedno, nosi ih najopasniji čovjek u gradu.

„Zašto si spomenuo Kršu?“

„Opet se javio Rebus, mali histerični haker koji si je za sveti cilj postavio preuzeti Pijacu. Bio je nekako drukčiji. Nije pokušao srušiti *web*, niti je prijetio ili pisao gluposti. Zvučao je nekako, skoro pa prijateljski. Znaš da sam već radio psihološki profil tog mulca. Pročitao sam ga kao knjigu: šesnaest godina, po cijele dane visi na računalu, otkrio je Malu pijacu pa želi sebi dokazati da je najveći haker na svijetu. Da skratim priču, čini se da sam bio u krivu.“

Jopa stane, pogleda iza sebe, pa povuče Mimu za rukav i odvuče ga iza štanda sa svjetlećim igračkama. Štand je složen u nastavku bijelog kvadratnog šatora u potpunosti ispunjenog plastičnim pištoljima, svjetlećim lopticama, slamnatim šeširima i sunčanim naočalama svih boja i oblika. Jopa odvuče Mimu iza šatora, čučne i da mu znak da šuti.

Kroz grm oleandra promatrali su gužvu na rivi. Ljudi su i dalje bezbrižno šetali u oba smjera.

„Što je bilo?“

„Ne znam. Valjda mi se priviđaju ti agenti.“

Čučali su, šutjeli i pažljivo gledali prema rivi. Stotine ljudi hodalo je amo-tamo i nije bilo lako prepoznati uljeza. U jednom trenutku neka majka se progura pored grma oleandra. Za ruku je vodila malu djevojčicu. „Tu!“ rekla je majka, podigla suknju djevojčici i skinula joj gaćice. „Tu kakaj.“ Djevojčica čučne na travu iza grma. Majka tek sad pogleda oko sebe i ugleda Jopu i Mimu kako čuče pored šatora.

„Pedofili jedni, što gledate!“

„Gospodo mi smo ovdje čučali davno prije nego što ste vi došli kakati.“

„Stidite se“, odbrusi im i pomakne se tako da svojim tijelom sakrije djevojčicu od njihovih pogleda.

Jopa i Mima su je pokušali ignorirati.

„Zašto si spomenuo Kršu?“ pitao je Mima.

„Rebus je poslao mail. On je Kršin čovjek.“

Mima osjeti komešanje u čeonom režnju. Stotine malih iglica spremalo se zabosti mu se u um. Prvi put je pomislio da je to možda nešto neurološki, ta bol koja mu se vraća svaki put kad ga poput miša satjeraju u kut. Možda je to tumor koji ga stišće i stvara neugodu. Možda stvari uopće nisu tako crne kako se njemu čine. Biti meta gradskog mafijaša možda nije toliko tragično. Možda je samo pesimist pa stvari vidi crnje nego što jesu. Možda bi trebao zapjevati pa će mu biti bolje. Njegovoj majci pomaže.

„Gospodo! Oleandar je otrovan!“ viknuo je Jopa na ženu. „Ne smijete listom oleandra brisati djetetu guzu!“

„Nećeš ti meni govoriti što ću ja smijem svom djetetu. Stidite se! Tu se pederišete u mraku!“

„Oleandar je vrlo otrovan.“

„Ako je toliko otrovan zašto onda raste na svakom koraku?“ Žena dovrši brisanje, baci listove na hrpicu izmeta, navuče djevojčici gaćice i vrati se u gužvu s one strane oleandrovog grma.

U neku ruku, žena je imala pravo. Oleandar je rastao na svakom gradskom uglu, uz svaku prometnicu, bilo ga je u svakom gradskom vrtu i parku, šetnicama, čak i u raspuklinama u asfaltu. Divlji ili pažljivo kultiviran grad je pola svog zelenila dugovao jednoj od najotrovnijih biljaka sjeverne polutke. Negdje u tome krio se neki snažan simbol, ali Mima ga nije bio u stanju prepoznati.

„Eno ih“, šapne Jopa.

Oboje se instinktivno sagnu još niže. Sad je i Mima vidio agente. Visoki muškarac i žena u

sivim košuljama. Nosili su crne naočale iako je sunce odavno zašlo i sumrak se već razlio nad rivom. Pomalo jesu izgledali poput likova iz američkih filmova.

Agenti su se ogledavali oko sebe. Činilo se kao da su nekoga izgubili. Nešto su govorili jedan drugome. Mima je vidio da je muškarac slegnuo ramenima. Stajali su još neko vrijeme na istom mjestu pa krenuli prema parkiralištu.

Jopa ga rukom pozove da krenu za njima. Mima mu znakom odgovori da ne želi. Jopa šapne „Ajde, Mima, to ti je rekreacija.“

Pažljivo su, na sigurnoj udaljenosti, krenuli za njima. Lako su ih vidjeli i u daljini, bili su jedini ljudi na cijeloj rivi koji su nosili sakoe i duge hlače. Prešli su cestu i skrenuli na parkiralište. Jopa i Mima ostali su skriveni iza otrovnog grmlja.

„Jesi li ih vidio? Traže nas.“

Mima nije bio toliko siguran u to.

„Jesi li siguran da su baš nas pratili?“

„Nas, koga drugoga! Mima, nisam slijep, gluh ni mutav“, dramatizirao je Jopa. „Ovo je treći put da mi se pojavljuju ispred nosa. Prvi put je normativ, drugi put slučajnost, treći put drži gaće i skrivaj se.“

Mima nije bio uvjeren. Da su agenti čudna pojava, to priznaje, ali još nije bio spreman prihvatiti činjenicu da je u istom danu postao predmet interesa gradskog mafijaša i američkih agenata. Čitav je život vjerovao da svijetom upravlja samo slučajnost, pa se i sad uzdao u nadu da su svi ti zli ljudi samo slučajno oko njega. I Rebus i Krše i agenti u košuljama, možda su svi samo posljedica neočekivanih podudarnosti. Nešto kao kad žabe padaju s neba. Nikako splet kriminalnih okolnosti koji radi o njegovoj glavi. To nikako.

„Eno ih“, rekao je Jopa za veliki crni terenac koji je izlazio s parkirališta. Golemi automobil, potpuno crn sa zatamnjenim staklima. Mima nije raspoznavao modele automobila pa mu ni ovaj nije budio neke emocije, ali kad je vidio tablice smrznuo se. Terenac je imao crne tablice s bijelim znakovima i hrvatskim grbom koji se ponosno kočoperio između njih.

10. KAFKA

Probudio se u pet, ništa nije htio prepustiti slučaju. Plastičnu je bocu napunio vodom i bacio oko na policu s knjigama. Knjiga je savršeni paravan. Bit će čudak, ljudi će se osvrnati za njim, ali neće biti sumnjiv. To je vrijednost knjige. Da ponese novine, izgledao bi normalno prvih dvadeset minuta, ali bi nakon toga postao meta sumnjičavih pogleda. Nitko ne sjedi cijeli dan u parku i čita novine. S knjigama je druga stvar. Čudaci čitaju knjige uvijek i svuda, na takve se nitko ne obazire.

To mu je savršeno odgovaralo. Novine mrzi, a majka je ionako imala nešto knjiga na policama. Međutim, majka je imala samo ljubice štampane prije četrdeset godina i tek pokoju lektiru koja se prodavala uz novine za nekoliko kuna. On je sve svoje knjige davno prodao na Maloj pijaci. Jednom kad je otkrio čudnovat komercijalni potencijal internetskog oglašavanja, sve knjige, staru odjeću, hrpu nepotrebnih gluposti koje je čitav život držao na policama uključujući i kolekciju stripova koju je cijelu mladost brižno skupljao – prodao je za fine novce. Fasciniralo ga je koliko su ljudi spremni platiti za stvari koje im ne trebaju. Kolekcionari su čudna svojta. Bio je sretan što se tako lako može odreći svojih materijalnih posjeda.

Odlučio se na Kafkin *Proces* koji se svojedobno prodavao uz neke dnevne novine za 19,90 kuna. Blijedo se sjećao filma i otprilike procijenio da to nije previše različito od svega što mu se ovih dana događa. Možda i nauči nešto iz te knjige. Ugurao ju je u džep hlaća, uzeo bocu vode i krenuo. Prvo se popeo na vrh zgrade i provjerio dvorište sa svih strana. Nigdje nije bilo parkirano vozilo sa crnim tablicama. Zadovoljan siđe i krene prema parku.

Vani je dan već svanuo. Noćna hladnoća još se vukla ulicama i neočekivano osvježenje mu je izazvalo trnce po koži. Uživao je u hlađenju. Sve oko njega bilo je tiho i prazno, grad se još nije budio. Na ulici je presreo tek nekoliko automobila. Zora ga je oduševila svojim spokojem. Možda bi se češće trebao buditi ranije?

Odredište mu je bio mali park koji se smjestio u jednom kutu bivše kasarne. Nakon rasformiranja JNA s početka devedesetih mnoge su gradske kasarne postale neuređeni i zapušteni prostori, pa su, kao najjednostavnije rješenje, pretvoreni u priručne parkove. Trokutasti prostor, s dvije strane izoliran žbunjem iza kojega je trubilo i treptalo raskrižje, s treće omeđen dvorištem Vodovoda, bio je pomalo zaboravljen park, šipražjem skriven od

života oko njega. Malen i nezanimljiv, predstavljao je savršeno mjesto za primopredaju droge.

Mima prvo ophoda dva kruga oko parka, uvjeri se da je još rano za slučajne promatrače pa izvadi mobitel da locira lokaciju paketa. GPS koordinate je ranije unio u mapu, sad se po njima jednostavno ravnao. Kad mu je mobitel potvrdio da je na dobrom mjestu, pogleda fotografiju. Na fotografiji se vidio kamen i pozadina zelene klupe. Paket se nalazio iza klupe, u maloj rupi iskopanoj u zemlji poklopljenoj kamenom. Proviri ispod kamena i ugleda paket. Smeđi kartonski smotuljak marihuane, pažljivo omotan ljepljivom trakom i uglavljen u rupu u zemlji čekao je svoju novu vlasnicu.

Mima ode na drugi kraj parka, sjedne na klupu i otvori knjigu. Slijedilo mu je čekanje.

Nakon što je otkrio da na Maloj pijaci postoji korisnica nadimka, čekalo ga je još nekoliko zadataka. Prvo, nije imao nikakvog dokaza da korisnica Male pijace ima ikakve veze s Dodolom koju je tražila viša inspektorica Enka. Drugo, i puno problematičnije, to što na Maloj pijaci postoji Dodola ne znači da mu je servirana na dlanu. Mala je pijaca dizajnirana tako da štiti privatnost svojih korisnika, i onih koji nude i onih koji potražuju usluge. Nikakvi osobni podaci ne spremaju se niti kontroliraju. Na Maloj pijaci svi su samo nadimci.

Ipak, ono što je Mala pijaca imala bili su podaci o svim transakcijama koje se na Pijaci događaju. Transakcije od kojih Jopa i on ubiru slatko-kiselih dva posto provizije.

Dodola se prijavila na Malu pijacu prije sedam mjeseci, taj datum je imao. Prva dva mjeseca nije imala nikakve narudžbe, a onda je počela redovno kupovati travu kod nekoliko različitih naručitelja, po nekoliko stotina kuna robe otprilike svaka dva tjedna. Kupovala je samo travu i kupovala ju je puno.

Kad bi njegova mrzovoljna kćer na Maloj pijaci kupovala travu, ostavila bi adresu prodavaču i on bi joj spakiranu marihuanu slao poštom. To je izuzetno rizičan način dostave, i za prodavača i za kupca, a dodatan je problem što podaci o adresi kupca ostaju u sustavu. Tako ju je Mima i prepoznao. Kupovala je travu, ostavljala svoju adresu prodavačima i onda bi ih prevarila i povukla uplatu Bitcoina. Klara se ponašala glupo.

Dodola je bila inteligentnija. Naručenu travu preuzimala je GPS dostavom, sustavom preuzimanja kupljene robe bez uključivanja trećih strana. Prodavač bi plaćenu robu sakrio na nekoj lokaciji u gradu i kupcu poslao fotografiju mjesta gdje je paket skriven i GPS koordinate lokacije na kojoj je fotografija snimljena. Kupac bi sam, u vrijeme koje mu

odgovara, otišao na lokaciju i pronašao paket. Bio je to savršeno anoniman sustav predaje robe, bez pošte, bez posrednika, bez adresa, bez ikakvih kontakata prodavača i kupca.

Kad je pregledao Dodolinu povijest kupovina bilo mu je jasno da je samo pitanje dana kad će Dodola ponovo naručiti travu. Ta žena troši marihuanu stalno. Samo je trebao čekati. I dočekao je. Narudžbu je poslala i platila u petak ujutro. Naručila je dvjesto kuna marihuane kod prodavača kod kojeg je kupovala zadnjih nekoliko puta. Prodavač joj je u petak navečer na Pijaci ostavio poruku da je roba spakirana na starom mjestu. Mima je prolistao zapise prethodnih kupovina i našao GPS koordinate i fotografiju kamena iza klupe. Dalje je plan bio jednostavan: otići će u park, prurušiti se u čudaka koji na plus trideset pet u parku čita knjigu, i kad ona dođe po paket pratiti je – saznati tko je Dodola i je li to Dodola koju traži policija.

Treći put je počinjao desetu stranicu. Knjiga mu nikako nije išla, nakon svakog odlomka bi shvatio da mu misli lutaju i da ne zna što je pročitao, pa bi se vraćao unatrag do točke koje se sjeća, a koju je sve teže pronalazio. Po Jozefa K. su došla dva agenta i tu bi mu se u glavu već uvuklo njegovih dvoje agenata, pomalo sličnih, a dovoljno različitih od ovih Kafkinih. Ljudi u opeglanim jednobojnim košuljama. Ta ga je opeglanost plašila. Nije znao ni tko su ni što žele od njih. S Kršom je stvar bila barem malo prozirnija. Velika glava s puno krakova osjetila se ugroženom što na njegovu terenu netko prodaje drogu. Gospodar života i smrti, cijenjeni gradski poduzetnik nesumnjivo je imao i mrežu distribucije ilegalnih proizvoda. Mima nije znao čime se sve Krše bavi, a nije ni želio znati. Ali da se biznismen tog tipa smatra ugrožen paralelnim i tajnim sustavom slobodne trgovine u njegovom gradu – to je bilo razumljivo. Mala pijaca mu je stala na žulj.

Pogleda sat na mobitelu i shvati da je tu tek četrdeset pet minuta, a da je već odustao od knjige, popio svu vodu i da ga ta klupa nevjerojatno žulja. Postalo je vruće. Nisko sunce lagano je počelo demonstrirati svoju termičku moć, a rijetki borovi malog parka nisu ga dovoljno štitili od nje.

Igranje zasjede nije nimalo sličilo scenama iz američkih kriminalističkih filmova. Tamo bi se glavni junak dovezao u onim bezobrazno širokim američkim automobilima, udobno se zavalio u sjedalice obložene kožom, jeo krafne, pio kolu i u komforu čekao sumnjivca. Ova klupa je bila slična kožnatim sjedalicama koliko i Hrvatska Americi. Oguljene daske, izgrebene i zapišane, jedna puknuta pa se ne može ni sjesti kako treba, a sve toliko prašnjave jer ovdje nitko ne sjedi na klupi na mjestu predviđenom za sjedenje. Iz nekog razlika svi tu tek drže noge, a sjede na naslonu.

Parkom nitko nije prošao do devet sati, a i to je bio tek zalutali par nogu. Grad se počeo buditi tek negdje oko deset. Subotom grad živi drukčijim ritmom. Nema jutarnje žurbe i nitko nigdje ne kasni. Spava se dugo, a onda tromo i ležerno spušta do centra na kavu. Subotnja kava jedan je od svetih rituala života uz more.

Do jedanaest je sve pomalo živnulo. Mnogi pješaci kratili su put kroz park, no nijedan se nije ni osvrnuo na fotografiranu klupu i kamen iza nje. I Mima se ustao pa malo šetkao među stablima i oko njih, ne skidajući pogled s kamena.

Oko podne je već umirao od žeđi i dosade. Ponovo je pokušao s knjigom i ponovo odustao. Zrak je u parku bio težak i gust, nije bilo vjetra i među stablima kao da se uvukla sparina.

Oko jedan su se ljudi vraćali s kave iz centra, a onda je opet sve utihnulo. Dva sata, tri sata, nigdje nije bilo nikoga, grad je opet bio miran i tih kao u zoru, samo bez one blažene prohladnosti.

U četiri je odlučio odustati. Ili barem skočiti doma pod tuš i na ručak, pa se vratiti predvečer kad malo klone ova žega. Ako Dodola u međuvremenu pokupi paket, jebiga. Pokušat će sve ovo idući put. Danas više ne može. Boljela ga je kičma, boljeli su ga tabani. Desna noga mu je već neko vrijeme trnula kao da mu se zaštopala neka važna arterija. Bio je polumrtav, osušio se od žeđi, dehidriran, a istovremeno je bio posve moker, potpuno znojnan, nije više mogao. Na trenutak je i zakunjao, pa se trznuo i odmah otrčao provjeriti je li paket još tamo – bio je. Možda ga je vidjela? Možda se prestrašila i odlučila da ga neće sad uzeti? On je bio sve samo ne diskretan. Kako je vrućina rasla sve je manje glumio slučajnog čitatelja koji uživa u blagodatima oaze prirode usred grada, a sve više sličio na nervoznog histerika. Zagledavao se ljudima u lica, samo što ih nije pitao – jesi li ti Dodola?

U četiri i pol bacio je knjigu u kantu za smeće, pa poražen i iscijeđen krenuo kući. Na rubu parka mimoišao se s nekom plavušom s velikim psom, skoro su se sudarili ramenima u prolazu. Bio je previše umoran da bi bio pristojan, samo je tupo koračao pravo, maštajući o klimi koju majka navije do maksimuma. A onda se, gledajući lijevo i desno niz cestu koju se spremao prijeći, sjetio da se prije koju sekundu mimoišao s plavušom sa psom. Toliko je inertan bio njegov dehidriran mozak da mu plavuša nikako nije ulazila u fokus misli, no ipak je, okrećući se lijevo i desno, pogledajući ima li automobila na cesti koju će prijeći, bacio usputni pogled i iza leđa.

A tamo, iza zelene klupe, žena sa psom se saginjala i uzimala smeđi paketić iz rupe u zemlji.

11. MAKS

Mimi je problem predstavljalo to što nije imao pojma o praćenju. Nije volio krimiće, nije gledao kriminalističke filmove, jedva da je gledao ikakve filmove i nije imao pojma kako treba hodati iza neke osobe a da te ona ne primijeti. Stvar je bila intuitivna kad su Jopa i on u gužvi na gradskoj rivi koračali za američkim agentima, ali što da radi na brisanom prostoru, na ulici na kojoj nema nikoga osim njega, žene koju prati i njenog psa koji se stalno okretao i lajao na njega? Da žena ijednom pogleda u smjeru u kojem joj pas laje razotkrila bi njegov bijedni pokušaj praćenja. Ali žena nije reagirala.

Hodao je pedesetak metara iza nje, bojao se povećati razmak, jer skrene li ona desno među zgrade i uđe li u neki ulaz izgubit će je za tren. Onda će opet cijeli dan morati čitati Kafku, to nije dolazilo u obzir. Nije joj smio ni prići bliže, i ovako se osjećao izložen pa je pažljivo dozirao korake i održavao razmak. No, ona je stalno zastajala, pas ju je vukao prema svakoj mrlji na asfaltu i zapišavao svaki semafor. Kad bi stala ona, stao bi i Mima, pa se okrenuo i pravio da proučava fasadu zgrade ili gledao u neku točku u daljini. Uhvatio bi se šakom za bradu da mu poza djeluje smislenije. Nesumnjivo, izgledao je kao budala.

Dodola je bila žena u srednjim tridesetim godinama, ravne plave kose, precizno počešljane i oštro očišane nešto iznad ramena. Neodređeno uredna odjeća, bijela suknja i košulja, asocirala ga je na službenicu koja je upravo išetala sa šaltera banke ili kakvog sličnog ureda. Očito radi subotom, to je razlog zašto joj je toliko trebalo da se pojavi u parku i zašto se na kraju pojavila tako sređena.

Nije bilo sumnje da je to Dodola. Milimetarski precizno gurnula je onaj kamen i spremila travu u torbicu, pokretima iz kojih je bilo vidljivo da joj to nije prvi put, da točno zna gdje je i što tražila. Pas kojeg je vukla na uzici nije imao tu dozu odlučnosti koju je osjećao na njoj. Velik i smeđ, šlampav i raspušten, zavirivao je u svaku rupu. Režao je i lajao na svakog prolaznika i svaki automobil koji bi kliznuo cestom. Ona je bila strpljiva s njim, ali nije pokazivala neke posebne znakove privrženosti. Niti mu se obraćala, niti ga potezala za uzicu. Dodola je bila hladna žena.

Napokon, nakon što su prošli uz blok stambenih zgrada i zaobišli malo nogometno igralište na kojem se žutila osušena trava, Dodola i pas skrenu desno. Mima pričekala da malo odmaknu pa proviri iza ugla i ugleda Dodolu kako otvara vrata kaveza, parka za pse u kojem

je prije nekoliko dana s Babićem šetao, točnije izležavao, njegovu Petru. Pa, naravno! Dodola vodi psa u kavez, tamo će mu skinuti uzicu i pustiti malu šlampavu zvijer da se istrči. Zagolicala ga je sjajna ideja.

„Halo?“ javio se Babić na mobitel.

„Božo, jesi li kući? Mima je.“

„Mima! Jel me to zoveš da me utješiš?“ Babić je zvučao sretan što ga čuje. „Ah, ne brini se, Mima, sve sam ja to očekivao. Davno su prošla ona vremena u kojima čovjek dočeka penziju na istom radnom mjestu. Ja se za svake promjene vlasti bojim otkaza.“

„Božo, ne znam o čemu pričaš.“

„Pa o svađi premijerke i ministra. Eno ga ministar policije stao na premijerkinu stranu, a svi ostali na drugu. Bit će čuda.“

„Zovem te zbog Petre.“

„Koje Petre?“

„Tvoje kuje, Petre.“

„Aaa“, Babić se sjeti Petre. „Sad se zove Pepa.“

Tri minute kasnije Babić je u havajskoj košulji i japankama izlazio iz svog nebodera. Pod rukom je nosio kuju.

Kolega, moje strpljenje je pri kraju kao što će uskoro biti i tvoja glava, sjetio se Mima poruke kojom je netko prijetio Babiću. Netko tko je zainteresiran za Mimu. Plan da zagrebe tu temu Mima je ostavio za neko buduće pivo. Do tad mora biti dobar s Babićem, a nema boljeg načina za produbiti prijateljstvo od molbe za uslugu.

„Jedva sam je probudio.“ Kuja nije izgledala budna. Mima je žurno uzme u ruke, u džep stavi njen povodac i vrećice za pseću nuždu, kratko mahne Babiću pa krene prema kavezu nadajući se da je Dodola još tamo. Riskirao je deset minuta, ali osjećao je da vrijedi. Kuja će mu biti savršen alibi za upoznavanje s njom. Psi su idealan socijalni okidač, drugi najbolji, odmah iza piva, a ispred cigareta.

„Ali vrati je brzo“, dovikne mu Babić. „Ako mi žena vidi da posuđujem kuju poludit će. I ne

prelazite cestu!“

„Vraćam je za pola sata, prošetanu i sretnu. Idemo, Petra“, obrati se Mima kuji.

„Pepa, sad se zove Pepa“, dobaci Babić. „Ispalo je da nije lijepo zvati psa ljudskim imenom. Pa smo je nazvali Pepa.“

Nije želio gubiti važne sekunde natežući se s Petrom-Pepom po ulici, pa ju je u rukama donio do kaveza. Kroz ogradu ograđenog parka vidio je Dodolu kako baca šišarke svom psu. Pas je bio potpuno zajapuren, jurio je za šišarkama, žvakao ih dok ne postanu sluzava piljevina i onda trčao do Dodole i lajao na nju da mu baci novu. Ona je hladno i odmjereno s dva prsta uzimala šišarke s tla i bacala ih bez pretjeranog truda.

Ušao je u kavez i zatvorio vrata za sobom. U parku su bili sami. Spustio je Petru na tlo. Ona isti tren isplazi jezik i ispruži se po travi.

„Ajde, Petra, igray se. Eno finog psa, igray se s njim.“

Fini pas je upravo režao i lajao na Dodolu dok mu je ona pokušavala naći novu šišarku na tlu. Pronađe neku granu pa mu je baci a pas odjuri za njom dižući prašinu iza sebe.

„Ajde, Pepa, igray se“, sjetio se da Petra više nije Petra nego Pepa. Pepa nije ni trepnula na svoje novo ime. Nije mogao računati na tu kuju. Morao je sam preuzeti inicijativu.

„Vruće“, dobacio je Mima Dodoli kao ključ za pristojan početak razgovora. Nije bilo vruće, bilo je pakleno. Znoj mu se stalno cijedio niz obrve, majica mu je bila mokra i prljava i osjećao je da izgleda jadno. Nakon cijelog dana u parku izgledao je poput beskućnika i mirisao poput smeća. Ipak, pokušavao je iz pete izvući zrno šarma.

„Ali uvijek može i gore“, nastavi Mima, razbacujući se svojim nepostojećim šarmom.

Žena se okrenula prema njemu pa pristojno kimnula, ni potvrdno ni negativno, više onako kao da ga je čula i da nije za nastavak razgovora. Mima je taj signal razumio, ali nije ga htio prihvatiti. Ovo mu je bila jedinstvena šansa, morao je nekako ostvariti kontakt. A nije bio vješt u tome.

Koraknuo je bliže Dodoli pa pokušao odigrati na kartu psa.

„Koliko je star?“

U tom se trenutku njen džukac vratio po novu šišarku i kad je vidio da se Mima previše približio žustro zalajao na njega pokazujući goleme žute očnjake. Ona ga nije pokušala zaustaviti i Mima je morao strateški uzmaknuti.

„Opasan vam je.“

„Nije moj“, rekla je i bacila mu novu šišarku. Prije nego što je dotaknula tlo zazvonio joj je mobitel. Generički Nokia zvuk, melodija koja je cijelo desetljeće svirala iz svakog drugog džepa. Iznenadio se kad je vidio da je iz torbice izvukla stari uređaj koji je odgovarao zvuku. Hakerica Dodola koju traži policija koristi prastari mobitel kojemu niti ne prilagodi zvuk zvonjave. Fascinantno.

„Ne radi od jutros. Ne radi od jutros“, očajno je ponavljala Dodola u uređaj.

Mima se diskretno primakne da bolje čuje razgovor, ali ne toliko da opet isprovocira psa.

„Ne radi od jutros. Trčala sam ispisati ugovore u foto-studio. Zvala sam servis, rekli su da nisu ovlašteni, da su samo u Zagrebu ovlašteni, ja sam rekla nema veze, oni su rekli da ne mogu ništa učiniti.“

Kvar, shvati Mima. Kvar neke tehnike, zvučalo je savršeno.

„Nisam ga zvala, on je na putu i rekao je da ga ne zovemo. Poludjet će“, Dodola je jecala u mobitel. „Poludjet će ako se vrati, a printer ne radi. Ja ne znam koga da zovem.“

Pas se vrati i zaspe je novom serijom lajanja. Dok mu je bacila novu šišarku razgovor je već završio. Pažljivo ju je promotrio i vidio da nervozno mijenja položaje ruke.

Bila je pod stresom. Spominjani pokvareni pisač stvarao joj je stres. Za njega to nije mogla biti bolja situacija.

„Oprostite, ja – duboko se ispričavam što sam načuo dio vašeg razgovora, ali čini mi se da trebate računalnog servisera. A eto, slučajno, baš sam ja, zamislite...“

Dodola se taman okrenula prema njemu i Mima je osjetio da je uspio pobuditi interes te žene kad shvati da se nešto događa iza nje. Pas je jurio prema njima iskešenih zuba i pogleda pikiranog u nešto kraj Miminih nogu, trčao je spreman ubiti. Mima pogleda među svoje noge i ugleda Pepu. Iskezila je zube i nakostriješena čekala zvijer koja je nadirala.

„Maks, ne!“ vrisnula je Dodola.

Mima nije znao hoće li braniti Pepu ili sebe, da li da dohvati granu ili pokuša nogom šutnuti to čudovište i, prije nego li je odlučio, pas je već bio tu i skočio Pepi za vrat. Netko je zacvilio, netko je zarežao, Dodola je vrištala. Mima pokuša nogom razdvojiti pse, ali nečije mu pandže proparaju kožu.

„Maks, ne!“ vrištala je i dalje Dodola, a Pepin se vrat počeo crvenjeti. Potekla je krv. Ne reagira li odmah dogodit će se nešto strašno. Mima otrči do prvog bora među čijim korijenjem je bio ukopan poveći kamen. Istrgne ga iz zemlje pa se namjesti nad pse u klinču i kamen baci prema koljaču. Pogodio ga je u kuk. Pas zacvili i pusti Pepu iz ralja. Krene u bijeg, ali nakon nekoliko koraka zatetura i padne.

„Ubio si ga! Ubio si Maksa!“ vikala je žena na Mimu.

„Ne, ne, samo je malo ošamućen.“

Maks nije bio mrtav, ali nije bio ni posve živ. Teturao je i padao, cvilio i lizao udareno mjesto. Pepa je pobjegla iza bora i tamo se tresla. Otišao je do nje i provjerio joj ranu. Grlo i leđa bili su joj krvavi, nije mogao odrediti koliko je ugriz bio opasan. Pomazio ju je po glavi i ona mu je polizala ruku.

„Seronjo“, čuo je Mima iza sebe. Okrenuo se i vidio Dodolu kako stoji nagnuta nad Maksa koji je nemoćan ležao na zemlji.

„Seronjo, jebem ti mater, gade pokvareni!“ viknula je i udarila ga nogom. Vidio je da plače. Nije znao što bi trebao reći ili učiniti. Činilo mu se da je reakcija pretjerana. Pepa se u međuvremenu podigla, rana je bila tek ogrebotina. Samo je bila prepadnuta.

„Puši kurac!“ viknula je Dodola na nemoćnog psa. Došla je do onog kamena kojim ga je Mima gađao i podigla ga s obje ruke. Digla ga je u zrak i uz vrisak bacila psu na glavu. Krv joj je štrcnula po nogama. Čulo se krckanje psećih kostiju. Maks je nekoliko puta trznuo nogom pa se umirio.

Okrenula se prema Mimi. Oči su joj bile crvene. Bijela suknja bila joj je poprskana kapima krvi.

„Pregazio ga je auto“, rekla je.

Mima kimne.

„Pregazio ga je auto!“ ponovi ona glasnije.

„Je, pregazio ga je auto.“

12. KRŠE

Jopa je jednom rekao da nedjelje ubiju više ljudi nego bombe. Otkad su je kršćani ukrali za sebe i nametnuli svoja pravila, nalijepili su u ta dvadeset i četiri sata sve što je Mima teško podnosio. Čovjeku koji nema boga, koji nema ni obitelj ili ima samo njezine ostatke razbacane po različitim generacijama i različitim gradovima, čovjeku koji je nezaposlen, koji nedjeljom ne radi kao što ne radi ni bilo kojim drugim danom, dan posvećen bogu, obitelji i odmoru mučan je dan.

Ove nedjelje Mimina muka se manifestirala u obliku obiteljskog ručka na kojem je sjedio između svoje majke i svoje kćeri i slušao razgovor o obiteljskim vrijednostima.

„Ljudi s godinama polude“, polemizirala je Klara s bakom. „Starost im degenerira mozak. Isušim se likvor iz glave i mozak im postane suh i tvrd, ništa novo više ne može ući u njega.“

„Tvoja majka nije stara“, rekla je baka.

„Stara je i luda je. Uz baku je ubrzano ostarila. Ona i baka su ubitačan tandem. Dok su bile odvojene nisu toliko utjecale jedna na drugu. Kad su zajedno stapaju se u dvoglavo čudovište. Nemoguće je s njima. I vi biste pobjegli.“

Mima slegne ramenima. Nije imao što dodati temi. Nije poznao njenu baku, jedva da je poznao i njenu majku. Mrzio je razgovore o obitelji, obiteljskim obvezama i svađama, nemogućnosti podnošenja najbližih. Sve su ljudske veze samo konstrukcije trenutka, vjerovao je. I obiteljske.

„Idemo za stol“ prekinula je raspravu majka.

Majka je Klaru svake nedjelje pozivala na ručak. Otkad se doselila, nazvala bi je nedjeljom, pitala kako je, pa opisala što sve planira kuhati danas i pozvala je na ručak. Klara bi uvijek pristojno odbila poziv. Prihvatila ga je samo jednom, onaj mjesec kad je doselila u grad. U to je doba još živjela kod svog tadašnjeg dečka, koji je vjerojatno i odigrao važnu ulogu u njenom doseljavanju. Doveda ga na taj ručak.

Mimina majka se posebno potrudila. Bake mori neka posebna čežnja prema unucima. Spremila je crni rižot. To sigurno nije jela gore, rekla je. U Zagrebu ne znaju za crni rižot,

crnilo kupuju u dućanu iz leda. U najbolju ruku im ispadne smeđi. Ona je friške sipe nabavila od susjede s prvog kata čiji muž, otkad je ostao bez posla, nadu traži skosavicom na pola kanala. Pokazat će joj što je pravi crni rižot. Samo na moru možeš dobiti pravo crnilo, rekla je. Južnije tužnije, dodao je Mima.

Klara i dečko stigli su s bocom vina. Sjeli su za stol i glumili obitelj. Žvakali rižot i šutjeli. Nitko nije imao išta za reći, samo je taj dečko cijelo vrijeme pričao. Vani su ljudi padali od vrućine. Bio je srpanj ili kolovoz, a on se, rumen od temperature i vina, nije gasio. Pričao je o svome psu i o ludnici na poslu, i o njegovom direktoru koji ima BMW i deset milijuna na računu. I Mimi je tad stvarno sve bilo jasno. Kao Kišević je rekao dječaku: „Pa to je krasno, to je zaista krasno.“ Nakon toga Klara više nije prihvaćala pozive na ručak.

A onda ju je jutros majka nazvala, kao i svake nedjelje, pitala kako si i hoćeš li doći na ručak. Klara je rekla – hoću – i sat kasnije bila tu, vesela i pričljiva kao nikad prije.

„Na kraju nije to više mogla plaćati“, mahala je rukama i dodirivala Mimu po ramenu. „Skoro deset godina plaćala je četiri tisuće kuna. Glavnicu kredita samo je zagrebla, samo je kamate otplaćivala sve to vrijeme. A rata je rasla i rasla, u banci su stalno reprogramirali i najavljivali da će tečaj pasti, franci, euri, sve će to biti super, govorili su joj, a svaki je mjesec bilo sve gore. Ona je sve vodila na papiru, bilježila je taj dug, računala kako da spasi stan, ali to se nije moglo izračunati. Ne postoji takva matematika. Mi doslovce nismo imali što jesti zadnjih mjeseci. Ali doslovce.“

„I otišla je kod mame?“

„Odavno smo znale da ćemo na kraju svi završiti kod stare. Ali nije ni ona to htjela prihvatiti. Znala je da će poludjeti ako bude morala živjeti sa starom. Ja sam se izvukla na vrijeme.“

„Ti si pametna cura. Djeca nekad moraju otići od svojih roditelja. Samo tako mogu postati svoji ljudi. To moj Emilijo nikad nije shvatio.“

Nije reagirao na provokaciju. Mima je znao da to što u svojoj trideset šestoj živi s majkom nije stvar njegove odluke, već nemogućnosti izbora. Čovjek s prosječnom plaćom u svom životnom vijeku ne može kupiti prosječan stan. A Mima nije bio čovjek s prosječnom plaćom. U gradu u kojem je stopa nezaposlenosti veća od pedeset posto primati prosječnu plaću znači biti iznadprosječan.

„Tako je skoro deset godina bacala u vjetar četiri tisuće kuna. I svakog dana od osam do

četiri crnčila, pokušavala preodgajati djecu budala i nasilnika za pišljivih pet i pol tisuća. Isti stan smo mogli iznajmiti i biti podstanari za tisuću, tisuću i pol najviše. Znači banka je deset godina skupljala tu razliku, opako zarađivala na njoj i na kraju dobila stan“, objašnjavala je Klara.

„Banke su vražja prćija“, zaključila Klarina baka i postavi lonac na stol.

Sjeli su. Na stolu je ponovo bio crni rižot. Majku je Klarino pristajanje na ručak uhvatilo nespremnu. Nije htjela da joj unuka jede maneštrun spremljen od jučerašnjih ostataka, pa je pokucala kod susjede s prvog kata. Njen muž je u međuvremenu skosavicu zamijenio čašom, a nadu počeo tražiti u kladionici. Barku su mu kao i budućnost zimus potopile kiše. Susjeda je ipak još imala sipa u ledu. Rižot je ispao smeđ.

„Svugdje ostavlja čikove. U čašama, u tanjurima, u posudama od cvijeća. Sve su joj se biljke osušile“, priča im Klara. „Kad pokušam pričati s njom, ona uzdiše. Ona samo uzdiše. Sjedi na kauču, podmetne si noge pod guzicu i bulji u televiziju. Baka joj broji koliko puta ide sa strane i koliko vode potroši.“

„Tvojoj majci nije lako“, rekla je baka. „Najgore je kad čovjeku otmu nadu.“

„Otmu sve, ne samo nadu! Sve su joj uzeli.“

„Ali nada vrijedi više od svega drugog što čovjek ima.“

„Zapravo se ne slažem s tim“, polemizirala je Klara.

„Nada je goli kurac. Tko se u nju uzda nikad se ne pomakne s mjesta. Samo tone. Treba bježati. Uvijek se može pobjeći od problema. Jebeš nadu.“

Klara je definitivno bila njegova krv, pomislio je Mima. Nema bolje taktike od bijega, kao da sebe sluša.

„Tatice“, obrati se Klara Mimi, „došla sam ti nešto reći. Došla sam ti reći da sam našla posao. Ne moraš mi više plaćati alimentaciju. Zaboravi i dugove. Prvoga ću dobiti prvu plaću. Snaći ću se.“

Govorila je precizno i odrješito. Zračila je samouvjerenošću. Tek sad je shvatio da i izgleda drukčije, skinula je srebrnu kuglicu iz obrve i kosu povezala u rep. Kći mu se mijenja pred očima. Od one neorganizirane čupave djevojke koja puši travu i živi u neožbukanom

apartmanu transformirala se u ovu odlučnu mladu ženu koja mu govori da ga više ne treba.

„A gdje si našla posao, dušo?“ pitala je majka.

„U ŠKZ-u. Tajnica u uredu“, nasmiješi se Klara.

„Ne valjda ŠKZ“, kaže majka.

„Da. Zašto ne?“ pita Klara.

ŠKZ je Štedno-kreditna zadruga, još jedno iz serije gradskih poduzeća koje je devedesetih bačeno na koljena samo da bi ga se u pretvorbi preuzelo za jednu kunu i silovalo nakon preuzimanja. Još jedno koje je završilo u Kršinoj košari, možda i najzloglasnije od svih. Upravo je Zadruga Krši omogućila rasturanje gradske privrede. Redom su padala gradska poduzeća kojima je ŠKZ prvo izlazila u susret povoljnim kreditima koji bi im naizgled ponudili spas, a u stvari ih gurnuli preko ruba nemogućim uvjetima otplate. Redom je padala gradska industrija, infrastruktura, obrti i trgovine. Grad je za pet godina ostao bez dvadeset tisuća radnih mjesta. Petine ukupnog broja stanovnika. ŠKZ pisalo je na oproštajnom pismu gradske privrede.

„To je Kršina firma“, rekao je Mima.

„Tko je Krše?“ upitala je njegova naivna kćer.

„Opasan čovjek.“ Rekao je, a znao je da nema čime to argumentirati. Što bi njoj značile priče o devedesetima i nultima, o ljudima koji su nestali i ljudima koji su poželjeli nestati? Dugo se morao navikavati na to da postoje djeca rođena poslije rata, kojima taj rat ništa ne znači. Upravo je shvatio da postoje i djeca rođena poslije privatizacije.

„Kriminalac“, pomogla je majka u objašnjavanju. „Običan kriminalac.“

„Zašto?“ zanimalo je djevojku.

„Uništio je mnoge firme. Puno je ljudi zbog njega završilo na ulici.“

„A nije u zatvoru?“ pita Klara.

„Nema suda koji bi ga mogao osuditi. Tad su takvi bili zakoni, sve je bilo legalno. Zakoni su pisani da bi se pogodovalo pojedinim ljudima.“

„Onda nije kriminalac, ako je radio po zakonima.“

„Kako nije, dušo?“ rekla je majka. „Puno su zla on i njemu slični napravili ovom gradu. Nedajbože da mu se zamjeriš, kolike je taj upropastio.“

„Gospodar života i smrti, tako sebe zove“, doda Mima.

„Samo hoću reći“, postavi se Klara, „ako je tad bio takav zakon koji mu je omogućavao tako nešto, i ako je on radio sve po zakonu, ako nije prekršio zakon i nije napravio nijedno kazneno djelo – onda nije bilo kriminala. Dakle, nije kriminalac.“

„Nije kriminalac“, nasmije se majka. „Baš je pametna ova tvoja kćer, Mima, jesi li ponosan?“

Nije bio siguran za ponos. Razumio je samo da nijedna od kvaliteta koju njegova kćer posjeduje ne može biti Mimina zasluga. Ponos ima smisla osjećati prema stvarima koje je čovjek sam stvorio. Klara, osim u onom biološkom smislu, nije bila njegovo djelo. Odrastala je bez njega. Nije joj bio pri ruci da je nauči, usmjeri, da je oblikuje u osobu na koju bi mogao biti ponosan. U njoj su samo geni njegovi, a na gene ljudi ne bi smjeli biti ponosni. Stvari koje su nam dane bez mogućnosti izbora, mjesta i vremena u kojima smo rođeni, gradovi, države, narodnosti, imena i roditelji – sve što nam je upisano u rodni list – to nije materijal za ponos.

Majka je sklonila suđe i otišla u kupaćonicu.

„Tatice“, obratila mu se čim su ostali sami.

Sviđalo mu se – Tatice. Zvučalo je pretjerano infantilno, ali kao da je s tim nadoknađivala dio odnosa propušten u doba kad je bila djevojčica. Sad je starija nego što je on bio kad se rodila.

„Kako si znao za onu travu“, pitala ga je vedro i otvoreno, „koju sam naručila na internetu?“

„Rekao sam ti, radio sam za policiju neke stvari. Imam uvid u te podatke. Znam sve što si i kad naručila. Rekao sam ti da to nije šala. Ti ljudi su opasni! Ne smiješ više nikad ništa naručiti otamo i ni u snu nekom dileru ostavljati adresu.“

Sad je bio trenutak da se postavi kao otac. Ako ne kao otac-autoritet, uloga koju nije znao igrati, a onda barem kao otac-prijatelj. „Ako želiš travu, reci meni. Ja ću ti nabaviti“, rekao je. Nije rekao da je on i dosad pokrivao njene dugove na Maloj pijaci. Bitcoinima koji su se

gomilali od provizije i ostajali zarobljeni u virtualnom svijetu krpao je njene rupe od svog dijela dobitka. Kad već nije bio u stanju platiti joj dogovorenu alimentaciju, barem joj se na taj način mogao pokušati odužiti. Nije mu bio problem to što je roditelj koji svom djetetu kupuje drogu. Bio mu je problem to što njegovo dijete misli da može kupovati i ne plaćati i ostajati nekažnjena. To ga čini lošim roditeljem, ne trava.

„A više ne radiš za policiju? Mislim, imaš li još uvijek uvida u to?“

„Da, još radim ponekad.“

„Znači još možeš vidjeti te stvari.“

„Klara, ako opet budeš kupovala travu, ja ću to saznati.“

„Onda ćeš saznati i to da sam naručila kokain.“

Naručila kokain – ostalo mu je zvoniti u ušima. Kokain. Bijela crta straha i odgovornosti zabola mu se u pozadinu oka, morao ga je rukom poklopiti da ne krikne.

„Bolje da saznaš od mene, nego iz tih – uvida“, još uvijek mu se smiješila.

Majka se vrati iz kupaonice.

„Što ćemo za slatko?“ veselo ih upita.

13. JAVNI BILJEŽNIK ILKO BASTIONI

Put do javnobilježničkog ureda Ilka Bastionija bio je skriven u ulazu stare zgrade u strogom centru grada. U veži zgrade pod zakrivljenim svodom s kojeg se gulila žbuka i otkrivala stara cigla, smjestila se galerija sa suvenirima. Zidovi su bili načrčkani naplavljenim daskama oslikanim motivima mora i brodova i redovima šalice s pozlaćenim otiscima gradskih znamenitosti. Nekoliko Japanaca oduševljeno je fotografiralo kameni reljef uzidan u vežu. Provukao se kroz njih i krenuo k stepenicama. Penjao se uskim stepeništem, pod nogama su mu škripale daske svježe obojane bijelim lakom. Stepenište je djelovao kao da je nedavno renovirano, ali bez puno truda. Zidovi su se već gulili otkrivajući prljavi žuti sloj ispod svježeg sloja bijele, a na nekim mjestima otpali su i cijeli komadi žbuke otkrivajući narančastu ciglu i malter koji se rasipao poput pijeska. Čitav je grad bio takav. Na brzinu skrpan da izgleda kao da funkcionira, a iznutra ispran. Kad zagrebeš prstom samo pijesak curi.

Prvi kat zauzela su dva odvjetnička ureda. Javni bilježnik i salon za uljepšavanje posjeli su se na kat iznad. U ovoj je zgradi stotinu godina živjelo šest obitelji, a onda su ih malo po malo izgurali odvjetnici i maseri svih vrsta. Prizemlje je rezervirano za turističke klopke, male šarene zamke koje suvenirima naivnima krađu eure. Viši katovi bili su zauzeti ozbiljnijim klopkama. U centru grada jedva da je itko živio. Pola godine to je bilo napušteno mjesto, sablasno praznih ulica kojima prolazi samo tko mora, a drugu polovicu bilo je prenatrpano kičem i glumljenim ugođajem Mediterana kakav je nekad bio.

Mima je rijetko imao posla u centru. Gotovo svaki njegov odlazak do centra imao bi u pozadini neki loš povod. Nije bilo dobrog razloga za posjet odvjetniku, javnom bilježniku, pošti ili banci. Isključivo nevolja i nesreća, to je za Mimu bio centar grada.

Pokucao je na bijela vrata, a kad se nitko nije odazvao, pozvonio je. Brava na vratima zazuji, on gurne vrata i korakne u savršeno čistu, potpuno bijelu i pretjerano rashlađenu prostoriju. Kao da je ušao u hladnjak. Razlika u temperaturi s obje strane tih vrata bila je viša nego što mu je tijelo moglo olako podnijeti. Osjetio je kako se naježio i kako mu trnci gmižu preko kože. Nije volio javne bilježnike, smatrao ih je oholim birokratima, parazitima ionako neučinkovita pravnog sustava. Kao mladi anarhist vjerovao je da baš otud treba početi čistiti sustav. Od slijepih crijeva kakva su javnobilježnički uredi. Danas, kad je stariji i skloniji porazima, veselio se javnom bilježniku jer bi mogao zaraditi za akumulator i, važnije od toga,

približiti se Dodoli.

Dvije muhe jednim udarcem, kaže narod. Mima, ipak, nije volio ubijati muhe. Otvorio bi prozor i mahao novinama. Obično je ne bi uspio ni istjerati, tek omogućiti ulaz nekoj drugoj.

Za stolom, koji je stajao odmah do ulaznih vrata, sjedila je žena u bijelom sakou.

„Izvolite“, obrati mu se žena robotskim tonom. Zvučala je kao sintetiziran glas iz računala. I izgledala je slično.

„Gospođa Maša mi je ugovorila dolazak. Zbog popravka printera.“

„Vaše prezime?“

„Donatov.“

„Pričekajte“, rekla je žena robot.

Dolazak mu je ugovorila gospođa Maša, na Maloj pijaci poznatija kao Dodola, a njemu kao brutalni psoubojica. Nakon krvavog čina u parku za pse Mima je inzistirao da zataškani zločin prikriju zajedno. Nazvao je Čistoću i prijavio leš psa kojeg je zgazio automobil, pa odvuкао Maksov leš do ruba ceste. Pokušao se postaviti kao prijatelj i čovjek od povjerenja, ali Dodola je bila u prevelikom šoku da bi to primijetila, samo je tupo gledala ispred sebe. Na kraju je odustao. Odlučio joj je pozvati taksi pa početi brinuti o vlastitom problemu, kako Babiću vratiti krvavu Pepu. Dodoli je napisao svoje ime i broj telefona na papirić i rekao da se javi ako joj išta treba, ako joj može pomoći na bilo koji način, popraviti onaj pokvareni printer ili slično. Tek je tad reagirala. Popraviti printer, ponovila je puna nade. Znaate popraviti pokvareni printer? Naravno, rekao je.

Bijeli javnobilježnički ured zazvoni. Netko je bio pred vratima. Žena-robot pritisne gumb na uređaju koji joj je stajao na stolu i brava zazuji. Da se malo nagnula mogla je rukom dohvatiti kvaku vrata i sama ih otvoriti. Ipak je pritiskala gumb.

U ured uđu dva muškarca. Jedan je u ruci nosio papire, drugi vrećicu sa srdelama. Iz vrećice je kapalo po bijelom podu. „Mi smo za ugovor“, kaže ovaj s papirima. Robotica ih prostrijeli laserskim pogledom i kaže „Molim pričekajte red, vidite da je gospodin prije vas.“ Potom pritisne gumb na nalickanom uređaju i izgovori u zrak „Gospođo Vlakić, stigao je gospodin Donatov za printer.“

Jedna od dvoje bijelih vrata na suprotnom zidu se otvore i iz njih proviri glava s ravnom plavom kosom. Mima joj se tupavo nasmiješi. Maša odgovori pristojnim osmijehom i pozove ga u ured. Ured je bio prostorija gotovo identična prethodnoj, sterilno bijelih zidova i namještaja.

„Kako ste?“ upitao ju je kad su ostali sami. Pokušao ju je pogledati u oči, otkriti zavjerenički bljesak koji imaju ljudi koji dijele tajnu, ali ona je izbjegavala njegov pogled. Držala se vrlo distancirano. Pokazala mu je pisač i objasnila da ne radi od subote ujutro i koliko se gospodin javni bilježnik ljuti zbog toga. Djelovala je tužno. Obrve su joj borale čelo.

„Možete li ga popraviti?“ pitala ga je pretjerano emotivno. Izgledala je kao da će se sad rasplakati.

„Pogledat ću“, kimne Mima i procijeni pisač. Bio je to uređaj vrijedan nekoliko tisuća eura. Činio mu se pretjeran i preskup za ovu vrstu posla. Vjerojatno na njemu samo ispisuju kopije ugovora koje ovjeravaju, a za to im je mogao poslužiti i desetak puta jeftiniji uređaj.

„Gospodin javni bilježnik ga je kupio prošli mjesec. Jako skupo ga je platio, a sad je prestao raditi. Uopće ne reagira. Nijedna lampica ne radi. Na servisu su mi rekli da nisu ovlašteni za tu marku.“

„Vrlo skup printer“, rekao je Mima i ponovo se tupavo nasmiješio. Htio je reći nešto osobnije, ali nije znao kako.

„Gospodin javni bilježnik cijeni kvalitetnu tehniku“, objasni Maša namršteno.

Mima se osvrne po uredu. Gospodin javni bilježnik doista je volio tehnologiju, sve je bilo prepuno trendovskih uređaja i naprava. Na zidu je bio veliki zaslon na kojem su se vrtjele slike prirode, posvuda su bili postavljeni uređaji s gumbima kojima su se kontrolirale razne besmislene funkcionalnosti ureda, od roleta do otvaranja vrata. U sjecištu svih tehnoloških razmetanja, na plafonu po sredini sobe stajao je crni stakleni polukrug.

„A to?“ pokaže prstom.

„Protiv požara“, objasni Maša.

Mima sumnjičavo pogleda uređaj. Crni stakleni polukrug izgledao mu je kao kamera.

„Da nije to kamera?“

„To je instalacija protiv požara. Prije dva tjedna su nam to instalirali. Protiv požara.“

„U sve prostorije?“

„Da. Molim vas, hoćete li pokušati popraviti printer“, Maša zamoli na rubu suza.

Kamera, bio je siguran Mima, ali je zadržao misao za sebe. Gospodin javni bilježnik voli tehnologiju. Nadgledanje zaposlenika jest jedna od divnih tekovina tehnološkog napretka.

Pokušao je proniknuti u glavu Dodoli. Osjećao je neki strah u njezinu tonu, neki drhtaj. Možda je znala da je policija traži. Možda se bojala da je baš on, Mima, tajni agent policije. Ta ideja ipak nije zvučala vjerojatno, u tom ga slučaju ne bi pozvala da popravlja pisač. Bizarno je to što je on, Mima, stari anarhist i vječni protivnik sustava sad doista i bio nešto kao policijski tajni agent. A ona, plaha i tehnološki ignorantna tajnica – misteriozna hakerica, zamalo državni neprijatelj broj jedan.

„Što mislite?“ pitala je tajanstvena hakerica.

Mima zagnjuri glavu iza uređaja i shvati da kabel od struje nije pričvršćen do kraja. Gurne ga do kraja i pisač se javi piskutanjem. Uključi mu se zaslon na prednjem dijelu i lampice zasvijetle.

„Jeste li ga popravili?“ reagira Maša odmah na znakove života pisača.

Mima se našao pred malom etičkom dilemom: hoće li priznati da pisaču nije bilo ništa ili petljati oko uređaja još neko vrijeme, pa proglasiti da je popravio kompleksan kvar i naplatiti poštenu satnicu. Nije imao akumulator. Banka mu je sjedila na računu, a kćer mu je trgovala kokainom. Još je i dugovao novac najmanje trima komunalnim poduzećima i majčinoj prijateljici. Dodatno, dugovao je i dvjesto kuna ovršnih troškova Vodovodu koje mora platiti, možda baš ovom, javnom bilježniku. Ovo je bila prilika da se naplati. Ovo je bila prilika da osveti nepošten dug i sve što ga stiska i da se debelo naplati baš od tog slijepog crijeva birokracije.

„Nije ni bio pokvaren“, slegne ramenima. „Izvukao se kabel od struje. Vjerojatno je čistačica povukla kabel usisivačem ili tako nešto, događa se. Dolazi li čistačica petkom poslije posla?“

Maša rukom pokrije usta kao da skriva šok. Skoro zaplače, vidio joj je suze u očima. Previše emocija za običan pisač, ma koliko koštao.

Maša je inzistirala da mu plate njegovu satnicu, bez obzira što kvara nije ni bilo. Mima je to do određene razine pristojno odbijao, a onda popustio pred njenim inzistiranjem. Nadao se da će imati prilike još malo prozboriti s njom, približiti joj se, ali ga je vrlo vješto izvela u predsoblje i gurnula u ralje žene-roboti.

„Gospodo Vlatka, molim vas riješite honorar za gospodina Donatova koji je popravio printer.“

„Dat ću vam podatke da nam izdate račun za vaše usluge“, najavi robotica Mimi.

„U stvari, ne mogu vam izdati račun. Ako to može...“ bilo kako drukčije, pomisli Mima.

„Vi ste serviser?“ pita robotica.

„Da.“

„Imate li obrt?“

„Ne.“ Mima nije imao tisuću i tristo kuna mjesečno za mirovinsko i zdravstveno, plus gradu porez na ime, plus članstvo komori, plus deseci ostalih davanja koja se samo množe bez ikakve šanse za onoga tko bi htio naučiti plivati u presušenom moru samozapošljavanja. Jedini način da privatni poduzetnik opstane u poslovnoj klimi ovog grada jest da prodaje drogu.

„Onda ćemo vam morati isplatiti na ugovor o djelu.“

„Banka mi sjedi na računu, ako ikako može.“

„Možda mu se može platiti iz crnog fonda?“ založi se za njega Maša. Oho, javni bilježnik ima i crni fond! Svi imaju crni fond. U ovom gradu, u ovoj državi, u svakoj državi – svoju državu svi lažu i krađu. Što se Mime tiče to država i jest.

Žena-robot mrko pogleda prvo Mašu, pa njega, pa opet Mašu.

„Morat ću nazvati šefa.“

Na glavu je stavila slušalice s mikrofonom i na onom istom uređaju s puno gumba, kojim je upravljala vratima i uredskom komunikacijom, pritisnula neki novi gumb. Šef, javni bilježnik Ilko Bastioni poludio je kad je čuo da su mu u ured uveli serviseru kojeg nije on odobrio. Vikao je na roboticu, a njegov se glas prelijevao kroz slušalice i Mima je jasno mogao čuti

riječi glupača, slaboumnica i viku da nitko ne smije dirati njegove stvari.

„Žao mi je, jako mi je žao“, govorila mu je Maša nekoliko trenutaka kasnije ispred vanjskih vrata ureda bilježnika Bastionija. Još je brisala suze. Briznula je u plač nakon šefove reakcije.

„U redu je“, slijegao je ramenima Mima. Već se pomalo navikao pješaćiti. Malen je to grad, svugdje stigne za najviše petnaestak minuta. Može se i bez akumulatora.

„Stvarno mi je žao. Zaslužili ste honorar, ipak ste popravili printer.“

„Mašo, možete mi se odužiti ako pristanete sa mnom popiti kavu.“

„Ne mogu, još radim.“

„Ne sad. Jednom.“

„Jednom?“

„Ili više puta“, pokušao je Mima biti šarmantan.

„Ne mogu, ja... imam dečka“ Pogledala ga je oči. Mima shvati da mu je ta žena sad prvi put stvarno uhvatila pogled. Komunicirajući s njim uglavnom bi gledala u pod ili tek preletjela preko njegovog lica, nikad im se pogled nije sreo dovoljno dugo da joj pročita izraz lica. Bila je tužna. Maša je definitivno bila tužna.

14. SKVOTER ADRIJAN

Prije nego izađe na ulicu Mima se uspne na vrh svoje zgrade i, u potrazi za agentima s kravatama i ostalim mračnim pojavama, pregleda dvorište i okoliš zgrade sa svih strana. Nakon zastrašujućeg susreta na rivi to mu je jutarnji ritual. Opere zube pa se uspe na zgradu.

Na vrhu zgrade je zagušljivo. Iako nitko od stanara nije palio peć još od veljače, iz dimnjaka i dalje bazdi po gareži, a taj miris se dugo zadržava u nosnicama. Na vrhu zgrade neki susjedi suše rublje. Pitao se koliko smrada upiju te plahte. Sa zgrade je pucao pogled na plavo more i zelene otoke koji su činili vizuru vrijednu razglednice. U tih nekoliko kilometara, između otoka i njegove zgrade, ugurala se čitava paleta boja Mimine stvarnosti. Kvar u kojem je živio nije bio ni plav ni zelen, bio je siv i crn. Plaže i parkovi bili su mu beton i asfalt, a miris mora i borova mu je bio garež iz dimnjaka i smrad ispušnih plinova. S ove je strane razglednice smrdjelo.

Ujutro su ga dočekale dvije poruke na mobitelu. Inspektor Babić napisao je:

Jesi li za pivicu?

U drugoj poruci koja je stigla s nepoznatog broja pisalo je:

Sstnk D.

Kolega jesi-li-izvukao-što-od-Mime htio se družiti. Mima još nije bio spreman za njega. Nije znao što misli o Babiću i koji stav treba zauzeti prema njemu. Je li njihovo druženje samo rezultat pritiska u kojem ga netko sili da se približi Mimi i izvuče nešto od njega ili je Babić iskreni prijatelj pa je situacija prisile došla naknadno? U svakom slučaju odlučio ga je odgoditi. Nakon incidenta s Pepom bilo mu je još neugodnije suočiti se s Babićem. Kad mu se pojavio pred vratima s krvavom kujom u rukama Babić je reagirao, u najmanju ruku, suzdržano. Previše razumno i s razumijevanjem, za razliku od Babićeve žene koja je histerizirala, plakala i umalo ga udarila cipelom. Cipela je bila razumljiva, bio je sumnjičav prema tolikom razumijevanju. Nije više mogao vjerovati Babićevim motivima.

Jopa ga je čekao na lokaciji D. Nakon spoznaje da ga prate Jopa je smislio alternativnu shemu susreta. Stari kafić križaju s liste sigurnih mjesta, umjesto njega je osmislio pet novih lokacija gdje će se ubuduće susretati i šifrirao ih, izbjegavajući samoglasnike, s B, C, D i F.

Šifra D je skvoter Adrijan.

Skvoter Adrijan živi u jednoj od najrazmetljivijih vila u gradu. Kičasto kockasto zdanje, mješavina stakla, metala i bjeline, skladno se stopilo s isforsiranim eksterijerom koji je glumio kombinaciju botaničkog vrta i zen odmarališta. S velike terase kockaste vile pucao je pogled na stari centar grada. Svaki je zvonik na svoj način virio preko starih krovova. Bio je to divan pogled, ipak, Adrijan nikad nije izlazio na terasu. Adrijan je slijepi putnik tog luksuznog broda.

Mima je do vile stigao taksijem. Za trideset kuna što mu ih je jutros dala majka platio je vožnju u klimatiziranim kolima. Na ulici se više nije moglo disati. Proteklih dana temperatura je svaki dan skakala za pola stupnja da bi se jučer tom katastrofičnom vremenu pridružili tmurni oblaci. Nestalo je sunca, ali ne i vrućine, strašna sparina pritislula je grad i svi su kleli meteorologe. Po tom se vremenu nije moglo hodati. Bez puno žaljenja potrošio je zadnje kune za taksu, s ciljem da ne izlazi više na ulicu, barem dok žega ne popusti. Odredište mu je bilo na suprotnom kraju grada. Od Adrijanove vile do Miminog brloga ima dobar sat hoda. Luksuz se drži dalje od jada.

Vila se skrivala iza dvometarskog kamenog zida. Stao je uza zid i uvjerio se da nema nikoga na ulici i da nitko ne viri sa susjednih prozora, pa se uspeo i prebacio u vrt. Redovi pješčanih i travnatih staza izmjenjivali su se s uredno podšišanim grmovima lavande i ružmarina. Nije nedostajalo ni maslina ni čempresa ni nara, nijedan očekivani dalmatinski motiv nije bio preskočen. Pokucao je na prozor zaklonjen visokom jukom. Prozor se otvorio i iznutra mu se ponudila Adrijanova ruka. Uzverao se i upao u vilu naglavačke.

Vila je i iznutra djelovala kao izložbeni prostor trgovine snobovskog namještaja. Interijer je bio uglavnom prazan, pažljivo doziran, pomalo umjetan. Sve je bilo čisto i netaknuto, kao upravo pripremljeno za slikanje za časopise koji se diče reportažama iz uređenih domova. Samo je na stoliću bilo nekoliko ostataka od obroka, koji su narušavali ukupni dojam, tanjuri s mrvicama kruha, prazna limenka paštete i zgužvani papiri s mirisom salame. Adrijan se vratio na kauč kraj Jope i zagleda se u laptop koji je ovaj držao na koljenima.

„Igramo Djecu utopije“, obznani Jopa bez dizanja pogleda.

Mima im proviri preko ramena. Na zaslonu je prepoznao mapu nekog nepoznatog svijeta, do mape prozor za komunikaciju i nekoliko grafova kojima nije znao svrhu.

„Imperijalci su nam objavili rat“, objasni Jopa. „Noćas u tri ujutro su doveli cijelu jebenu

flotu pred našu obalu, zamisli. A znaju da smo na drugom kraju svijeta, da je nama noć. Nisu slučajno baš nas napali. Ti gadovi su isplanirali pravu invaziju. Cijelu su noć zvonili telefoni. Od tri visimo na serveru.“

„Zaratili ste s Amerikancima?“

„Zaratili su oni s nama. Baš su dno dna, prljavi industrijalci. Oni su mjesecima gradili te jebene brodove da bi nas napali. Samo zgrću novac, kužiš ti, to im je jedini gušt u igranju, da skupe što više dolara. A to nije čak ni pravi novac, to je samo novac u igri.“

„Kapitalisti“, složi se Adrijan s Jopom.

„Pa reci ti meni, Mima, je li to normalno? Igraš igru, u njoj možeš raditi što god želiš, možeš biti tko god želiš, možeš biti netko drugi, možeš biti bolji nego što si uspio biti u stvarnom životu jer u igri nemaš ograničenja, sam stvaraš svoja pravila. I što oni rade? Opet imaju iste jebene motive – zgrtati moć na štetu drugih – jedini način na koji se zgrće moć“, Jopa je mahao rukama, ali i dalje nije skidao pogled sa zaslona.

„A zašto ti igraš?“

„Pa da stvorim savršen svijet“, objasni Jopa tonom kao da je to nešto samo po sebi razumljivo.

„U igri?“

„Nego gdje? Stvarnom nema spasa.“

„Oćeš što popiti, Mima?“ Adrijan se digne s kauča i krene prema kuhinji. „Ili ćeš samo disati zrak? I to se mjeri u litrama.“

Mima nije baš volio Adrijana. Bio je mrk čovjek, iz njega je uvijek prštao sarkazam. Jopa ga je zvao kreditni peteespeovac. I izgledao je poput čovjeka kojem nije stalo. Kosa mu je bila masna i sijeda, gard zapušten. Na desnoj strani čela mu je stajao veliki madež nepravilna oblika. Nekad ga je skrivao frizurom, danas se ni ne trudi. Kada se smijao, a činio je to samo vlastitim šalama, nisu mu se vidjeli zubi, samo crna rupa uokvirena blijedim usnicama. Mima ga je poštovao, iznimno je cijenio mučeništvo koje je prošao, ali nije mu volio biti blizu. Ljudska je nesreća poput bolesti. Bolje se držati podalje.

„Kavu.“

Adrijan otvori nekoliko elemenata dok ne pronađe lončić odgovarajuće veličine, pa ga napuni vodom i stavi na štednjak.

Kuhinja vile bila je velika koliko i cijeli stan u kojem su se stiskali majka i Mima. Niz elemenata nizao se na dva zida, a po sredini prostora bio je veliki kuhinjski otok na kojem su bile naslagane prazne košare za voće. Među aparatima Mima prepozna aparat za kavu. Veliki uređaj s dvije glave kakve imaju u kafićima.

„Zašto na tome ne radiš kavu?“ pokaže prema velikoj mašini.

„Život mjerim žličicama kave, a s tom industrijom ne mogu uzeti mjeru. Sve i kad bih znao to upaliti.“

Skvoter Adrijan živi u tuđim kućama. Ovaj mu grad nudi puno nekretnina na izbor. Najskuplji dijelovi grada prepuni su vila i apartmana u kojima po cijele godine ne boravi nitko. Nisu to apartmani skromnih gabarita s krevetima na razvlačenje kakve su u doba socijalizma na moru imale mnoge srednjoslojaške obitelji, pa onda spajale praznike i svaki produženi vikend jurile na more piti jeftini gemišt i igrati badminton na ulici. To su nepatvoreni pozlaćeni luksuzi, crno-bijeli dokazi klasne podjele. Te bahate dizajnirane kuće bile su im simboli, ne domovi. Dolazili bi tek na dva ili tri tjedna preko ljeta, a ni to redovno.

„Nemam mlijeka“, kaže Adrijan.

„Nema veze.“

„Kupim samo one male kartončiće od dva deca, pa popijem ujutro, nisam očekivao goste.“

„Ne smeta.“

„Ne kupujem od litre, da lakše iselim.“

„Da te ne iznenade vlasnici?“

„Nije baš pravo iznenađenje. Nisu to takvi ljudi. Oni prvo pošalju vrtlare dva dana ranije. Da im pošišaju travu i zaliju biljke. Da slučajno ne bi došli u obraslo i zapušteno. Da gospođe ne ugledaju puževe. To bi ih sablaznilo. Oni kroz prozore žele vidjeti vizure s naslovnica časopisa, nikako stvarnost. Dok im vrtlari šišaju grmlje, ja se izvučem kroz prozor.“

I Adrijan je nekad bio dio onoga što se tad zvalo srednji sloj. I on se, kao i cijeli taj sloj, raspao. Imao je tad ženu i dijete i posao. Imao je i kreditne kartice s kojima je kupovao ono

što su u banci zvali kvalitetom življenja. Stan dostojan vaše obitelji, automobil dostojan vas i fleksibilan kredit koji smo osmislili upravo za vas, rekli su mu. Pokušavao je doseći ideal iz televizijske reklame, ali nije izlazio iz minusa. Zato su mu u banci izlazili u susret dajući mu nove kartice i kredite kojima može pokriti stare. Kad je ostao bez žene i djeteta, bez stana i automobila otišao je na kolodvor baciti se pod vlak. Sreća njegova, ovo je grad u kojem je željeznica na izdisaju. Tu odavno nema industrije kojoj bi pruga služila, a sav se putnički promet odselio u autobuse. Posljednje linije prometuju tek nekoliko puta na tjedan. Nakon što je pola dana na tračnicama bezuspješno čekao svoju smrt, Adrijan se predomislio. Ostavio je sve iza sebe i u pedesetu godinu života ušao bez ijedne stvari u vlasništvo.

„Što si me zvao?“ pitao je Mima Jopu kad je popio kavu.

„Testirao sam tvoj novi račun“, Jopa napokon zaklopi laptop. „Uplatio sam samo sto kuna, da vidim hoće li funkcionirati. Neće. Dignuli su ih.“

„Ko ih je dignuo?“

„Banka. Ista ona koja ti je sjela na tekući zbog ovrhe. Čim su sjeli novci na račun druge banke, odmah su dignuti na ime tog duga. Nadao sam se da ćemo ih zajebati, to je neka mala minorna banka, nije dio nijedne grupacije.

Ali kurac. Sve su povezane.“

„Sve je to jedan veliki račun kojem svi mi stalno dugujemo“, dodao je Adrijan. „Reći ću vam nešto. Kad sam ostao bez svega, kad su mi proglasili bankrot, kad su mi sve uzeli, onda su mi ugasili i sve bankovne račune. To je najbolje što mi se ikada dogodilo. Tek tad sam shvatio što je prava sreća.“

Mima i Jopa ga pogledaju. Skvoter Adrijan nije izgledao kao sretan čovjek.

„Što ćemo sad?“ pita Mima.

„Morat ćemo probati bez banke, preko nekih od novčanih servisa za transfer novca. Problem s njima je što su još gori od banaka. Deru s lihvarskim provizijama, posebno kad osjete da si im zadnja opcija. Ukrast će nam polovicu.“

„Imamo li još koje opcije?“

„Baciti se pod vlak“, nasmije se Adrijan. Mima se bojao tog Adrijanovog usiljenog

posttraumatskog humora.

„Nemamo opcija“, kaže Jopa.

Mima se iz kvarta pozlaćenih vila vratio pješice. Mocar od znoja i jada, iscrpljen i umoran, suzdržavao se da ne otrči pod tuš. Pažljivo je birao put kojim će ući u dvorište, da se uvjeri da se iza nekog ugla ne skrivaju njegovi progonitelji. Dvorište je bilo tiho i mirno. Ništa se nije događalo. Obično bi, u doba zalaska sunca, susjedi virili kroz prozore i udisali mrvu svježine. Sada, s oblacima koji su pritiskali grad poput utega, nitko se nije odvajao od klime.

Uđe u ulaz zgrade i otključa poštanski sandučić. Bio je prazan. Sandučić mu je simbol zla i nevolje, već dvadeset godina poštom mu nisu stizale pozitivne stvari, samo izdaci. Sjetio se priče susjeda Mire o krađama računa. Pažljivo pregleda vrata sandučića i primijeti neke ogrebotine koje su možda izgledale svježije. Možda su izgledale i kao ogrebotine stvorene metalnim predmetom, možda kliještima, ali ništa nije mogao potvrditi ni zaključiti. Moglo je biti i bilo što drugo. Zaključa sandučić, a snažan udarac u testise izokrene mu utrobu.

Tupa, bestjelesna bol širila mu se abdomenom, a mučnina ga je tjerala na povraćanje. Pao je na koljena, više ništa nije vidio, ništa nije čuo, samo su mu impulsi nemoći pulsirali iz prepona. Netko mu gurne glavu i snažno je prikuje uz hladne pločice. Tad osjeti novu bol u testisima. Netko ili nešto stiskalo je njegovu intimu, bol je bio neizdrživ, pred očima su mu se izmjenjivali bljeskovi i crnilo. Pokušao se pomaknuti, ali nije mogao okrenuti glavu. Gledao je prljave pločice ulaza u zgradu i nečiju tenisicu koja mu je stajala ispred lica. Shvatio je da druga tenisica istog vlasnika gazi njegov obraz i stiska mu glavu uz pod.

„Tablice s drogom“, rekao je muški glas.

Prije nego je stigao razumjeti što mu glas govori ponovo ga je presjekao bol iz testisa. Šaka koja mu je držala jaja stisnula ih je i on je povratio. Iz usta mu je prokuljala slina boje kave koju je popio poslijepodne.

„Tablice s drogom ne postoje“, govorio je glas. „Jesi li razumio?“

Mima nije mogao udahnuti. Trbuh mu se grčio. Šaka nije popuštala stisak.

„Reći ćeš da nisi ništa našao na računalu. Nikakve tablice, nikakve tragove. Jesi li razumio?“

Nije mogao odgovoriti. Crnjelo mu se pred očima. Shvatio je da se gubi i da se ne može oduprijeti tome. Mrak ga je preuzimao. Trnci hladnoće preplavili su mu tijelo. Padao je u

nesvijest.

A onda je pritisak na glavu prestao. Čuo je tupi udarac i vidio još neke noge ispred sebe. Nekoliko nogu komešalo se pred njim, čuo je šaptanje i grgljanje i još nekoliko udaraca. Dok su mu se oči sklapale vidio je kako dvije siluete kroz vrata ulaza u zgradu odvlače treću. Dvije siluete nosile su sandale, učinilo mu se da na njima vidi šarene košulje s uzorkom cvjetova. Treći, kojeg su vukli među sobom, visio je beživotno. Noge su mu se povlačile po podu, a glava klatila bez ritma. Onda je zaklopio oči.

15. MAŠA

Negdje među krovovima zvonici sviraju snimljene zvukove zvonjave. Šest je sati. Dan je još snažan, tek pomalo mračan od oblaka koji su se naslagali na horizontu i kroz koje se samo povremeno probije sunce, nedovoljno da ispuše tlak koji se nabio pod oblacima. Sparno je i svatko tko nije zaštićen umjetnom klimom ljepljiv je. Košulja pranja uz kožu, čelo je stalno pomalo vlažno, zrak, kao da je pregust za pluća, teško se udiše. Mima osjeća njegov smrad, to je ustajali miris asfalta pomiješan s vlastitim znojem. Pod pazusima su mu velike vlažne mrlje, srami ih se, ali nema ih kako sakriti. Preko puta njega sjedi Maša, suha i hladna.

„Sparina je nemoguća“, kaže Mima. Već deset minuta pokušava pokrenuti razgovor, naći temu na kojoj bi mogao izgraditi interes, bilo kakav kontakt ili vezu. Maša je štura i izgubljena. Na pitanja odgovara kratko i onda šuti.

„Da.“

„Lakše je bilo izdržati onu vrućinu. Od sunca se bar može pobjeći u hlad. Od sparine se nema gdje pobjeći.“

„Da.“ Kratko, direktno, hladno.

„Kiša bi nas spasila.“ Mima baca udicu. Dodola, božica kiše. Možda trzne. Možda štuje prastari kult prizivanja kiše, možda je zato izabrala taj nadimak. Možda se oda.

„Da“, kaže Maša jednako nezainteresirano.

Jasno mu je da je tu kavu prihvatila iz pristojnosti, da nadoknadi što je bio onako neugodno istjeran iz javnobilježničkog ureda. Mimi to nije bilo važno, veselio se prilici. Želio je situaciju koja bi ih približila, da se upoznaju, da je ispita, da pokrene neki razgovor i napokon potvrdi da je Maša Dodola koju policija traži, pa da je preda višoj inspektorici i pokupi svoje novce.

Sjede u kafiću koji je uzurpirao jedan od rijetkih gradskih parkova. Stolovi i stolice izbačeni su pod velike platane, tende s reklamama popularnih pića su razvučene gdje stabla nisu stvorila dovoljno hlada. Prolaznici, koji su u park došli tražiti utjehu od sparine moraju zaobilaziti stolove koji im blokiraju put. Konobari psuju kad ne mogu proći s poslužavnicima punim velikih makijata s čašom vode i pokojim preskupim koktelom. I kafić i park puni su

ljudi. Kad nema sunca turisti ne idu na plažu, odluče taj dan iskoristiti za posjet gradu, diviti se njegovim starinama i posebnostima.

Mima i Maša sjede za stolom uz sam rub prolaza. Šute. Razgovor ne teče. A to je sve čemu se Mima nadao, malo razgovora za konačno razotkrivanje Dodole. Ili odustajanje od te ideje. Mimi je bilo jasno da Maša nije posve udovoljavala profilu osobe koju traži. Žena koja ne razumije elementarne stvari baratanja tehnologijom, koja koristi mobitel star deset godina – to nije mogla biti računalna kriminalka koja je provalila u sustav toliko tajan da ni policija ne zna što je. To je značilo da je njen nadimak na Maloj pijaci bila samo slučajnost, da je ulupao sve ove dane na potpuno pogrešnoj strani. Želio je završiti s ovom agonijom glumljenja detektiva. Suočiti će je s baznim sustavom. Spomenut će joj ga i pažljivo pratiti njenu reakciju. Ako je iznenadi, ako joj kapak trzne – znači da je bila sjajna glumica.

„Mašo, što je bazni sustav?“

„Molim?“ rekla je Maša. Nije ga dobro čula ili ju je iznenadio? Nije znao. Mima nije znao procjenjivati ljude ni njihove reakcije. Nije bio stvoren za detektiva. Nije bio stvoren ni za šta.

„Bazni sustav.“ Promatrao joj je oči. Bile su mutne i blago izgubljene, kao i uvijek.

Maša stisne usne i podigne ramena. „Kao u pjesmi?“

„Kojoj pjesmi?“

„Onoj.“

„Ne znam kojoj.“

„S televizije.“

„O baznom sustavu?“

„Bude stalno.“ Maša pogleda u daljinu. Ovaj razgovor nije imalo smisla.

Mima provjeri mobitel. Nema poruka ni poziva. Sinoć, nakon napada, javio se Jopi. Složili su se da je to bio Medanić. Iako mu Mima nije jasno vidio lice, ono koliko je uspio vidjeti dok su ga odvlačili je izgledalo kao Medo diler. To je odlično, zaključio je Jopa. Jer, ako Medo diler sam reagira i zastrašuje, to je dobro, znači da sam pokušava riješiti svoje probleme. Da je poslao neka druga dva razbijača da te premlate to bi značilo da je organiziran u hijerarhiju u

kojoj postoje ljudi za takve zadatke. A to je loše. Jedina hijerarhija koja u gradu postoji je u rukama Krše. Imaš sreće što Medanić nije njegov igrač, rekao je Jopa.

Mima se i nije osjećao kao da ima sreće. Cijeli je dan ležao na trbuhu, a i sad sjedi na rubu stolice. Otekli testisi su uglavnom splasnuli, ali i dalje ga je boljelo na dodir. S Medanićem si dobro prošao. Boj se onih koji su ga odvukli. I bojao se.

„Mirna, pišete li vi poeziju?“ obrati mu se Maša.

„Oh, molim te, obraćaj mi se sa – ti. Inače se osjećam kao stari jarac.“ Maša je mogla imati najviše tridesetak, nije bila starija od njega. I dalje ga je gledala čekajući odgovor.

„Mislim da bi svi trebali pisati poeziju.“

„Poeziju? Kakvu poeziju?“ upita Mima. Nije imao pojma o poeziji. Razgovor nije tekao u smjeru koji bi mu odgovarao. Pokuša još jednom s ciljanim temama.

„Dakle ne znaš ništa o baznom sustavu?“

„Jedino kroz poeziju možemo otkriti za što smo doista sposobni“, rekla je i pogledala ga u oči.

Mima je već vidio za što je ta uplakana i drhtava ženica bila sposobna. Vidio ju je kako ubija. Kamen je spljoštio glavu jadne džukele, krv joj je štrcnula po suknji, a ona je i dalje vikala na tog psa. Kad ju je pokušao pitati čiji je to pas, plačnih je očiju mijenjala temu. Plesala je na tankoj crti između tupila i histerije. Poezija je pristajala u tu sliku.

„Ima divnih pjesma“, rekla je izgubljeno.

Nije znao bi li potvrdio to ili negirao. Rekao je, valjda. Ona je počela izgovarati stihove. On je osjetio da će ga uskoro zaboljeti glava. A onda se iz njene torbe začuo zvuk Nokije.

Iznenadila ga je njena reakcija na taj zvuk. Zatresla joj se brada. Znao je ljude koji psuju kad im zazvoni mobitel. Koja je sad pička materina, vikali bi, a onda bi se javili umiljatim glasom. Licemjerje s dvije strane zvona. Maša nije psovala, Maši se tresla brada.

Izvukla je mobitel iz torbe i preplašeno pogledala u njega. Lice joj je u trenu promijenilo emociju. Shvatio je da je prvi put vidi iskreno veselu.

„Šošota, pičkice moja nesuđena“, veselo je viknula u mobitel i transformirala se u neku drugu Mašu.

„Si stigao? U Zagreb? Kad stižeš dole? Joj, jedva čekam da me spasiš, sve sam zajebala“, izgovarala je u uređaj i nasmiješeno gledala prema tmurnom nebu. Mima je pristojno sklonio pogled, da se ne učini da je sluša, ali je pozorno pratio svaku njenu riječ. Možda je taj osobni razgovor s nekim prema kojem je potpuno otvorena i iskrena ono što će mu dati potrebne informacije.

„Kako je bilo?... Imaš li datum?... Tek!?... Jesi tužan?...

Izdržat ćeš. Nije to strašno.“

Nije uspijevao puno razlučiti iz tog razgovora. Pitanje je koliko uopće možemo saznati o nekome promatrajući ga na ulici, na radnom mjestu ili prisluškujući razgovor s trećom osobom. To, kako se čovjek odijeva, kakvu frizuru nosi, čak i kako se ponaša, kako diže obrve dok laže, kako mu trza usna dok mu se nešto sviđa; sve to nije nikakva garancija istine o nekoj osobi. Na internetu je stvar uvijek bila jednostavnija. Tamo je svatko ono što želi biti i onakav kakav se želi predstaviti ostalima. Svi su samo informacija koju su sami o sebi izložili. Nitko nema suze u očima. Posjedovati identitet na internetu nema taj imperativ istine. Zbog toga je internet, kad se sve zbroji i oduzme, iskrenije mjesto.

„Filip je dobro, nedostaješ mu. Jesi mu što kupio?“ govorila je Maša u mobitel. „Kupi mu!. Haha! Budalo!“

Znači izvan svoje uloge preplašene službenice u javnobilježničkom uredu, i histerične poezijoljubne psuobjice izvan radnog vremena, Maša ima još nekoga u životu. Možda partnera. Možda i dijete. To mu nije puno značilo. Mnogi ljudi imaju nekoga, to ih ne čini hakerima.

„Preksutra? Jedva čekam... Trebaš mi, znaš, sve mi crkava... je, ne mogu na internet uopće, nešto sam zeznula na laptopu... izdržat ću do preksutra... i printer na poslu. Bio je jedan tip popraviti.“ Maša naglo utiša i okrene se od Mime, bilo je očito da o njemu govori. Jedan joj je tip bio popraviti printer, kaže. U redu, on jest tip. Ali Maša, njegova Dodola, ne može na internet! Nešto je zeznula na laptopu. Kao Babić onomad, potpuno nemoćna u svijetu tehnoloških čuda. Kvragu, pomislio je Mima. Sad će krenuti bol iza čela. Stisnut će ga negdje u glavi, baš kao što tamni oblaci stišću ovaj jadni grad. Sav će mu taj jad nabiti pod nos. Danima se mota oko Maše, a ona ne zna ni spojiti se na internet. Koliko glup doista može biti? Osjetio je gorčinu u grlu.

„Sestra“, završi Maša razgovor i obrati se Mimi. „Bila je u Lisabonu. Puno putuje.“

Kava je završila dvadesetak minuta nakon što je počela. Petnaest minuta šutnje, malo besmislene diskusije o poeziji i dva gorka makijata. Mima je svog ispicio do kraja tek zato jer mu je bilo žao tih deset kuna u mondenom kafiću. Izašli su iz parka i Mima se ponudio otpratiti je do trga. Ona nije ni negirala ni potvrdila, samo je hodala bez emocija, a on je nespretno koračao uz nju. Zašli su u ulicu prema trgu, a u ulici ih je dočekala pjesma.

Svatovi su blokirali prolaz. Stotine ljudi u kravatama i haljinama slijevalo se niz kamenu kalu i svi koji su se zatekli pred njima morali su se stisnuti uz rub da svatovi prođu. Ulice staroga centra grada su uske, no to nije ometalo slavljenike da se razmašu golemim barjacima na kojima su lepršali državni simboli Hrvatske i Vatikana. Za barjacima su balansirale prenašminkane žene koje su štiklama pokušavale izbjeći rupe među kamenim pločama, pridržavajući se za kavalire u košuljama i kravatama. Kavaliri su pjevali, a lica su im se crvenjela od alkohola, sparine i pjesme.

Da te mogu pismom zvati, ja bi piva život cili, harmonikaš je vodio pjesmu i s golemim smiješkom pogledavao svakog na ulici, i svata i slučajnog prolaznika, pjevajući baš njemu i sileći ga da zapjeva skupa s njim.

Mima je mrzio svatove, ali nije bilo načina da ih izbjegne, ni lijevo ni desno, naprijed ili nazad, morao se stisnuti uz rub ulice zajedno s Mašom i ostalim nesretnicima i pričekati da veseljaci prođu. Mrzio je tamburice, mandoline, harmonike, bilo koji oblik veselja koji je zazivao uživanje u jelu i piću, maslini, zrnu soli i vječnoj majci Dalmaciji, a najviše ono veselje koje je poput kuge pokušavalo zaraziti sve oko sebe.

Da se barem opet vrati vrime kad smo sritni bili, pjevali su uglas okruženi fotografima, snimateljima i sviračima. Mima se osvrnuo da pogleda koliko tih svatova ima i koliko će još ta muka trajati. U gužvi, desetak metara iza njega, baš kao i on, blokirani uz rub ulice, stajali su muškarac i žena u košuljama s motivima palmi i cvjetova. Mlađi muškarac i žena, na licima im je vidio crne naočale, na nogama sandale. Naježio se. Havajske košulje, one iste košulje koje je vidio na siluetama koje su odvukle Među dilera iz njegovog ulaza. Jučer, dok su mu jaja bridjela poput električnih igračaka, a utroba mu se grčila, te je košulje vidio na tijelima svojih spasitelja. Agenti. Sjetio se agenata s kravatama, profesionalnih ubojica iz američkih serija. Nije li Jopa rekao da ih je primijetio samo zato što su imali kravate oko vrata? Nije li rekao da ih nikad ne bi uočio da su se obukli u košulje s palmama? Slušali su ih, očito su ih prisluškivali tu večer i tko zna kad još. Stalno su im za petama. I sad su tu, eno ih. Stajali su pritiješnjeni svatovima i pravili se da ga ne primjećuju.

Mima im je prišao. I dalje su ga ignorirali i čak se kiselo smješkali cirkusu koji je tekao ulicom. U njemu je počelo kuhati. Mima nije od onih koji se sukobljavaju. Mima nije ni od onih koji se suočavaju, ali imao je granice. Konstantni strah od praćenja, stalni pritisak sa svih strana, novci, dugovi, policija, a najviše strah od nepoznatog, nepoznatih ljudi i njihovih šarenih košulja – dogurao ga je do ruba. Prišao je muškarcu i mrko mu se obratio. Muškarac mu blago odgovori na stranom jeziku.

„Odgovaraj, tko ste i što hoćete od mene“, Mima ga gurne rukom u rame.

Muškarac se pravio da ga ne razumije. Digao je ruke u obrambeni položaj i govorio: „*Nicht verstehe, nicht verstehe.*“

„Ne glumi“, viknuo je Mima i unio mu se lice, „priznaj!“ Muškarac se mrštio na njegovo vikanje, ali žena u havajskoj košulji nije reagirala. Hladna lica uvukla je ruku u torbu koja joj je visjela na ramenu.

„Ostavi to!“ viknuo je na nju. Muškarac je iskoristio priliku i odgurnuo ga od sebe. Mima se spotakne o nekog svata. Svat opsuje i gurne ga natrag. Mima ugleda ženu kako izvlači nešto iz torbe. Skoči prema njoj i udari je po ruci. Muškarac u havajki gurne njega. Mima se namjesti i plasira precizan kroše muškarcu u lijevu stranu lica. Žena vrisne. Druga žena iz svatova vrisne. Muškarac se uhvati za lice, iz nosa mu je curila krv.

„Što to radiš?“ Maša je vrištala na njega.

„Drž'te ga!“ viknuo je netko.

Netko ga je uhvatio s leđa. Pjesma je prestala. Čvrsto ga je rukama obuhvatio oko prsiju, nije se mogao pomaknuti.

„Napao je čovjeka“, viknuo je glas iza njega.

Mima se pokušava izvući iz zagrljaja, ali nije išlo. Kako da pijanoj rulji objasni da su ovo dvoje prikriveni američki agenti? Tek tad ugleda dječja kolica pored nogu žene u havajskoj košulji. Žena se nagnula nad kolica i nešto govorila prema njima. Muškarac se još pridržavao za krvavi nos, a drugu ruku je naslonio ženi na rame. Kao da je tješi. Jebemu, pomislio je Mima. Jebemu, htio je i izreći, ali netko ga je udario šakom u trbuh.

„Lupež!“ čuo je glas.

„Napao je čovjeka“, ponovio je netko.

Nova šaka u trbuh i sad se previjao na tlu. Osjetio je cipelu u bubrezima. Iduća ga je pogodila pravo u testise. Zacrnjelo mu se. Bol je sjela na jučerašnju nesaniranu ozljedu. Osjetio je mučninu.

„Zovite policiju!“ poviknuo je ženski glas.

Pridigao se na noge i laktovima izborio izlaz iz gužve. Trčao je skačući iz ulice u ulicu, pokušavajući zamesti trag mogućem pratitelju, a svakim mu se korakom širila nova bol iz testisa. Na kraju je uskočio u jedan ulaz i zatvorio vrata iza sebe. Povratio je po kamenim pločicama. U daljini je mogao čuti pjesmu: *A ja bi tija pismom ti prići, još ljubavi ima ka ulja u svići.*

16. EMILIO

„Emilio, dragi Emilio“, rekla je viša policijska inspektorica Enka. „Ne smeta vam kad vas zovem Emilio?“

„Emilijo, sa j.“

„Emilijo sa j“, ponovi viša inspektorica. „Zar to nije isto?“

„Slično je“, kaže Mima.

„Vi mene zovite Enka. Ne podnosim titule, znate, Emilijo, zato volim ljude oslovljavati imenom. A u ovom poslu sve je u titulama. Narednik, viši narednik, inspektor, savjetnik, načelnik, svi se samo titulama oslovljavaju. Pa onda ta hijerarhija, linija odgovornosti, tko kome kad i koliko odgovara, kod nas je sve to striktno propisano. Pravila, propisi, preporuke, protokoli – sve je to zapisano i kategorizirano.“

Mima i inspektor Babić sjedili su pred stolom više inspektorice. Na stolu je vaza sa svježim odrezanim cvijećem i okvir s fotografijom okrenut prema inspektorici. Mima ne vidi što je u okviru, ali nagađa. Viša inspektorica nije tip žene koja bi na stolu držala sliku sretne obitelji. Vjerojatnije fotografija nje i muža dok su još bili mladi na putovanju u Chitzen Itzu ili na Maldive. A opet, nije mu djelovala ni kao tip žene koji ima muža, ili ako ga ima, onda vjerojatno kao susjed Miro u pregači kuha ručak, dok ona spašava grad od kriminala. Znači, na fotografiji je sama, zaključuje Mima. Kad bude ustajao morat će pokušati proviriti.

„Ali ja ne držim do protokola, Emilijo. Protokoli imaju smisla u džungli, kad se ne zna kako bi se koji divljak mogao ponašati. A policija nije džungla, složićete se sa mnom. Ima i ovdje zvijeri, ne kažem da nema. No, ima i ljubimaca. A najviše ima mravi, koji rade svoj posao svjesni da su samo kotačić u velikom mehanizmu. To smo mi ovdje, Emilijo, kotačići u velikom mehanizmu.“

„Mislite – zupčanici“, ispravi je Mima.

„Zupčanici“, prihvati inspektorica. „I jasno vam je, Emilijo, kako zupčanici rade. Svi se moraju vrtjeti, jer ako jedan blokira, svi blokiraju. Sve je to povezano. Nema tu velike mudrosti. A opet, jako je teško to izvesti. To da se svi kotačići vrte, to je strašno teško postići. Istina je da problemi postoje. Ja ne zatvaram oči pred problemom. Istina je, nekad,

da bi se neki kotačići vrtjeli treba ih podmazati. To, nažalost, stoji. Ali taj problem ostavite meni. Vi o tome ne trebate brinuti.“

Mima diskretno proviri na zaslon mobitela. Inspektorica ih je primila prije dvadeset minuta i još nije izgovorila razlog poziva. Inspektorica Enka očito je voljela duge uvode. Dugim je uvodima demonstrirala nadmoć. Sigurno je njima slamala obranu svih koji bi joj se sučelili sa suprotne strane stola. Nakon tolikog uvoda, kakvu god ideju da stavi pred ljude oni bi rekli, da, može, hoću, samo da ta tortura napokon prestane.

„Emilio, ja ne volim okolišati, pa ću s vama biti direktna.“

Sa j, pomisli Emilijo.

„Recite mi, okreće li se vaš kotačić?“

Zupčanik, pomisli Emilijo, no ne izgovori. Kad je viša inspektorica Enka napokon prestala govoriti u uredu je nastala neugodna tišina. Babić se promeškoltio na svojoj stolici, Enka je spojila prste obje šake i pažljivo gledala Mimi u lice. Mima se nakašljao, pročistio grlo, pa i on spojio prste.

„Hvala što ste bili direktni, Enka“, započne govoriti sporo, ne znajući što da točno kaže. „Ali, kako to mislite – okreće li se moj kotačić?“

„Kotačić, Emilio, svi smo mi kotačići u velikom mehanizmu, sjećate se? Zanima nas, to jest – ostale kotačiće tog mehanizma zanima je li bilo pomaka u istrazi o Dodoli. Prošlo je neko vrijeme, vjerujemo da ste se uspjeli ostvariti neke uvide i došli do određenih zaključaka.“

„Pa...“ Mima se ponovo nakašlje, „budući da sam počeo od vrlo malog obima ulaznih podataka, rezultati nisu indikativni, ali, neke sam uvide ostvario“, Mima pokušava govoriti policijskim rječnikom, makar nije točno znao što sve te riječi znače. Sjetio se ministra policije čiji su isječci govora jedno vrijeme preplavili internet. „Snimio sam procese i provodim operativna izvješća i o tome izvide i sumnje radi.“

„Dobro“, Enka kimne glavom zadovoljna odgovorom. Čini se da je pogodio modus razgovora.

„A da li se kotačić okreće?“ upita Enka.

E, jebi ga, pomisli Mima, ne ide dalje od kotačića.

„Okreće se. Kotačić se okreće“, potvrdi Mima vrlo uvjerljivo, ne znajući što ta žena hoće od

njega. „Baš onako, u pravom se smjeru okreće. Daleko je odmakao u okretanju.“

„Znači imate naznake o identitetu Dodole?“ Mima primijeti da je Enka prvi put za Dodolino ime upotrijebila ženski rod.

„Ne, nemam naznake, ali još istražujem i kotačić se okreće i vjerujem da ću uskoro otkriti izvide i sumnje.“

„Ali već imate potencijalne osumnjičenike?“ Enka je pritiskala.

„Ne, još nemam konkretne osumnjičene.“

„Znači, za osobe koje ste nedavno istraživali ne sumnjate da bi mogli biti Dodola?“

Osobe koje je nedavno istraživao? Enka nešto skriva. Pokušao se ne namršiti nego zadržati tup i naivan pogled.

„Ne. Još nemam indicija da je neka osoba koju sam istraživao Dodola.“

„Jeste li sigurni?“

Grizla je kao pitbul. Visjela mu za vratom i samo čekala da nešto pogriješi pa da mu krcne vratom. Mima baci oko na Babića koji je sjedio do njega. Božo je gledao sa strane kao dijete koje je nešto skrivilo. Mima se nakašlje. Enka ga je strijeljala pogledom. Njega su ovdje sjeli kao sumnjivca kojeg sad ispituju da prizna djelo. O čemu se tu radi? Zašto ga Enka ispituje o osobama koje je nedavno istraživao?

„Jeste li sigurni?“ ponovi Enka.

Enka zna za Mašu, shvati Mima i naježi se. Zna da su bili na kavi, zna da se mota oko nje, samo ne zna je li Maša Dodola. To je, dakle, povod ovom razgovoru. Policija zna sve što on radi. Bila je to sablasna spoznaja.

Zagrizao je jezik i trudio se ostati nijem, ne odati strah i nervozu. Pustio je Enku da priča o kotačićima i samo kimao glavom. Enka je povisivala ton, svako iduće spominjanje kotačića sve se više približavalo prijetnji, a on je zirkao po uredu, tražeći mjesto u koje se može fokusirati samo da izbjegne Enkin policijski pogled. Gledao je okvir s fotografijom, gledao je kabele koji su izlazili iz računala i ulazili u rupu u stolu. Gledao je prašnjavi trag skinute slike na zidu iznad Enkine glave. Kroz prozor je vidio vrhove oleandra koji su rasli pred postajom. Taj otrov je neuništiv kad mu se da mjesta, raste i buja, ne smeta mu ni jalova

zemlja, ni suša.

„Gospodine Donatov, slušate li vi mene uopće?!“ Enka vikne i pljesne dlanovima o stol. Stol se zatrese, okvir s fotografijom se zaljulja i padne licem prema plafonu. Prije nego ga je Enka uspravila i brižno obrisala nevidljivu prašinu sa stakla, Mima je na fotografiji jasno mogao vidjeti višu inspektoricu Enku kako se s neskrivenim ponosom rukuje s premijerkom Zajec.

Petnaest minuta kasnije s inspektorom Babićem stajao je pred postajom. Oblaci su se spustili još niže nego prethodnih dana i pritisak vanjskog vremena osjećao se i u glavama.

„Da bar pljusne“, rekao je Babić i iz torbice izvukao kutiju cigareta. Pripalio je jednu i kratko se nakašljao poslije prvog dima.

„Ti pušiš?“ primijetio je Mima.

„Pusti.“

Grupa policajaca stajala je oko prskalice u vrtu i hvatala mlaz hladne vode kojom se zalijevala trava ispred zgrade postaje. Kratke hlače i bijele košulje bili su im mokre. Babić i Mima bili su jednako mokri, iako na sigurnoj udaljenosti od prskalica. Izlazak iz klimatizirane prostorije na vrelu sparinu uzrokovao je instantno znojenje.

Mima je promatrao Babića. Ubrzano je povlačio dimove cigarete i gledao u daljinu. Ruka u kojoj nije držao cigaretu mu se tresla.

„Kako je Pepa?“ upita Mima da pokrene razgovor.

„Petra.“

„Opet Petra?“

„Nije se odazivala na Pepu, pa smo je vratili na Petru.“

„Sad se odaziva?“

„Briga nju. Što pseto zna o svojim imenima? Samo joj daj jesti, spavati i srati i možeš je zvati kako hoćeš. Nekad se govorilo – pasji život, ali znaš što? Ja bih se mijenjao s njom bilo koji dan, znaš? Bilo koji!“

„Jesi za pivo?“ prvi put ponudi Mima.

Sjeli su u kafić preko puta postaje. Babić je izgledao ispijen i usukan. Pio je pivo i pustio da mu se kapi znoja cijede niz lice. Nije se hladio, nije bjesomučno mahao bilo kojim komadom papira koji mu je pri ruci, niti je pričao anegdote i bizarnosti s posla, samo je sjedio i tupogledao pred sebe.

Mima je šutio zajedno s njim. Neka mačka se vukla preko ceste i automobil koji je naletio glasno je zaškripao kočeći pred njom. Mačka je jedva trznula na zvuk, a onda, kad se automobil uspio zaustaviti, nastavila jednako sporo. Atmosfera je i u životinjama budila letargiju i nemoć. Kako joj se onda ljudi mogu oduprijeti?

„Enka grize“ razbije šutnju Mima. Babić duboko uzdahne.

„Što joj je značilo ono – ako vi niste u stanju pokrenuti kotačić, morat ćemo ga mi pokrenuti za vas?“ pitao je Mima oprezno o rečenici s kojom ga je Enka ispratila iz ureda.

„Inspektorici prijetnje nisu strane. A stalo joj je do tog predmeta. Ta Dodola je opasna osoba.“

„Ali što znači to – mi ćemo pokrenuti kotačić?“

Babić nije odgovarao. Mima ga je promatrao kako povlači dim i guši se u njemu.

„Božo, ovo nije neki običan predmet, je li tako? Ja nisam slučajno uključen u njega? Tu se nešto događa. Netko vrši pritisak, je li tako?“

„Uvijek netko vrši pritisak, Emilijo. Pogledaj vrijeme. Pogledaj kako nas stišće.“ Babić ga je oslovio imenom. Nikad mu se nije obraćao imenom.

„Ne govorim o tome.“

Babić je šutio.

„Otkazat ću ovaj posao“, kaže Mima. „Stvari su postale preozbiljne.“

Lastavice su letjele u krug iznad malog trga na kojem se smjestio kafić. Svaki idući krug spuštale su se sve niže i niže i pri tom neprestano kričale. Hidrofilna krila kukaca povuku vodu iz vlagom sve zasićenijeg zraka, oni otežaju, više ne mogu letjeti visoko, tad lastavice krenu u hajku. Točno se tako osjećao. Kao da jedva maše preteškim krilima, a krici lovaca

postaju sve prodorniji.

„Otkrio sam ti nešto o onim tablicama“, kaže napokon Babić. „Čudna priča.“

„Kako?“

„U postaji nitko nije znao za njih, ali u prometnoj je sve čisto. To je iz novog zakona, od proljeća.“

„O crnim tablicama?“

„To je Zaječica donijela. Prva stvar koju je napravila kad je postala premijerka. Čekaj, zapisao sam.“ Babić izvuče debeli kožnati novčanik iz stražnjeg džepa hlača. Otvori ga pa prokopa po njemu i izvuče bijeli papirić. „Zakon o institucijama od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku“, pročita. „Oni imaju crne tablice. Institucije od posebnog značaja.“

„Koje su to?“ upita Mima.

„Ne znam“, Božo slegne ramenima. „Posebne.“

„Kakav posebni značaj? Nije vojska, nije policija, što je?“

„Ne znam, Mima, znaš kakvi su zakoni, tu ništa jasno ne piše.“

„Što se događa, Božo? Nešto se događa.“

Božo ugasi cigaretu i odmah zapali novu.

„Stalno se nešto događa, Emilijo. Samo smo većinu vremena sretni što se ne događa nama.“

17. SUSJED MIRO

Cijelo je jutro proveo boreći se s virusom u arhitektonskom uredu na rivi. Mali biro, s pet zaposlenika i deset računala, smjestio se u nakaradnoj stambenoj zgradi iz doba socrealizma, koja je poput korova izrasla uz samu gradsku rivu. Veliki trosobni stan pretvoren je u još jedan sterilan gradski ured, ali s prekrasnim pogledom na kanal kojim su neprekidno u svim smjerovima klizili skromni čamčići, skladne jedrilice, smrdljivi trajekti i bahate jahte.

Računalni virusi simptom su zdravlja internetske civilizacije. Maliciozni programi koje stvaraju zloćudni genijalci, najčešće bez ikakvog benefita za njih, osim besmislene čežnje da utkaju malo svog intelektualnog genetskog koda u tkivo informatičkog društva. To je bitka zle pameti i naivne dobrote. Bez obzira koliko uznapredovala računalna zaštita, ljudska je priroda uvijek nepredvidiv faktor. Znatiželja ubija mačku i računalni sigurnosni sustav. „Klikni i pogledaj što je učinila dečku usred bijela dana“, poziva najava videa. Rijetki odole.

Želi znati s kojeg je računala krenula zaraza, oštro mu je zapovjedio direktor ureda. Strogo zabranjuje korištenje interneta za privatne stvari, ako je koji od njegovih robova posjećivao pornografske stranice ili bilo koje druge sadržaje on to mora znati. Mimi nije bilo na kraj pameti cinkati jadne ljude. Dobro je znao reputaciju ovog ureda i njegova vlasnika. Još jedan od Kršinih pobočnika u nepreglednoj mreži građevinskih poduzeća koje su zidale golemi zid oko ovog grada. Da je imao izbora nikad ne bi nogom kročio ovdje. Ali izbor je privilegija sretnih. Morao je raditi što je mogao. Dogovorio je tri radna sata, nadajući se da će u toliko vremena uspjeti počistiti deset računala, ali direktor mu je stalno visio nad glavom napadajući ga posebnim zahtjevima i prigovorima. Potrošio je cijelo jutro. Platilo mu je dva sata rada, dajući mu usput do znanja da je i s tim preplaćen kad radi toliko sporo i bez računa.

Kući se vratio s nekim neugodnom osjećajem u grudima. Dok je otvarao poštanski sandučić shvatio je da mu se trese ruka. Na ovom mjestu ga je napao Medo diler, sad se osvrtao oko sebe više nego što je to normalno. Već se tjednima osvrće oko sebe, zagledava u lica ljudi koji su iza njega. Razmišlja jesu li slučajno tu i prate li ga, ili žele nešto od njega. Osjećao se stiješnjen u vlastitom životu u kojem kao da je svatko želio nešto od njega, a on nije znao što.

U sandučiću je našao obavijest od distributera vode. Obavještavali su ga da su izmijenili

model obračuna mjesečnih novčanih obveza iz linearnog u diferencijalni model. Pogledao je na dno papira da vidi koliko ga to košta. Dugovao im je duplo više nego što je jutros zaradio.

Dizalo nije radilo. Nekoliko naljepnica zapečatilo je vrata lifta s natpisom *Dizalo je neispravno za uporabu* i brojevima telefona na koje se treba obratiti da se to stanje promijeni. Još i to. Na peti se kat uspeo stepenicama.

Čim je ušao u stan skinuo je mokru majicu i ubacio je u pletenu košaru koja je stajala u hodniku. Golog torza shvatio je da imaju goste. Majka i nepoznata žena su sjedili u foteljama i gledali ga. Na stolu je stajala džezva s turskom kavom i keksi. Obje su na koljenima držale ručna računala.

Instinktivno rukama pokrije prsa kao da je to prizor neprimjeren za gošću. Zapravo, posramio se jer je bila mlada i zgodna, posve drukčija od ostalih majčinih prijateljica. Kraća gusta crna kosa, pomalo i precrna, kao da je upravo obojana, blistala joj je na glavi. Kroz dekolte bijele košulje nazirao joj je konture grudi. Puno nakita oko vrata i ruku, velike okrugle plastične naušnice, nikako nije upadala u model prijateljica koje majci inače dolaze na kavu.

„To je moj Emilijo“, rekla je majka gošći. Emilijo tupavo kimne, ne skidajući ruke s prsiju. Shvatio je da se srami svojih opuštenih grudi i napuhanog trbuha. Nikad se nije sramio svog izgleda, ovo mora da je bio neki zatumljeni evolucijski impuls, reakcija na njenu privlačnost.

„To je Dijana, prijateljica iz dijamanta. Donijela mi je kupon za Antarktiku, zamisli. Dvadeset nivoa s pingvinima do kojih se ne može regularno, nego samo s kuponima.“

Dijana mu se kurtoazno nasmiješi. U ruci joj je bila upaljena cigareta. Majka nikom nije dozvoljavala pušenje u stanu. I dok je sama bila pušačica izlazila bi na balkon, nikad ne bi zapalila u sobi.

„Emilijo, zlato, ispekla sam pitu od jabuka. Stavi na lijepi tanjur i odnesi susjedu Miri.“

Mima kimne pa pobjegne u hodnik. Iz košare s prljavim rubljem izvuče onu majicu, otrese je i ponovo obuče. Ormar s čistom odjećom stoji mu u primaćoj sobi, ali nije dolazilo u obzir da se oblači pred tom ženom. Mima i majka žive u pedeset dva kvadrata dvosobnog stana, u kojem je majka zauzela vlastitu sobu, a Mima kauč u primaćoj. Ovaj odnos mu nikad nije smetao, imao je svoj stol u kutu sobe i većinu vremena provodio za njim, teatralno ignorirajući sve prijateljice, susjede ili kolegice koje su povremeno posjećivale majku. Ali

majka nikad nije kući dovela mladu i zgodnu crnku.

Znao je da to nije učinila namjerno, davno je shvatila da joj Mima neće olako pružiti čari bivanja bakom. Bio je prilično pasivan i nezainteresiran za ljubavni život. Govorio bi – prvo posao, pa vlastiti stan, pa ćemo onda vidjeti. Zapelo je već na prvom koraku. A nije bio ni pretjerano zaljubljen. Krug prijatelja koji je stvorio oko sebe nije imao previše žena, a mjesta u kojima je tražio zadovoljstvo obično nisu imala veze s romantikom.

I samog ga je nervirala vlastita uzbuđenost što se sad tako ponaša pred ovom djevojkom. Uhvatio se kako pred ogledalom uređuje frizuru. On nema frizuru, nema čak ni češalj, kosa na glavi mu je uvijek bila više smetnja nego modni detalj, a sad se gledao u ogledao i pokušavao je pretvoriti u nešto privlačno. Gadio se sam sebi. Bili su to samo jeftini biološki porivi. Mima je mrzio sve biološki uvjetovane nagone, ali teško im se odupirao. Otud povećati trbuh. Otud sram.

Prošao je kroz dnevnu sobu do kuhinje. Djevojka ga nije primjećivala. Pričala je s majkom o životu u znanstvenim bazama na Antarktiku, što jedu i kako izdrže hladnoću. Valjda je imalo smisla razgovarati o hladnoći na plus trideset pet.

Pitu od jabuka je pažljivo prebacio na tanjur i omotao folijom. U povratku kroz dnevnu sobu malo je zastao, dao im priliku da ga primijete, ali još su razgovarali o Antarktiku i bonus levelima.

„Idem kod susjeda Mire“, rekao je.

„Dobro, zlato. Zahvali mu za struju“, rekla je majka ne prekidajući pokazivati gošći nešto na računalu. Gošća ga nije ni pogledala. Zato mu se susjed Miro razveselio. Otvorio je u bijeloj potkošulji i gaćama. Tijelo mu je bilo posuto bijelim točkama. Bilo ih je po rukama, nogama, licu i kosi.

„U pravo vrijeme, Mima. Daj ruku, krećim.“

„Donio sam pitu od jabuka.“

„Nema ti to ko sad pojesti. Završila škola, djeca i žena otišli kod babe na otok. A ja rekoh, da ne stojim besposlen, uhvatio se farbanja.“

Soba je bila gotovo prazna, na sredini je stajao kauč, pokriven plastičnom folijom i pred njim televizor obložen listovima iz novina iz kojeg je svirao neki dalmatinski hit koji je slavio

kamen, maslinu i draču. Po podu su bili posloženi listovi istrgnuti iz dnevnih novina i letaka trgovačkih kuća. U kutu je stajala stolica. Susjed Miro se uspne na nju i valjkom krene mazati plafon.

„Teško mi je stalno silaziti i umakati valjak. Ako mi pomogneš bit ćemo gotovi za tren.“

„Majka se zahvaljuje za struju. Zato je i ispekla pitu.“

„Ma kakva pita, Mima. Rekao sam ti već, čemu susjedi služe nego da daju jedan drugome struju. Kad bi ljudi uvijek pekli kolače jedni drugima da im zahvale za uslugu...“ Miro se napne da dohvati kutove spoja plafona i zida. „Znaš što bi se dogodilo kad bi ljudi uvijek kolačima zahvaljivali? Znaš li?“

„Ne znam.“

„Vlada bi uvela porez na kolače! Eto, to bi se dogodilo. Ajde mi umoči“, Miro pruži valjak. Mima umoči valjak u posudu sa bijelom zidnom bojom ocijedi ga o rubove posude i doda susjedu. Susjed Miro ga zarola po plafonu dok su mu bijele kapi boje curile po glavi.

„Nisam za farbanje, jebemu farbanje, stvarno nisam“, obriše čelo o nadlakticu. „Ali znaš što ću ti reći? Da ne radim ništa poludio bi. Zato farbam. Čovjek uvijek mora nešto raditi. Oduzmi čovjeku posao i prokleo si ga zanaovjek. A ovdje nitko ne radi. Zato nam i je ovako kako nam je.“

Pjesma s televizije se naglo prekine i na ekranu se prikaže sat.

„Vijesti, pojačaj“, vikne susjed Miro sa stolice.

Vijesti su počele senzacionalno. Voditelj je govorio o krizi vlasti i mogućnosti raspuštanja Sabora. Prvo je prikazana izjava predsjednika.

„U ovom trenutku ne mogu tvrditi hoću li ili neću raspustiti Sabor, to je proceduralno pitanje, zavisno hoće li i pod kojim uvjetima biti pokrenuto pitanje nepovjerenja vladi premijerke Zajec.“

„Hoćete li zauzeti stav u sukobu premijerke i ministara?“

„Moja uloga predsjednika svih građana brani mi zauzimanje strana u ovom sukobu.“

Predsjednik po običaju nije zauzimao strane niti iskazivao stavove. Bio je bljutavo ničiji,

usiljeno se dodvoravajući svima. Jedini put kad je pokazao imalo emocija bilo je kad su ga optužili za pogodovanje tvrtki s kojom je imao obiteljske veze. Jadna je država s takvim predsjednikom, pomislio je Mima. Jadna je država s bilo kakvim predsjednikom, vjerovao je.

„Što se događa?“ pitao je Mima.

„Gdje ti živiš, Mima? Ferčec je napao premijerku da je igračica bankovnih lobija. Većina je ministara stala na njegovu stranu, a ona ih je sve izbacila iz vlade. Sad hoće izglasati nepovjerenje vladi, a predsjednik zavlaci. Taj je tip vrlo sumnjiv, slušaj što ti kažem. Vrlo sumnjiv. Kao, drži se sa strane, a sve nešto odugovlači.“

Sljedeća je govorila premijerka. Bila je vidljivo uzrujana i uznemirena.

„Ono što govori bivši ministar i svi koji su se dopustili zavesti njegovim idejama, potpuno je nerazumijevanje pozicije Republike Hrvatske u današnjem globalnom selu, da se tako izrazim. Hrvatska se ne može ponašati kao da je odvojena od ostatka svijeta, na kraju krajeva, to nam ne dopuštaju ni ugovori koje smo sklopili s Europskom središnjom bankom. Zbog toga smo obvezni naše kartoteke spojiti na bazni sustav i tako se uskladiti s europskim, i ne samo europskim, već i sa svjetskim normama. To nije pitanje državnog integriteta već pitanje elementarne obveze.“

Mima se naježi.

„Što je rekla?“ izustio je šokirano.

„Banke, banke, nego što. A što si ti mislio zbog čega se svađaju? Sve je to oko love, moj Mima.“

„Je li rekla bazni sustav? Što je bazni sustav?“

„Ono oko čega se svađaju. Ajde mi umoci opet“, susjed Miro ponudi valjak.

„Tko se svađa?“

„Jebiga, Mima, ti ko da si s neba pao. Ajde umoci mi valjak da dovršimo ovo, pa ćemo popiti po pivo da se rashladimo malo. Zaslužili smo.“

„Bazni sustav je nešto bankovno?“ Mima još nije vjerovao da se o tajni oko koje se on bezuspješno mota već danima javno govori na nacionalnoj televiziji.

„Hoćeš li mi pomoći s tim valjkom ili nećeš?“

Mima umoči valjak u boju pa ga pruži susjedu na stolici a da ga nije ocijedio. Boja mu se s valjka slijevala niz ruku i s lakta curila na pod. Bijela lokva stvarala se na reklamnom letku.

Fleksibilni krediti

- pisalo je na reklami.

Sami kontrolirajte svoju ratu.

Sami izaberite način otplate kredita.

18. GOSPOĐA S KRAFNAMA I GOSPODIN S BOCAMA

Mima je mrzio more. Mrzio je Dalmaciju i sve njezine derivate, masline i maslinovo ulje, lavandu, cvrčke, kamen i sol i klapu koja o svemu tome pjeva. Mrzio je turiste, gužve koje su tri mjeseca godišnje stvarali po gradu i vlasnike apartmana i restorana koji su ih beskrupulozno cijedili. A izvorom svih tih gadosti smatrao je upravo more. More mu je bilo poput zatvora. Vizura koja je stalno bila prisutna, gdje god bio, što god radio, s jedne se strane uvijek plavila pučina. Naizgled otvoren prostor, a zapravo veliki prozirni zid, smjer u kojem se ne može. Želio je mogućnost bijega na sve četiri strane svijeta. Između mora i planine nije mogao disati.

„Rebus žeže“, šapnuo mu je Jopa na uho dok su hodali uz plažu. „Mali je pravi igrač, infiltrirao se.“

„Kršin haker?“

„Pametan je. Pravi haker, strpljiv i uporan.“

Jopa je sastanak dogovorio porukom:

Sstnk B. Pkrj rmp.

Rampa, prilaz u more za invalidne osobe na najfrekventnijoj gradskoj plaži, bila je prva instalacija koju je Krše otvorio u svojoj predizbornoj kampanji za gradsko vijeće prije nekoliko godina. Rampa je danas zatrpana šljunkom i pijeskom. Neupotrebljiva za prvotnu namjenu služi tek kao skakaonica za djecu.

Jer grad zaslužuje bolje bio je Kršin slogan na izborima. Vikao je protiv stranke koja je neometana već deset godina sjedila na čelu grada, predstavljao se kao lice stvari koje dolaze, uspješni poduzetnik i vizionar koji zna kako s vlasti skinuti stare i učmale. Ušao je u vijeće s nešto više od tisuću glasova i već sutradan koalirao s istim tim učmalima i postao jedan od njih. Jer grad zaslužuje isto.

„Otvorio je profil prodavača i sad se ponaša kao regularan dućan na Maloj pijaci. Primio je i nekoliko narudžbi, naizgled je sve regularno. Primi narudžbu pa ostvari neki kontakt s kupcem, objasni im da trenutno nema robe i slično. Povezuje se, ispipava teren, traži rupu, čeka priliku. Kažem ti, pravi je haker, kvalitetan, tako se radi“, Jopa je govorio ispod glasa.

Hodali su uz gradsku plažu koja je bila okružena redom tamarisa i uskom stazom koja ju je dijelila od ceste. Plaža je bila puna ljudi. Ispunili su zadnji kvadrat šljunka ručnicima na kojima su se nizale šarene torbe u kojima su bile nabacane kutijice s toplim voćem, rezervni kostimi za kupanje, zgužvani šareni časopisi i pokoja knjiga umrljana kremom za sunčanje. Sunce je sramežljivo provirivalo kroz oblake, ali to nikom nije smetalo. Agresivni u svojoj namjeri da iskoriste svaku zraku sunca sa svog preplaćenog godišnjeg odmora, tresli su se i uskakali u prohladno lipanjsko more.

„Ali locirao sam ga“, nastavio je Jopa. „Kako redovno brišem lažne profile na kojima se ne trguje, primijetio sam i ovoga koji puno komunicira s kupcima, a ništa ne prodaje. Malo me zašakljalo pa sam pregledao mail s kojeg se prijavio. Pazi ovo, mail s kojeg se prijavio na Pijacu registriran je u istoj grupi IP adresa kao i mailovi s kojih nam je Rebus slao prijeteće poruke. Kužiš? Može biti slučajnost, ali nije. To je on.“

„Kakvu nam štetu može napraviti?“

„Ne može nam napraviti štetu, ali nije dobro da se mota tamo. Kad-tad će naletjeti na kakvu rupe.“

„Moramo je gasiti prije te rupe.“

„Gasit ćemo. Daj mi još par dana, imam još neke ideje za prebaciti novce.“ Jopa iz ruksaka izvuče plastičnu bocu bez oznaka i napije se iz nje. „Čim unovčim Bitcoine završavamo tu priču. Skripte sam već pripremio, čekaju na serveru. Samo se pokrenu i sve će pobrisati iza sebe, uključujući i same sebe. Neće ostati traga iza nas. Nitko se neće sjećati da je Mala pijaca ikad postojala.“

Prstom pokaže slobodan kvadrat pod jednim tamarisom i oboje se uvuku i sjednu ispod stabla. Plaža je bila savršeno mjesto za sastanak. Na njoj su se isticali svi koji nisu bili izgoreni od sunca ili mokri od mora. Jopa se krene skidati. Pod crnom majicom skrivao je blijedi ten.

„Dao je ponudu“, Jopa ga ozbiljno pogleda i prstima protrlja simbol šušlavog novca.

„Ponudu?“

„Ponudu.“

Dakle, ponudu. To je značilo tri godine upravljanja Malom pijacom. Konstantno vaganje

moralnih odluka. Neprestano preispitivanje njihovih etičkih granica. Počeli su kao humanisti, u želji da stvore bolji svijet. Stvorili su mjesto za dilažje droge. Kao da im ta moralna degradacija nije bila dovoljna, iskušnja su se nastavljala. I sad, kad su bili spremni ugasiti sve, kad su imali plan i rok da napokon operu ruke od svega – ponovo ponuda. I to od Krše, simbola svega najgoreg. Kako bi se osjećao da svoj sofisticirani alat da u ruke takvom kriminalcu? Krše bi to sigurno zloupotrijebio. Ono što je danas intimno mjesto za razmjenu trave i vrlo rijetko nešto ozbiljnijih stvari, on bi lako pretvorio u globalni kriminalni *marketplace*. Uopće ne sumnja da bi Krše proširio tržište, Pijaca bi brzo prerasla granice grada i proširila se na cijelu državu, možda i šire, a o robi koja bi se tamo nudila ne usudi se ni razmišljati. Bi li mogao imati to na savjesti?

„Ako ne pristanemo?“

„Ništa nam ne može. Nitko ne zna tko smo. Ne možeš uhvatiti sjenu.“

„A havajske košulje koje nas prate?“

„Imam plan i za njih.“

„Plan?“

„Divan plan. Iskoristit ćemo internet, prebaciti bitku na naš teren. Tamo smo na svome. To je jedan trik koji sam pokupio iz filma. I to europskog, taj Ameri nisu gledali. Sredit ćemo ih. Daj mi dva dana i vidjet ćeš.“

„Jopa, mislim da oni nisu Amerikanci.“

Ispred njih prođe starija gospođa s pletenom košarom u ruci. „Krafne, krafne“, šaptala je kao da prodaje nešto ilegalno. Vjerojatno je i bilo ilegalno, nešto što je ispekla u kući i sad bez računa i poreza nudila turistima izglednijim od mora i sunca, ili barem – nedostatka sunca. Jopa izvuče deset kuna iz džepa i kupi krafnu. Kad mu je gospođa krenula dati ostatak – odbije. Krafnu pažljivo stavi na ručnik i pokrije salvetom.

„Idući tjedan svjedočim protiv Medanića“, kaže Mima.

„Izbjegni to. Pusti ga. Reci da nije bilo droge. Neka ide, ko ga jebe, još koji dan pa ionako više neće imati gdje prodavati svoje smeće.“

„Državni odvjetnik će biti sumnjičav.“

„Neka bude, ne može ti ništa. Još malo pa si slobodan čovjek.“ Jopa ga protrese za ramena.
„Ha, Mima? Slobodan čovjek? Napokon! Nije li to divno?“

Za gospođom s krafnama vukao se čovjek s bocama. Nosio je dvije velike vreće za smeće dopola popunjene praznim plastičnim bocama. „Prazne boce?“ pitao je ljude na ručnicima. Mima primijeti da je u dugim hlačama i ofucanoj košulji dugih rukava. Na njegovu mobitelu prognoza vremena je pokazivala trideset šest stupnjeva. Trideset šest i oblačno. Tužan smajlić. Preporuka osjetljivima na meteorološke uvjete i srčanim bolesnicima da ne izlaze van, da se drže klimatiziranih prostora.

Čovjek se provuče između dva ručnika i izvuče jednu bocu iz torbe koja je stajala na šljunku. Otvori je, izlije sadržaj i stavi je u svoju vreću.

„Ukrao je bocu. Ukrao je punu bocu, jesi li vidio?“ kaže Mima.

Jopa izvuče svoju bocu iz ruksaka, izlije vodu na šljunak pa mahne čovjeku. Digne se, ode do njega i pruži mu je. Čovjek samo kimne glavom, uzme je i nastavi svojim putem.

„Reći ću ti nešto. Bez obzira na sve, sretan sam.“ Kaže Jopa. „Istina je da smo nekoliko dugih godina utukli u sve to, ali... ima ona neka poslovice: Ne znaš koliki potok možeš preskočiti dok ne zapališ most.“

„Nikad čuo.“

„Izmislio sam je“ Jopa se smijao. Nakon dugo vremena stvari su ponovo izgledale optimistično. Trebalo je izdržati još nekoliko dana i dobit će novu priliku za početi ispočetka. Pokopat će Malu pijacu i njene probleme skupa s njom. Iz njegovog će života nestati Rebusa i Krše. Jopa će se riješiti agenata. Otkazat će posao s Babićem i Enkom. Dolarima s Male pijace će pokrpati dugove. Oblaci kao da su se malo razmaknuli i sunce jače zasjalo.

„Idemo se kupati?“ pozove ga Jopa.

To ne. To bi ipak bilo previše.

19. MARGARETA MARŽIĆ, PROF. MAT.

„On je dužan i bogu i vragu“, rekla mu je sijeda glava koja je provirila iza drvenih vrata. Mima je stajao pred vratima ureda javnog bilježnika i spremao se pozvoniti, kad su se odškrinula neugledna drvena vrata s druge strane hodnika i sijeda glava starice izvirila iza njih.

„Bili su mu došli, odnijeli televiziju. Velika ko moj krevet je bila“, rekla je starica.

Dužan i bogu i vragu, još se fraza motala Mimi po glavi. Dug je stvar s kojom se svaki dan budi i odlazi spavati. Ne poznaje nikoga tko nešto nekome nije dužan, no ipak ga je zatekla ova klasifikacija na dugovanje bogu i dugovanje vragu. Dug doista može imati dva porijekla, božansko – dobrohotnog pomagača koji će posuditi da nam pomogne preživjeti, i vražje – zlog lihvara koji se okorištava našom situacijom. Pitanje je, kad bi došlo vrijeme naplate, kome bi prvome vratio dug?

„Svašta rade unutra“, rekla je ponovo starica. Mogla je imati preko osamdeset, bila je niska i klimava. Na vratima joj je bila zalijepljena metalna pločica na kojoj je ugravirano pisalo *Margareta Maržić, prof. mat.* Bijela ofucana vrata s kojih se gulila boja nisu izgledala kao ulaz u stan, nego kao vrata kuhinje. Gornji dio im je bio od zamagljenog stakla iza kojeg je visjela karirana zavjesa. S one strane hodnika stilizirano obojana vrata stajala su pored velikog znaka *Salon za uljepšavanje Zlatna jabuka*. S ove, tehnološko čudo javnobilježničkog ureda Ilko Bastioni. Između njih, ruševna zaostavština nekih davnih vremena. Posljednje živo biće koje još obitava u ovoj hladnoj zgradi.

„Sve se vidi kroz prozor. Tu“, pokaže prstom na prozor hodnika, „tu je spojeno s njihovim prozorom. Sve se vidi što oni rade unutra.“

Mima pogleda prozor. Zbilja, uredski prozor bio je gotovo naslonjen na prozor hodnika. Prekranje zidova i prostora koje stare zgrade dožive u svom vijeku rezultira i takvim suludim rješenjima. Da se malo nagne mogao bi vidjeti što se događa u uredu. Ipak, Mima zadrži distancu. Pristojno se osmjehne starici i pozvoni.

Potrajalo je dok se vrata nisu otvorila. Nije bilo zujanja brave ni tehnike, kvaka se spustila i vrata odškrinula, a s druge strane je stajala Maša. Zahvaljivala mu se što je došao, govorila mu da će je spasiti i ponovo se zahvaljivala.

Uvela ga u ured i zalupila vrata iza njega spomenuvši kako stara Maržićka stalno nešto priča i da ne obraća pažnju na nju, stalno im pravi probleme. Onda mu se ponovo zahvalila. Rekla da inače sestru moli za takve stvari, ali sestra je često na putu, evo baš je jutros odletio u Bruxelles. Maša je o sestri pričala u muškom rodu, sjetio se da je istu zbrku s rodovima čuo kad su nekidan bili na kavi. Možda zaostavština iz odgoja svoje brutalno patrijarhalne obitelji ili tek obiteljska šala. Svakako čudno.

Nazvala ga je jutros u panici. Opet se pokvarila neka sprava u uredu, a gospodin javni bilježnik vraća se večeras. Mima je već shvatio da se u tom uredu svi pomalo boje gazde, a Maša gotovo patološki. Obećala mu je platiti i zamolila ga da dođe poslije četiri, nakon radnog vremena, kad nema nikog u uredu, da ne bi opet imali probleme s gospodom Vlatkom, robotskom tajnicom. Maša će mu platiti iz svog džepa, samo nek je spasi, očajnički je molila. Mima je u međuvremenu prekrizio Mašu s liste interesa. Maša nije bila Dodola koju je tražio, a druženje s tom histeričnom ženom ga je umaralo. Nosila je u sebi neki mrak, a on nije bio spreman suočavati se s tuđim demonima. Kad u nekome prepozna demona, Mima se okreće i bježi. Ipak, kad je spomenula novac pobudila je njegovu vitešku čast i odlučio je pomoći dami u nevolji.

„Hvala vam, Mima, što ste došli“, ponovila je valjda deseti put.

„Mašo, molim te, govori mi ti.“

Objasnila mu je da su im odnijeli onaj printer koji je Mima prošli put tako uspješno popravio a da je ona morala hitno ispisati neki ugovor, jer je klijent bio tu, a nije imala taj printer, pa je otišla u ured gospodina javnog bilježnika i onda se dogodila tragedija.

„Ekran se zaplavio i sve je počelo pištati“, rekla je. „Ja sam od straha samo ugasila računalo. I onda ga poslije više nisam mogla upaliti, kad god bih ga pokušala upaliti on bi počeo pištati.“

Pisača koji je Mima prošli put popravio, doista više nije bilo. Mima se osvrnuo po uredu i primijetio da nema ni velikog zaslona koji je bio zakačen za suprotni zid. Na zidu je ostao samo nosač i dva kabela koja su virila iz zida. Bili su mu došli, odnijeli televiziju, govorila mu je stara Maržićka pred vratima. Dakle odnijeli su i pisač. Tko zna što još. Dužan i bogu i vragu. Bog ili vrag očito se naplatio najvrjednijim primjercima računalne opreme.

Maša ga je uvela u ured gospodina javnog bilježnika. Iza kožom tapeciranih vrata skrivalo se pravo gnijezdo neumjerenosti. Veliki bizarno osvijetljen akvarij s jedne strane, prozor s

pogledom na jednu od prominentnijih gradskih ulica s druge. Radni stol presvučen kožom ili imitacijom kože egzotične životinje, na njemu pretjerano velik monitor, te pokraj njega još jedan manji. Po zidovima slike nedavno preminulih hrvatskih slikara i u kutu prostorije ogroman metalni sef.

Na stolu, pokraj monitora, stajao je okvir za fotografiju. Mima je nagađao što je na njoj – javni bilježnik, sam, na konju. Provirio je i ugledao mlađeg muškarca na plaži s koktelom u jednoj ruci i cigarom među zubima. Pogriješio je, javni bilježnik puno je mlađi nego što je očekivao. No, mogao je razumjeti zašto ga se Maša boji. Odavao je bahatost, onu brutalnu demonstraciju moći koju tako simptomatično pokazuju mladi i bogati.

„Ovo je glavno računalo gospodina javnog bilježnika, to ne smijemo dirati, a ovo malo računalo pokraj je pomoćno. Na njega je spojen printer. Taj pišti.“

Mima upali manje računalo i ono zapišta. Potom upali i glavno.

„To ne smijemo dirati.“

„Moram provjeriti jesu li povezani. Možda je jedno uzrokovalo kvar drugog“, lagao je Mima.

Maša mu je stala iza leđa i pažljivo gledala što radi. Pištanje malog računala odmah je prepoznao. Zvuk koji računalo ispušta prilikom paljenja signal je za potrebe dijagnostike kvara. Na plus trideset pet stupnjeva sustav hlađenja koji nije adekvatno održavan skupio je prašine i zaštopao smjerove protoka zraka. Ne cirkulira li zrak, računalo se grije i tad se ne pali zbog previsoke radne temperature koja bi mogla oštetiti sklopovlje. Stvar se popravila na licu mjesta banalnim ispuhivanjem ili usisavanjem prašine iz sustava ventilacije. Međutim, Mimu je privlačilo veliko računalo koje gospodin Ilko zabranjuje drugim službenicima ureda.

„Mašo, možete li mi molim vas skuhati makijato? Dok ja to malo pogledam i pokušam popraviti.“

Maša potvrdi i ode iz ureda. Čim je izašla pokušao je ukucati šifru za ulaz u veliko računalo. Pokušao je redom: ilko, ilko123, okli, okli123, maks, max, max123, max321, bastioni, bastioni007, basti. Stvar je u tome da je provaliti tuđu šifru smiješno jednostavna stvar. Ljudi su skloni za šifre koristiti vlastita imena, nadimke i rođendane, imena djece i ljubimaca, ili neke uopćene fraze. Devedeset posto šifri upada u te okvire. Lijeni su razmišljati o vlastitoj privatnosti. Bahati su u vjeri da kontroliraju sliku o sebi. U pet minuta Mima je mogao utipkati stotine kombinacija, uz nekoliko jednostavnih informacija o autoru

šifre mogao je postići izuzetnu vjerojatnost uspjeha.

„Koji je rođendan gospodina javnog bilježnika?“ upita.

„Jedanaesti veljače, zašto?“ javi se Maša iz druge prostorije.

1102, ilko112, ilko1102, 1102ilko, okli1102, bastioni1102, maks1102. Ništa.

„Ima li možda ženu ili djecu?“

„Nema.“

„A koje je godine rođen?“

„Sedamdeset i pete“, dovikne Maša.

ilko11021975, ilko110275, ping, računalo se oglasi ugodnim tonom i upali početni zaslon. Gospodin Ilko, ovisnik o gadgetima i aktualnim tehnološkim inovacijama, računalni je neuki naivac. Usto i običan egoist koji za šifru koristi vlastito ime i datum rođenja. Po šiframa koje ljudi koriste mogao bi im se izraditi psihološki profil.

Maša mu donese kavu. Mima brzo isključi ekran da prikrije neovlašteni upad. Srkne piće koje mu je stavila na stol i napravi grimasu gađenja.

„Imate li možda svježije mlijeko?“

„To je svježije mlijeko, od jutros“, iznenadi se Maša.

„Malo je kiselo. Na ovoj vrućini vjerojatno se pokvarilo.“

„Probala sam ga i bilo je u redu.“

„Imam vrlo osjetljiv trbuh“, Mima napravi boležljivo lice. Maša je djelovala zabrinuto.

„Mogu otići u trgovinu po novo mlijeko.“

„Samo ako ti nije veliki problem.“

Čim je Maša izašla, Mima upali veliki ekran i počne vrtjeti po datotekama koje je Ilko Bastioni držao u zabranjenom računalu. Spisi, ugovori, ovjere, akti, zapisnici, potvrde, hrpa nezanimljivih dokumenata i jedna posebna mapa imena „SEF“. Mima pogleda veliki sef koji je stajao u kutu sobe. Sef može biti mjesto za zanimljive tajne. Mima proviri u mapu, ali i

tamo je sve bilo puno sličnih dokumenata.

Mima ustane i pride sefu. Za sustav sigurnosti je koristio četveroznamenasti broj. Možda vrijedi pokušati. Jedanaesti veljače, sjeti se Mima, pokuša sa 1102, 0211, no sef ne reagira. Zatim pokuša 1975. Sef se oglasi glasnim – klik. Ilku nasušno nedostaje lekcija iz računalne sigurnosti. Mima otvori sef, a u njemu, nekoliko polica ispunjenih fasciklima, vjerojatno svim onim dokumentima koje je vidio i u računalu i jedna neočekivana kutija cipela. Mima je izvuče i otvori i u njoj ugleda snop računa Čistoće. Moglo ih je biti stotinu ili dvije. Različiti korisnici s različitim adresama. Računi su imali datume dospijeca plaćanja obveze od početka ove godine. Javni bilježnik u sefu drži kutiju s neplaćenim računima Čistoće. Što bi susjed Miro rekao na ovo? Ilko Bastioni nešto opako spletkari. Nije li to baš onaj Ilko Bastioni kojem je dužan dvije stotine kuna troškova ovrhe za neplaćeni račun za vodu?

Iza kutije s cipelama nalazila je još jedna kutija, nešto manja i crna. Mima je dohvati i u njoj otkrije desetak DVD-ova. Na njima su flomasterom bila zapisana ženska imena Maša, Vlatka, Marija i datumi. Izabere DVD s Mašnim imenom i posljednjim datumom koji je pronašao, star nekoliko dana. Ugura ga u računalu i vidi da se na mediju nalazi nekoliko datoteka s video zapisima. Upali posljednji od njih.

Na ekranu se upali slika jedne od prostorija ureda gospodina javnog bilježnika, soba u kojoj se nalazi tehnika i gdje je bio pisac koji je nekidan popravljao. Soba je snimana odozgo, dakle, kao što je i pretpostavio, uređaj na plafonu je kamera. Gospodin javni bilježnik snima svoje zaposlenike. Brojač u donjem desnom kutu snimke je pokazivao vrijeme snimka, nešto nakon šesnaest sati. Sekunde i minute su se izmjenjivale velikom brzinom, a onda se odjednom usporile. Kamera je programirana tako da snima fotografiju po minuti, osim kad prepozna pomicanje, tad snima u realnoj brzini dok god se pred kamerom nešto događa.

Na snimci preko sobe prođe Maša. Nosila je bijelu suknju i košulju u kojoj ju je prvi put vidio, onda kad ju je pratio od malog parka do psećeg kaveza. Onda kad je Maksu smrskala glavu. Za Mašom u ured uđe mlađi muškarac u sivom odijelu. Mima pogleda fotografiju na stolu, bio je to čovjek s fotografije, bilježnik Ilko. Stavi Maši ruku na rame i ona se okrene. Govori joj nešto, snimak nema ton. Ona ga zagrlila. On je ljubi u obraz ili govori u uho. Ona se odmiče i odmahuje glavom. Njegova je poza oštra, dominantna, s puno gestikulacije. Ona se brani, objašnjava, podiže ramena. Približi mu se pa se odmakne. Stoje pored pisca. Po datumu snimke, to se dogodilo dva dana prije nego što je on pozvan u taj ured i prije nego što je popravio taj pisac kopčajući ga ponovo u struju. Maša na snimci ustukne unatrag i tijelom gurne uređaj. Ilko na snimci i dalje joj nešto objašnjava. Gestikulira rukama. Ona se

prestala braniti. Potvrdno kima glavom. Onda klekne pred njim. On otvara prerez na hlačama. Vadi penis i gura joj ga u usta. Miče kukovima. Ona ga hvata za guzove. On otkopčava hlače do kraja i pušta da mu spadnu na gležnjeve. Miče kukovima sve energičnije. Ona se ljulja u tom ritmu, čvrsto se pridržavajući za njega. Leđima udara u stol iza sebe na kojem se nalazi писаč. Cijeli uređaj se ljulja u njihovom ritmu. Ilko diže pogled prema plafonu. Mimi se čini da gleda direktno u kameru. Smiješi se. Hvata Mašu za kosu i energično joj nabija glavu na svoj penis. Onda ga naglo izvlači iz njenih usta i svršava joj po licu i kosi. Otrese ga i podigne hlače. Dok se zakopčava govori nešto. Ona izvlači maramicu i briše se. Sjeda na pod. On izlazi iz sobe. Ona ostaje sjediti u istoj pozi. Onda diže dlanove i pokriva si lice. Zatim izvlači novu maramicu i puše nos. Ustaje i izlazi.

Mima je i dalje bez glasa gledao u snimak prazne sobe. Slika se nije mijenjala i minute su ponovo jurile. Brojač u desnom kutu označavao je da je prošlo nekoliko desetaka minuta. Mima čuje zvukove u predsoblju i shvati da se Maša vratila iz trgovine.

„Vratila sam se“, čuje Mašu iz susjedne sobe. „Skuhat ću vam novu kavu.“

„U redu“, Mimi glas teško izlazi iz grla. Kreće ugasiti video, izvaditi DVD, vratiti sve u sef i što prije zaboraviti, kad shvati da su se minute na snimci ponovo usporile. U šest poslije podne u kadar polako i šepavo ušetava sijeda starica. Mima je prepoznaje. To je Margareta Maržić, prof. mat. Stara Maržićka. Starica se ogledava po prostoriji i zaviruje u kutove. Ništa ne dira, samo gleda. Svugdje gura nos. Lupka prstom po akvariju. Gleda kroz prozor. Gleda slike na zidovima. A onda stane na sredinu sobe, zadigne haljinu i čučne.

Zadnje što je Mima vidio na snimci, prije nego je shvatio da mu Maša stoji iza leđa, bila je velika žućkasta lokva koja se širila oko staričinih nogu.

20. DORICA

Akumulator 12V, 45Ah, oznaka D+, cijena 399,90 kn, najjeftiniji model u trgovini. Deset minuta trajalo je nagovaranje u kojem je Mima pokušavao privoljeti trgovca da mu montira taj akumulator u automobil. Trgovac nije pristajao, oni ne montiraju akumulatore, govorio je, ali ako baš inzistira može mu pomoći, no to će ga koštati sto kuna. Mima nije bio čovjek od cjenkanja. Gore od toga, Mima nije bio ni čovjek koji se zauzima za vlastita prava. Kad vidi da je pred njim netko s izgrađenim stavom, okreće se i odlazi. Samo ga je očaj gurao u desetominutnu raspravu s hladnokrvnim trgovcem.

Maloprije je jedva nagovorio klince iz dvorišta da mu poguraju Twinga dok ne upali. S pet stotina majčinih kuna u džepu dobio je i cijelu listu stvari koje je trebao riješiti, poplaćati i kupiti, a akumulator je bio tek prva stavka na vrhu te liste. Twingo je upalio i Mima je imao jednu vožnju do trgovine s auto opremom. Tamo će kupiti akumulator, zamoliti da mu ga montiraju i ići dalje rješavati ostale stavke liste. A sad je stajao pred bahatim prodavačem koji ga je ucjenjivao za sto kuna.

„Onda ga montirajte sami“, rekao je prodavač.

Mima nije volio automobile. Sa svojim je Twingom imao dogovor, ulijevat će mu gorivo i on će ga zauzvrat voziti po gradu. Nikakve emocije, nikakvi kožnati mjenjači i aerodinamični nastavci. Nikakve naljepnice s trepavicama i nikakvi antropomorfizmi, neće ga zvati imenom i neće se prema njemu ponašati kao prema osobi. Dovoljno mu je bilo što se stalno bavi ćudljivim računalima, nije se želio dodatno petljati i s vozećim limom. Posljedica tog stava bila je da Mima nije znao sam montirati akumulator.

Ponovo je poželio okrenuti se i otići, ali njegov je automobil ležao mrtav na parkiralištu baš te trgovine i ode li sad, nema načina da oživi to vozilo bez nekih novih troškova. Usred novog pokušaja izvlačenja samilosti iz bešćutnog trgovca mobitel mu se oglasio zvukom nove poruke.

„Dođi kod mene! Hitno je!“ pisalo je u Klarinoj poruci.

Stigao je do nje za deset minuta, koliko je trgovcu trebalo da mu oživi automobil i izbije zadnju kunu iz džepa. Parkirao je na nogostup gradske obilaznice uz koju je živjela. U dvorištu gdje se nalazio Klarin pljesnivi podrum stajalo je nekoliko ljudi. Stariji čovjek i žena

s jedne strane, Klara s druge. Vidio je da plače. Među njima čovjek u kariranoj košulji, mahao je rukama prema jednima i drugima kao da koordinira nešto. U kutu dvorišta mala je djevojčica vozila trokolicu.

„Tatice“, viknula je Klara kad ga je vidjela.

„Ste vi gospon otac? Odlično, onda bumo ovo lako rešili“, rekao je muškarac u kariranoj košulji.

„Što se događa?“

„Gospodična Klara je spakirala svoje stvari i štela pobeć z apartmana a da ne podmiri štetu. A šteta je velka, bute vidli i sami.“

„Dvi iljade eura!“ viknula je starija gospođa.

„Nije istina!“ viknula je Klara. „Nisam htjela pobjeći!“

„Vi ste vlasnik?“ pitao je Mima čovjeka u košulji.

„Ne, ja sam sused. To su vlasnici“, čovjek pokaže na par. Muškarac je u rukama držao poveći ruksak. Mima je pretpostavio da je Klarin. Oteo joj je ruksak da je onemogući u bijegu. „A ono je moja Dorica“, pokaže na djevojčicu na trokolicu. „Dorice, dušo, lepo pozdravi gospona.“ Dorica mahne Mimi i Mima joj uzvрати mahanjem. „Mi živimo tu prek.“

„Što se događa?“ upita Mima.

„Apartman je devastiran, a gospodična Klara je štela pobeć. Se su spotrli, strela božja vu njih pukla! Ja bum sad nazval policiju i nek oni reše stvar. Da naprave zapisnik i da se vidi koja je šteta.“

„Dvi iljade eura!“ viknula je starija gospođa. „A nije ni stanarinu platila dva miseca!“

„Nije istina!“ viknula je Klara.

„Odite, odite vnutra, da vidite i sami kak to zgleda.“

Mima pogleda Klaru, ona je gledala u tlo. Uđu u podrum. Jadni poluožbukani prostor bio je dno iznajmljivačke ponude grada i na samoj granici higijenskog minimuma, ali Klara ga je ipak održavala koliko-toliko pristojnim. Prostor u koji su sad uveli Mimu bio je nešto drugo.

Pod je bio prekriven perjem i komadima razbijenog posuđa. Krevet, stol i stolice bili su prevrnuti i razbacani po sobi. Madrac je ležao na sredini poda, kroz razrezanu stranu vidjeli su se federi. Hladnjak s Vučkom bio je prevrnut i vrata mu otrgnuta.

„Pogledajte vi to. Sve je spotrto.“

„Boš frižider njemački, to je vječno moglo radit“, dobaci vlasnik kuće koji je još u rukama držao Klarin ruksak.

„Što se dogodilo?“ pitao je Mima Klaru odvučavši je sa strane.

„Vodi me oдавде. Vratit će se.“

„Tko?“

„Razbili su sve jutros.“

„Jesi li ti bila tu kad su došli?“

„Ne.“

„Tko je to bio?“

Klara je gledala u pod.

„Reci mi.“

„Kupila sam kokain...“

Kokain. Stalno je visio na korisničkom računu Allison, pratio kad će i koliko kokaina Klara naručiti. Pratio je što radi pitajući se je li to samo neka njena mušica ili mu kći stvarno planira dilati drogu. Svaki je dan kao anđeo zaštitnik buljio u dnevnik aktivnosti na Maloj pijaci, pokrивao joj dugove od trave i čekao novu narudžbu. Ali Allison nije ništa naručila. Pixiesi očito imaju još ženskih likova u pjesmama. Promaknula mu je. Kupila je. Sve je to bila njegova krivnja. Zato što nije bio u stanju komunicirati otvoreno s njom i zato što joj je pokrивao dugove učinio je da povjeruje da je sve tako jednostavno. Dva klika daleko od odgovornosti.

„Najpametneše bi bilo da zovemo policiju. Gospodična Klara je rekla da ni bila doma kad su dečki to spotrli, a ni gore ni bilo nikoga, bili su na polju, imaju paradajze gore prek

obilaznice. Mi nismo niš čuli, prozori su nam na drugu stranu. Dorica, idi dušo skokni mi po telefon, pa ćemo svi skup lepo nazvati policiju.“

„Ne, nema potrebe. Riješit ćemo to bez policije. Ja ću nadoknaditi sve što je uništeno.“

„Dvi iljade eura!“ viknula je starija gospođa. „I dvisto za stanarine od maja!“

„Možda možemo to preciznije procijeniti. Čini mi se velika suma za malo starog namještaja“, kaže Mima.

Mrzio je cjenkanje. Danas nije bio njegov dan.

„Boš frižider njemački. To nema cijenu“, kaže vlasnik.

Stali su u krug u dvorištu kuće i cjenkali se. Dorica se vozila oko njih na trokolici. Tisuću, dvi iljade, tisuću i pol, dvi iljade, previše, premalo, ne može, mora.

Problem današnjeg društva je taj što se na sve mora nalijepiti neka cijena, neka vrijednost, broj koji tome daje važnost. I taj broj nikad nije objektivan, uvijek se navlači, povlači, rasteže preko granica, na svoju korist i na tuđu štetu. Mimi se sve to gadilo. Ionako nije imao novac s kojim je pregovarao. Završili su na tisuću i tristo eura u što su uključene i zaostale Klarine stanarine. Mima se obvezao platiti cjelokupni dug. Dok to ne učini, oni će zadržati njegovu osobnu iskaznicu i Twinga. Za garanciju da će se vratiti s novcima.

„Zajebali su te“, rekla mu je Klara nešto kasnije u taksiju. „Taj su krevet donijeli s otpada kad sam ja došla. To ne vrijedi pedeset kuna.“

„Što si mislila s tim kokainom?“

Ono što određuje roditelja je da bezuvjetno vjeruje svom djetetu, ili više od toga – da ga ne zanima je li to dijete krivo ili nije – samo želi učiniti najviše što može da ga spasi. A to spasenje često uključuje i vlastitu žrtvu. To je prava odlika roditelja – biti spreman bezuvjetno se žrtvovati za svoje dijete. Znači da se upravo ponašao kao roditelj. Nije to očekivao od sebe.

„Kako možeš biti tako glupa?“

Klara je gledala kroz prozor. Mima joj se približi i počne govoriti ispod glasa.

„Ako nešto uzmeš i ne platiš to je krađa.“

„Htjela sam platiti! Jadranko je sve isplanirao.“ Zvučala je kao djevojčica. Kako se uopće doveo u tu situaciju, da je ne zaustavi ranije, kad mu je prvi put spomenula kokain? Valjda tad još nije bio roditelj.

„Tko je Jadranko?“

„Jadranko Menas.“

„Tko je Jadranko Menas?“

„Menadžer u zadruzi, u ŠKZ-u. On je sve isplanirao. Tamo svi troše kokain kao ludi. I plaćaju bijesno. Ja sam mogla nabaviti, on im je mogao prodati.“

Taksist ih je gledao u retrovizoru. Mima se još više približio Klari i govorio joj direktno u uho.

„To se ne radi. Kokain se ne prodaje na dug. Ništa se ne prodaje na dug. Dug te pretvori u roba. Svaku kunu koju duguješ isplatiš u danima od života“, šapne joj.

„Platila bih. Čim Jadranko proda. Prodaje za tri puta veću cijenu.“

„Ne smiješ vjerovati takvim likovima.“

„On je menadžer, upravlja fondovima u zadruzi, zna sve o prodaji. Fin je čovjek, sa svima dobar.“

„Kako možeš biti toliko naivna? Baš su takvi najgori od svih ljudi. Ti što su fini i uvijek nasmiješeni imaju najviše za sakriti. Kako možeš biti tako glupa i naivna?!“

„Ti si glup što nemaš pojma kako se živi! Ne može se živjeti bez novca!“

„Ti si glupa što misliš da je novac rješenje! Novac košta više nego što vrijedi!“

Klara spusti pogled. Mima se iznenadi. Shvati da je upravo prvi put vikao na vlastitu kćer.

„Oprosti. Nisam htio vikati na tebe.“

Nikad prije nije povisio glas na nju. Valjda je i to odlika roditelja, da se deru na djecu. Osjetio je da postaje pravi otac. Možda je to znak prekidanja njihove povijesti nedostajućih očeva. Je li moguće da Klari neće biti otac kojeg i sam nije imao? Može li se ta uloga preokrenuti? Ova je svađa bila prva iskrena komunikacija koju su imali. Nije znao koju

emociju to u njemu budi, ali bio je svjestan da ga sve to košta. Koliko?

„Koliko si kupila?“ pitao ju je.

„Dvije tisuće.“

„Kuna?“

„Eura.“

Eto cijene očinstva. Dvije tisuće eura za drogu, plus tisuću i tristo eura stanarine. Tri i tristo. Zar se na baš svaku stvar može staviti cijena? Osjetio je gađenje. Oko njega se formirao nerješiv čvor. Bio je spreman za bijeg. Okrenuti se i pobjeći. Gordijski čvor rješava se tako da ga izbjegneš.

Taksi je skrenuo prema moru.

„Gdje idemo? Zar me ne vodiš kod sebe?“ pitala je Klara shvativši da nisu u kvartu betona i sivila, već pošišanih palmi i rukom klesanih kamenih zidova.

„Ne. Tamo nije sigurno?“ Agenti s cvjetnim uzorcima i crne registarske pločice, policija koja zna svaki njegov korak i dileri koji ga zaskaču u ulazu. Želio je držati Klaru dalje od toga.

„Kako nije sigurno?“

„Odvest ću te na drugo mjesto.“

„Tatice, kako nije sigurno? Čime se ti baviš?“

Taksi ih je ostavio ulicu ispod vile skvotera Adrijana. Klara je platila i osvrnula se.

„Ovdje je divno.“

„Dođi“, poveo ju je kroz uski prolaz između dvije ograde. Pojavili su se uz južni zid Adrijanove vile. Zid je visok dva metra i Mima nije mogao poviriti preko njega, ali mu se činilo da čuje glazbu. Dao joj je znak da ga pričekaju pa napravio krug oko zdanja. Na jednom se mjestu uspeo na zelenu kantu za smeće i jasno vidio cijeli vrt. Žena u roza kupaćem kostimu ležala je na ležaljki između lavande i smrike i čitala knjigu. Pokraj ležaljke stajao je stolić i na njemu velika čaša sa žutim pićem i malim suncobranom. Staklena vrata terase bila su širom otvorena i iznutra je dopirala opuštajuća glazba. Spustio se sa smeća i

vratio Klari.

„Tu idemo?“ pitala je.

„Ne. Pogriješio sam.“

Dohvatio je mobitel i poslao Jopi poruku:

Gdj j skvtr drjn? Vlsnc s vrtl.

Dok je čekao odgovor pogledavao je prema gradu. Tamni oblaci nadvili su se nad stare zvonike. Nad otocima je bljeskalo. Čuo je zvuk groma. Sprema se nevera. Napokon će pljusnuti i završiti s ovim mračnim danima i nepodnošljivom sparinom. Nikad mu lipanj nije bilo toliko težak. Nikad nije toliko teško disao i nikad mu toliko opakih ljudi nije disalo za vratom.

Mobitel se oglasio:

Dđi str sprd ml vjćnc. 22:00

- stigla mu je poruka s Jopinog broja. Dođi sutra ispred male vijećnice. Jopa šalje poruke sa svog mobitela jedino kad nema internet pri ruci, inače koristi neki od besplatnih SMS servisa. To nije uobičajeno, ali događalo se. Nije ga posebno iznenadilo ni novo nešifrirano mjesto sastanka. I to se znalo dogoditi. Ali Jopa u poruci nikad nije upisao samoglasnik. U daljini je ponovo zagrmilo, a on je osjetio bol u čelu. Mrak s neba mu se selio iza sljepoočnica. *Dđi*, pisalo je u poruci. *Dđi*, vrištao je mrak.

21. HRVOJE MEDANIĆ

Cijelu noć je grmjelo i munje su osvjetljavale mračne kutove grada, otkrivajući da mrak u malom gradu ne skriva puno, tek pokojeg usamljenog psa ili druželjubivu mačku. Mali grad noću spava.

Još jedno jutro svanulo je bez sunca. Vrućina se probijala kroz oblake, barometar je ludio, vlaga u zraku povećala se do maksimuma, na vremenskoj prognozi kleli su se u kišu, ali kiše nije bilo.

U ured državnog odvjetnika ova drama nije dopirala. Srebrne žaluzine skrivale su oblake, a zatvoreni prozori održavali vlastitu nezavisnu atmosferu. Gospodin državni odvjetnik ne voli klimu. Zaboli ga grlo.

Mima je sjedio u uredu već gotovo pola sata. „Gospodin državni odvjetnik će doći svaki čas“, tajnica je bila pristojno neinformativna. Državni odvjetnik je zakazao sastanak s njim i inspektorom Babićem, ali jedino je Mima stigao na vrijeme. Dva puta je nazvao Božu, nije se javljao. Vrijeme je ubijao surfajući po vijestima na mobitelu. U svijetu računala nije se događalo ništa posebno. Gradska Wi-Fi mreža koja je pokrivala plaže i trgove grcala je pod brojem korisnika. Najavljivani su hitni radovi prije početka sezone, jer besplatni internet danas je minimum turističke ponude, uz more i sunce. Na državnoj razini aktualna vijest izveštavala je o odluci vlade da informatizira neke svoje resore komercijalnim softverom. Oporba je vrištala kako je to u suprotnosti s europskom praksom korištenja tehnologije otvorenog koda. Daleko, u Americi, neki je informatički gigant promijenio direktora.

Vijesti je filtrirao po temama koje su ga zanimale. Potpuno neupućen u bilo kakve dnevne teme, pratio je uglavnom stvari koje su mu bile bliske zbog posla. Protiv nemoći apsorpiranja silne količine podataka kojima ga se bombardiralo sa svih strana borio se razvivši vrlo suptilne filtere kroz koji su prolazile samo rijetke stvari. Sposobnost ignoriranja, a ne skupljanja znanja, kvaliteta je čovjeka informatičke ere. Ocjenjuje li se tako pojedinač, Mima je bio pri samom vrhu.

Ipak, možda i prvi put u životu, Mima je pogledao i vremensku prognozu. Nikad nije dopuštao da mu vrijeme utječe na planove, ali posljednjih dana stvar je postala neizdrživa. Možda zbog tog paklenog lipnja. A možda zbog starosti. Kad prijeđeš neku godinu, promjenu vremena počinješ osjećati u kostima. Možda se približio toj granici. Današnja prognoza

spominjala je kišu. Dodola stiže.

Tajnici zazvoni telefon. Ona se javi i izmjeni nekoliko generičkih replika. „Gospodin državni odvjetnik je na putu, zamolio je da ga pričekate još malo“, objasni Mimi nakon razgovora.

Mima je gledao po uredu. Državni odvjetnik nije unio puno sebe u uređenje ureda. Sve je bilo uredno složeno i pomalo prazno. Nije imao ni okvir s fotografijom na stolu. Tajnica se skladno uklapala u prostor. Punda na vrhu glave, bez nakita i ostalih suvišnih detalja.

Dohvatio je bilten Ministarstva pravosuđa, koji je stajao na stoliću uz fotelje za goste i nezainteresirano ga prolistao. Hrpa tekstova bez fotografija. Ukazi, pravilnici, pročišćeni tekstovi i ostale dosade. Skoro ga je vratio kad je ugledao naslov *Što donosi Zakon o institucijama od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku?* Institucije od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku! To su jebene crne tablice! Agenti u havajkama!

Preljetao je okom preko članka ali nije iz njega uspio izvući ništa razumljivo. Institucije od posebnog značaja imaju poseban tretman, tek je toliko razumio. No, to je znao i ranije. Pauk služba ih nije dirala, mogli su kršiti prometne zakone, tko zna što još. Postoji cijeli zakon koji se bavi njima. Iz teksta je pokušao saznati o kome je tu riječ. Institucije od posebnog značenja propisuje Vlada RH i potvrđuje Predsjednik Republike. Riječ je o trgovačkim društvima, poduzećima ili ostalim organizacijama kojima tijela RH nisu osnivač. Dakle, riječ je o privatnicima. Privatne tvrtke od posebnog značaja? O čemu je tu riječ?

Dohvatio je mobitel i u pretraživač utipkao *Institucije od posebnog značaja*. Pretraživač je vratio tisuće rezultata. Promijenio je upit na *Institucije od posebnog značaja, komentari*. Nekoliko naslova istaknulo se na vrhu: *Banke iznad države, Autonomija bankama veća nego i u Vatikanskim ugovorima, Ministar financija: ovaj zakon je veleizdaja*.

Državni odvjetnik banuo je u ured poput nevere, vrata su se otvorila tako naglo da su lupnula u zid.

„Marija, čaj!“ vikne tajnici. „Donatov, hvala što ste me čekali. Bio sam na uviđaju“ obrati se Mimi. „Sad ćemo sve riješiti, dajte mi samo trenutak da dođem sebi, vani je pakao.“

Sjedne za stol pa iz aktovke izvuče papir. Preleti ga pogledom, nasloni se i fiksira u Mimine oči.

„Donatov, jeste li sigurni u ovo?“ prstom pritisne papir koji je položio na stol između njih dvoje. Mima prepozna ispis maila koji mu je poslao u petak.

„Siguran sam.“

„I ja bi htio biti siguran da znate što radite. Kad ovo zavedemo više neće biti prilike za predomišljanje.“

„Razumijem to.“

Državni odvjetnik bio je direktan i britak, nije okolišao, nije glumio. Gledao je Mimu u oči kao da pokušava pročitati što se krije iza njih. Mima je osjećao da ga uspješno čita. Davao je sve od sebe da ostane hladan.

„Znači, gospodine Donatov, želite povući izjavu koja je rezultat uvida u računalo osumnjičenog Hrvoja Medanića i u kojoj ste izjavili da ste na njegovom računalu pronašli podatke koji upućuju na to da je osumnjičenik prodavao drogu.“

„Tako je.“

„Tvrdite da ste došli do novih spoznaja koje negiraju raniji zaključak.“

„Da.“

„Tvrdite da tablica koju ste pronašli ne predstavlja informacije o transakcijama prodaje droge, već, navodite“, odvjetnik pogleda Mimin mail, „podatke iz računalne igre.“

„Da.“

„Računalne igre kojoj je tema trgovina drogama, što onda, citiram vas – može navesti na krivi zaključak.“

„Tako je.“

Mima je osjetio da mu državni odvjetnik ne vjeruje. Odvjetnici su morski psi, pet redova oštarih zuba i rep kojim mogu ošamutiti žrtvu iz neočekivanog smjera. Opasni sa svih strana, najopasniji su kad ostaju bez plijena. Kad nemaju što drugo, u stanju su jesti jedni druge. Nema morala u morskih pasa. A Mima je sjedio preko puta jednog i upravo mu uzimao zalogaj iz usta.

„U igri se prodaju sve droge, i marihuana, i hašiš, i kokain, trguje se, kupuje i prodaje, stvara mreža klijenata, baš kao i u stvarnom životu. Postoji više igara sa sličnom mehanikom i tematikom, a Medanić je igrao najmanje jednu od njih“, diktirao je Mima unaprijed naučen

tekst koji je pripremio s Jopom. Državni odvjetnik nije bio fasciniran.

„Razumijem. Sve ste to vrlo jasno naveli i u vašoj poruci, međutim, gospodine Donatov, zanima me ono što niste napisali u poruci. Želim znati je li netko utjecao na vašu odluku da promijenite iskaz.“

„Nije.“

„Sami ste se, svojom voljom, dva tjedna nakon prvotnog iskaza, sjetili da ste pogriješili i odlučili promijeniti iskaz.“

Državni odvjetnik nije postavljao pitanja. Sve njegove izjave bile su samo izrečena mišljenja ili namjere nakon kojih je u zraku ostajala neugodna tišina koju je Mima popunjavao svojim potvrdama ili negacijama izrečenog. Državni odvjetnik razgovor je vodio kao marionetski ples, precizno je potezao konce u smjeru kojem je htio.

„Da. Svojom sam voljom promijenio iskaz.“

„Mene zanima koji je bio povod toga.“

„Slučajno sam se, na posve drugom mjestu upoznao s tim igrama.“

„Slučajno.“

Tajnica odvjetniku donese čaj. On se zahvali i puhne u šalicu pa otpije gutljaj.

„Vi ništa ne pijete.“

„Ne, hvala“, odgovori Mima, iako je teško gutao.

„Gospodine Donatov, sad ću vam postaviti nekoliko pitanja. Jeste li ikad vidjeli ili upoznali osumnjičenika Hrvoja Medanića?“

„Ne, nisam.“

„Jeste li ranije imali priliku raditi neki posao, za policiju ili bilo koga drugog, u kojem ste se susreli s imenom ili osobom Hrvoja Medanića?“

„Ne.“

„I tvrdite da vam nitko nije prijetio ni utjecao na vašu odluku da promijenite iskaz.“

Rezao je Mimino samopouzdanje oštro poput žileta. Sloj po sloj gulio se na toj fotelji. Ne pređe li uskoro u protunapad izgubit će ovaj razgovor.

„Ne razumijem čemu sva ta pitanja. Zašto je sve to toliki problem?“ pokušao je prebaciti lopticu na drugu stranu.

„Oprostite“, odgovori državni odvjetnik, „nisam htio nastupiti nepovjerljivo. Samo me zanima kako se dogodilo da baš danas mijenjate iskaz. Iznenadila me koincidencija.“

„Koincidencija?“

„Da. Vidim da vas inspektor Babić nije obavijestio, Hrvoje Medanić je mrtav. Jučer ga je more izbacilo pokraj luke, u kupaćim gaćama i perajama. Tijelo je bilo u moru nekoliko dana. Tek su ga maloprije identificirali, zato sam i kasnio.“

22. JOPA RELKOVIĆ

Da ih je više kao što je bio Jopa Relković, uzdisao bi Lukin otac dok bi Luka već počinjao svađu tvrdeći da nije postojao čovjek koji se zvao Jopa Relković. Otac bi rekao da jest, da je itekako postojao i da on zna čovjeka koji ga je osobno poznavao, ali Luka bi već bio daleko.

Priča o Jopi Relkoviću kaže da je on bio čovjek koji je triput postao najbogatiji u selu. Rodio se u kući bez oca, od ničega je, radom samo vlastitih ruku, stvorio golem imetak, farmu punu konja i staju nabijenu blagom. Kad je počeo rat bio je najbogatiji u selu. Kad je završio, Jopa Relković je ponovo počinjao od nule. Bez puno žaljenja izgradio je spaljeno imanje i znojem umiješao malter za nove zidove. I taman se činilo da će starost dočekat u miru – kad se ponovilo. Ovaj put nisu bili Nijemci nego četnici. Modus je ostao isti, sve je izgorjelo. Misliš da je Jopa tad izgubio volju? Nije. Strpljivo je čekao. Sedam je godina ležao u izbjeglištvu u hotelu u Makarskoj i sedam godina gledao pljesnivi plafon. I čim je ponovo smio natrag u svoje selo, krenuo opet ispočetka. I treći je put postao najbogatiji čovjek u selu.

„Vidiš, to je tipičan primjer manipulacije masama. Plasiraš im dobro odmjerene bajke koje ljude guraju naprijed iako im je i samima jasno da pred njima nema ničega osim crnila i propasti. Al džaba govoriti narodu. Oni uvijek sebi stvore neke svece. Oni misle, doći će neki Jopa Relković i udijeliti im zrno svoje soli. Oni se uvijek uzdaju u neke Jope, vrijedne radnike, da iskupe njihove nepostojeće grijehe i izvuku ih iz bijede i neimaštine.“ Luka je gorljivo napadao seosku legendu. Za njega, sve je to bila laž.

Luka i laži mrzili su se javno. Nije ih mogao prešutjeti. Bio je osjetljiv na nepravdu. Kao dijete puno je plakao. Rijetko je popuštao. Nije se lako povezivao. Čim je završio školu odlučio je otići što dalje od blata vlastitog šora. Zagreb mu se činio preblizu, tri sata vlakom bila su dostižna, zato je upisao filozofiju na moru.

Godinu dana testirao je granice nove okoline. U njemu je bunt uvijek ključao, uvijek se morao boriti, za sebe, za ostale, za sve obespravljene. Tad je počeo mijenjati identitete. Preuzeo je ime ukrajinskog anarhista i postao Nestor. Provocirao je i rugao se svakom sustavu moći. Luka i autoritet mrzili su se javno.

Igrao je igre s policijom. Kad bi vidio policajce na ulici okrenuo bi se i počeo trčati na drugu stranu. Oni bi pomislili da je kakav kriminalac uhvaćen na djelu. Uskoro bi ga pola grada

hvatalo. Kad bi ga uhvatili nisu mu imali što reći.

„Zašto ste bježali od policije?“

„Zašto ste pomislili da bježim?“

Kad bi ga legitimirali, legitimirao bi i on njih.

„Kuda ste krenuli, gospodine?“ pitao bi policajac čupavog pankera u ranim jutarnjim satima.

„Kuda ste vi krenuli?“ odgovarao bi on protupitanjem.

„Osobnu iskaznicu“, tražio bi policajac.

„Službenu značku“, tražio bi Nestor. Bio je poput nemogućeg djeteta. Neukrotiv i zaigran. Uživao je u tome. Postao je gorljivi anarhist. Svaka kontrola je opresija, govorio je. Počeo je čitati. Uskoro je odustao od fakulteta i otkrio internet. Cijeli novi svijet neukrotive moći, alat s kojim se moglo sve, samo ga je trebalo usmjeriti. Fascinirano je učio programirati. Shvatio je da je to – to, da je internet novo područje borbe. Bio je spreman za nešto veliko. Personu agresivnog Nestora je zakopao i preuzeo novo ime – Malatesta. Po uzoru na slavnog Talijana, njegovo će oružje biti tipkovnica, ne puška.

U to je doba upoznao Mimu. Mima je bio diplomirani strojar koji je preko sezone radio kao frustrirani konobar u ribljem restoranu, a izvan sezone ni to. Mimina pasivnost i flegmatičnost nadopunili su njegovu frenetičnost i vječnu trku. Mima ga je naučio strpljenju, čekanju prilike. Čekali su je godinama, u istom kafiću uz gradsku rivu, sve dok je napokon nisu i dočekali. Smislili su Kolijevku, internetsku utopiju, anarhističku komunu, mjesto za popravljavanje svijeta. Bio je to vrhunac. Stvorili su utopiju.

Ali odlika utopije jest da je neostvariva. Luku je to razbilo. Činjenica da nikog nije zanimala borba za idealni svijet, nego samo osobni utržak; da su im opijati bili ispred ideala – tjerala ga je na plač. Dugo se lomio oko ideje da ugase sve, ali Mala pijaca je već počela generirati novac. Bio je to prljavi novac, ali jedini koji su imali. Prije nego dobije priliku svjedočiti porazu vlastitih ideala, čovjek je samo dijete. Onog dana kad su gasili Kolijevku Luka je došao na sastanak u kafić uz rivu i rekao: „Od danas sam Jopa.“

„Nikad čuo. Neki novi anarhist?“ pitao je Mima.

„Ne“, Luka je odmahnuo glavom. „Ne“, rekao je rezignirano. „Ni slično.“

Jopa, seljak koji pušta da ga gaze pa se ponovo diže, samo da bi opet bio materijal za donove tuđih cokula. Pao je. Nestalo je žara. Entuzijazam je preselio u izmišljene svjetove. Po cijele dane je igrao računalne igre, za ostalo ga više nije bilo briga. Ipak, bio je besprijekoran kad se radilo o vođenju Male pijace. Oboje su poraz prihvatili, svatko na svoj način, i prilagodili mu se. To im je sad bio posao. Od tog su živjeli ili barem pokušavali živjeti. Mima se bavio organizacijom Pijace, Jopa infrastrukturom i sigurnošću. Sigurnost mu je bila na prvom mjestu, bio je pažljiv i pedantan. Nikad nije radio propuste. Zato je Mimi taj samoglasnik budio nervozu. Nešto nije valjalo, a on nije znao što. Je li riječ o tajnoj poruci koju nije razumio ili signalu na uzbunu? U svakom slučaju nije se želio pojaviti pred malom vijećnicom u deset sati. Mogla je to biti klopka. Ako jest, mora je nadigrati, mora kontrolirati situaciju. Što bi Jopa napravio na njegovom mjestu? Jopa je uvijek imao plan. I plan B. I C i D i F.

Stigao je blizu male vijećnice pola sata prije termina. Pred vijećnicom se odvijao nekakav program, s trga je dopirala buka i gužva, glazba iz priručnog razglasa i povremeni pljesak. Čim u grad stignu prvi turisti, za njima se sliju i rijeke uličnih zabavljača. Na svakom gradskom trgu smjesti se neki ulični svirač, mađioničar ili ljudski kip. Danju slikaju portrete i karikature, navečer plešu i žongliraju. Svi tek pokušavaju izvući koji euro turistima, nekad prodajući kakav komad izvedbene umjetnosti, a češće tek proseći s gitarom u ruci i s okrenutom kapom pred sobom.

Motao se ulicama oko vijećnice razmišljajući kako da nađe poziciju u kojoj će moći nadgledati što se događa na trgu, a da se sam ne izloži tuđim pogledima. Promatrao je zgrade oko trga. Redom stare stambene zgrade pretvorene u urede, s pokojim preostalim Amazoncem koji još nije odolio amoralnoj ponudi kakvog odvjetnika, javnog bilježnika ili salona za masažu. Mnoge su imale prozore stanova okrenute prema trgu pred malom vijećnicom, a nekoliko ih je imalo dobro pozicionirane prozore sa stubišta.

Izabrao je zgradu s pogledom na trg. Ulazna vrata bila su zaključana. Na zvonima su bili nabrojani geodet, zubar i nekoliko netituliranih prezimena. Pozvonio je prvo ime s liste. Iz portafona se uskoro začuo šumeći muški vokal.

„Ko’e?“

„Reklame“, kaže Mima.

„Goniihupičkumaterinu matervamjebemreklamnu!“ Portafon prestane šumiti. Mima pozvoni iduće prezime. Portafon zašumi i javi se drhtavi ženski glas.

„Da?“

„Reklame“, kaže Mima.

„Znate li vi koliko je sati?“ Deset je sati navečer.

„Žao mi je, gospođo, ali to mi je jedini posao. Tako šef kaže.“

„Ne otvaramo više portun. Kradu nam račune po sandučićima.“ I ovdje. Sjetio se računa u sefu javnog bilježnika. Pozvoni na treće zvono. Nitko ne odgovori. Četvrto i posljednje.

„A?“ muški glas.

„Besplatna *pizza*!“ veselo izgovori Mima.

„Ko?“

„*Pizza*! Dobili ste *pizzu*!“

„Nisam naručio *pizzu*.“

„Naravno. To je poklon! Besplatna *pizza* za vas!“

Vrata zazuje. Besplatno je ključ. Čovjek nije pitao niti od koga je poklon. Iz ulaza zgrade Mimu zapuhne vlaga i miris plijesni. Crne mrlje po zidovima odavale su još jedan gradski tumor. Renovirana i obojana fasada tu je za turiste i njihove fotoaparate. Iznutra je gnjilež.

Popeo se na prvi kat. Prozor na stubištu bio je okrenut prema trgu. Odavde je sve vidio – i žonglere koji su si dodavali zapaljene baklje, i krug publike koji se formirao oko njih, i ostale, nezainteresirane prolaznike koji su migoljili trgov u svim smjerovima.

Između žonglera nalazio se crni bazen iz kojeg je sukljala vatra, preko kojeg su se dodavali bakljama. Plameni jezici lizali su zapaljene čunjeve i činilo se kao da su posve užareni. Na bazenu je pisalo *Colorado Fire Dancers*. Iznad vatre na balkonu palače stajao je čovjek u crnom fraku s visokim cilindrom i na krnjem engleskom pozivao publiku da nagrade vrijedne izvođače. Dvije djevojke u žuto-crvenim kostimima prolazile su pred okupljenima s okrenutim šesirima u rukama. Publika im je nevoljko ubacivala sitniš. Za to vrijeme čovjek u fraku ispraćao je žonglere i najavljavao novu atrakciju.

U renesansnoj palači koja se nalazila uz malu vijećnicu već su duže smješteni uredi

turističke zajednice, a balkon koji se nadvio nad trg često je mjesto za prigodne govore i slične atrakcije. S tog balkona najavljuje se karneval ili pozdravlja nogometni tim kad se vrati s uspješnog turnira. Sad je na balkonu stajao čovjek u cilindru i vikao: „*The fabulous, the fantastic, the one and the only – Burning man!*“

Nakon svoje točke žongleri su s obje strane vatrenog bazena na brzinu montirali male rampe. Sve je izgledalo poput dobro uigranog montažnog cirkusa. Vidio je i prijenosne, crvene protupožarne aparate. Kostimi boje vatre i visoki plamenovi koji su sukljali iz bazena bili su fascinantni.

„*Everybody, please cheer the Burning Man!*“ vikao je čovjek s balkona. Kad se pred bazenom pojavio čovjek na monociklu trgom se prolomio skroman pljesak. Bio je obučen u blještavo srebrno odijelo, a na licu je imao masku kakve su koristili vatrogasci, s filterom pred ustima i velikim reflektirajućim vizirom. Srebrni je balansirao na jednom kotaču i uskoro je postalo jasno da će na njemu pokušati preskočiti bazen. Glazba koja je dopirala s priručnog razglasa dizala je tenziju. Čovjek se zaleti na rampu, preleti preko bazena, no u zraku ga plamen lizne i on isti tren plane poput buktinje. Neki u publici vrisnu, on skoči s monocikla i klekne. Žongleri mu prilaze i šire ruke, publika je na rubu panike. Uigrana točka ili stravična nesreća? A onda se zapaljeni čovjek teatralno uspravi. Dva žonglera ga u ritmu glazbe omotaju srebrnim pokrivačem i vatra se ugasi. Čovjek skine masku i nakloni se publici. Kao pljusak krene pljesak. Šeširi ponovo krenu kroz publiku. Prilozi kao da su bili nešto izdašniji.

Mima je pažljivo promatrao trg. Osim predstave nije se događalo ništa. Ostatak trga skoro se ispraznio, svi su bili nagurani oko vatrenih plesača. „*Now, the fabulous Burning Man will climb to this balcony and do the magnificent fire jump!*“ vikao je najavljiivač.

„Di je *pizza*?“ prekinuo ga je u praćenju predstave glas iza leđa.

Mima se okrene. Čovjek u bijelim gaćama i potkošulji je stajao iznad njega na stubištu.

„Koja *pizza*?“

„Jeste vi donijeli *pizzu*?“ mrko je pitao čovjek.

Na trgu se nešto događalo. Mima baci pogled. Srebrni čovjek je negdje nestao, a u bazenu kao da su pojačali vatru. Narančasti plamenovi dizali su se i do dva metra u vis.

„Jel vi nosite *pizze*?“ uznemireno je pitao je čovjek.

Mima se okrene prema njemu. „Ne, ne nosim *pizze*“

„Što onda radite tu?“

Iza leđa mu je dopirao žamor. Ponovo je pogledao na trg. Čovjek u srebru sad se nalazio na balkonu i gledao pokraj sebe. Netko je stajao na prozoru pokraj balkona.

„Što se dolje događa?“ pitao je Mima.

„Jeste li vi zvonili?“

Čovjek na prozoru se ljuljao. Kao da je pijan, a netko ga pridržava. Mima je osjetio neku neugodu. Nije dobro mogao vidjeti s ove daljine, ali ta mu je silueta budila jezu.

„Pitam jeste li vi zvonili?“ muškarac mu je grubo gurnuo rame.

„Nisam.“

„Nego što radite tu?“

Netko je vrisnuo. Mima se okrenuo i vidio da na prozoru više nema nikog. Čovjek u srebrnom naginjao se preko ograde balkona i vikao prema dolje. Pod njim su žongleri trčali prema bazenu s aparatima za gašenje požara u rukama.

„Ajde, van! Van iz mog ulaza!“ vikao je čovjek.

Dole su aktivirali protupožarne aparate i sve je skrio bijeli dim. Kroz oblak praha vidio je kako jedan žongler ulazi u bazen i nekoga podiže. Ljudi su vrištali. Dio publike se razbježao. Izvlačili su tijelo iz bazena.

„Dogodila se neka nesreća“, rekao je Mima još gledajući na trg.

„Rekao sam – van!“

Tijelo koje su izvukli iz bazena bilo je bijelo, posuto prahom kroz koji se probijalo crvenilo. Glava mu se klatila na prsima, kosa bila spaljena. Dronjci izgorene majice vukli su se za njim. Mima shvati da je crvenilo krv. Shvati da mu to tijelo koje su vukli izgleda poznato. Te preduge ruke, kriva kičma... Čak i ovako, posve opušteno tijelo zadržalo je neku pozu koju je poznavao. Preplavi ga užas.

„Van!“ grubi udarac u rame ga trgne. Čovjek u gaćicama gurno ga je prema dolje. Otrči niz

stepenice i izjuri iz zgrade. Trčao je pravo prema vijećnici. Nije razmišljao. Nije dopuštao da ga strah paralizira. Samo se probijao kroz gužvu, odgurivao je svakoga tko mu je bio pred nogama. Utrči na brisani prostor pred bazenom oko kojeg su znatiželjnici stvorili krug.

Pred nogama mu je ležalo beživotno tijelo. Neki čovjek mu je pridržavao glavu. Žongler mu je iz plastične boce pokušavao uliti vodu u usta. Svi su vikali, spominjali hitnu, ogrnite ga, zalijte ga, ne dirajte ga. Mima klekne. Bio je to Jopa. Krvava hrpa bijelo-crvenog mesa, izobličena i oteklog lica, smrdio je na paljevinu i jetki miris sredstva protiv požara. Uхвати mu šaku. Bila je vruća i opuštena. Stiskao ju je i nije osjećao da mu uzvraća stisak. Jopa se nije micao, nije disao, oči su mu bile zatvorene. Policiju, hitnu, vatrogasce, brujali su glasovi oko njega. Mima mu je tresao ruku, htio je neki povratni signal, htio je da Jopa otvori oči, da jaukne, da učini bilo što samo da ne leži tamo mrtav.

Mobitel mu se oglasio zvukom pristigle poruke. Znao je da to nije slučajnost. Bojao se onoga što u njoj piše. Suze su mu krenule na oči. Zaridao je. Glasno je jecao dok je izvlačio mobitel iz džepa. Ruka mu se tresla i uređaj je pao na pod. Poklopac baterije se odvojio i kliznuo u lokvu Jopine krvi. Od suza nije vidio ispred sebe. Laktom je brisao suze iz očiju.

Dodolu ili si ti idući

- pisalo je u poruci. Ispustio je mobitel na tlo i glasno zaplakao.

Živ je! viknuo je netko. Iz Jopinih usta, niz bijelu bradu curila mu je crvena pjena. Grgljao je i pokušavao udahnuti. Okrenite ga na bok, okrenite ga na leđa, ne dirajte ga, vikali su svi. Živ je.

„Neka netko zove hitnu!“ kriknuo je. „Zovite jebenu hitnu!“

23. TAKSIST JOAKIM

„Nisam iskopčala peglu“, rekla je majka kad je taksi prežustro skrenuo na raskrižju. Gume su zaškripale i svi u vozilu nagnuli su se na istu stranu.

„Sporije!“ viknula je. U krilu je stiskala prozirne najlonske vrećice u kojima je bilo nagurano nekoliko pari cipela. Na vrećicama se rastezao logotip trgovačkog lanca.

„Brže!“ viknuo je Mima. Sjedio je na prednjem sjedalu taksija i navodio vozača. „Sad desno, desno!“ Taksist naglo skrene desno. Gume ponovo zacvile. Ljuljali su se u ritmu skretanja.

„Sporije, jadni ti smo! Ubit ćeš nas, Emilijo“, jecala je majka dok joj je centrifugalna sila lupala glavom o prozor taksija.

„Brže, što brže možete“, šaptao je Mima vozaču. Taksi je jurio niz aveniju. „Dajte gasa da uhvatimo zeleno.“ Taksist stisne pedalu i automobil projuri kroz žuto. Bježali su. Mima ih je utrpao u taksi i navodio vozača putem koji ih nitko neće moći pratiti. Jutro se tek budilo. Rijetki automobili vukli su se prema poslu, samo su oni jurili.

„Nisam iskopčala peglu“, ponovi majka. „Moramo se vratiti.“

„Nisi ništa peglala, bako“, rekla joj je Klara.

„Jesam, jučer.“

„To je bilo jučer.“

„Ili danas? Emilijo, crni sine, što nam to činiš?“

Sjedile su na stražnjem sjedalu zatrpane torbama. Klara je držala stari kožnati kofer koji se nije mogao zatvoriti, majka vrećice. Pod nogama im je ležao veliki Klarin ruksak i mamin fini crni koferčić u kojem su bile stvari za bolnicu. Dio ormara s odjećom majka je uvijek imala rezerviran za odjeću za bolnicu. Dva kompleta veša, pidžama i platnene papuče, sve novo, oprano i izgláčano. U žurbi s kojom su se jutros pakirali, ovaj mali ritual bio joj je spas.

„Jesi li ti uzela ono svoje iz frižidera? Ja sam skroz zaboravila. Tko zna što sam sve zaboravila“, uzdisala je majka.

„Igle? Uzela sam.“

„Koje igle?“ javi se Mima s prednjeg sjedala.

„Za inzulin.“

„Koji inzulin?“

„Emilijo, zlato“, uzdahnula je majka.

„Ti si šećerašica?“ Mima se okrene prema zadnjem sjedalu. Uhvatio je majčin prijekoran i Klarin tužan pogled. Nije imao pojma. Nitko mu nikad nije rekao. U jednom danu u kojem je Klara provela s njegovom majkom sigurno su izmijenili više informacija nego što je on s obje cijeli život.

„Lijevo!“ vrati se praćenju ceste.

„Od tamo smo došli“, primijeti vozač.

„Nema veze, vozite tamo.“

„U krug?“

„Da, u krug.“

Morao je zamesti trag za slučaj da ih prate. Silio je vozača da bira neočekivane smjerove i juri kroz grad. Stalno se osvrtao provjeriti vozi li kakav crni automobil za njima, ali svi osim njih lijeno su se vukli i nigdje nije bilo sumnjivih terenaca. Jutro je tek svanulo, ulične lampe još se nisu ugasile. Iza jednog skretanja na sredini ulice stajao je čovjek i lijeno trljao oči. Taksist je zakočio u zadnji tren. Mehanizam kočnica počeo je lupati, začula se škripa i taksi se zaustavio jedva metar ispred čovjeka.

„E, sad je dosta, izlazim. Vozite nas kao krumpire, poginut ćemo svi ili zgaziti nekoga!“ majka je bila ljuta i na Mimu i na vozača. „Kako se vi zovete?“ pitala je vozača.

„Joakim“, odgovorio joj je taksist.

„Joakim, stvarno? Nikad nisam čula to ime. Odakle ste?“

„Oдавде.“

„Odavde, stvarno?“

„Da“, Joakim je bio malo zbunjen njezinim ispitivanjem.

„Joakime, molim vas zaustavite taksi. Ja ovo više ne mogu podnijeti. Ja sam prestara žena za ovakve pizdarije.“

Isto je rekla i noćas, dok im je Mima govorio da moraju bježati.

„Ja ne idem nikud. Ja sam prestara žena za ovakve pizdarije.“

„Majko, samo me poslušaj do kraja“, molio ju je Mima, no ona je bila prkosna. Probudio ju je bez pravog opravdanja i sad od nje traži previše. Ne ide nikud, ponavljala je.

Mima se vratio u stan prije zore, nakon što je cijelu noć proplakao na hitnoj. Jopa je bio kritično. Izgoren, s višestrukim otvorenim prijelomima. Bazen je po sredini bio podstavljen spužvom, plinski plamenici bili su složeni samo oko ruba bazena, akrobat bi s balkona lako skočio na sigurno, ali Jopa nije pao na pravo mjesto. Dva plamenika zabila su mu se u rebra i trbuh. Vjerojatno se u njemu i ugasili. Izgorio je na vatri ostalih plamenika.

Oko ponoći na prijemu se pojavio Babić. Došao se informirati o nepoznatoj osobi koja je te večeri primljena u bolnicu. Istraživao je nesreću pred malom vijećnicom. Očevici nisu znali reći je li čovjek sam skočio s prozora turističke zajednice ili se dogodio nesretan slučaj. Nije imao dokumente, nisu znali identitet mladića.

Kad je Babić u čekaonici ugledao Mimu i kad je vidio u kojem je stanju, sjeo je do njega i stavio mu ruku na rame. Mimi je trebala utjeha. Bilo mu je jasno da je Mima poznavao zapaljenog mladića, ali bio je dovoljno uljudan da ne inzistira. Samo je sjedio tamo i držao mu ruku na ramenu.

„Ako ti išta treba...“ rekao mu je Babić prije nego ga je ostavio tamo. „Nazvat ću te ujutro.“

Doktorica se pojavila tek pred zoru. Rekla je da je ozlijeđeni stabilno, ali loše. Oni su napravili što su mogli, sada će ga paziti. Rekla mu je da ide kući, spavati. Trčeći je stigao do stana. Vrišteći uletio u njega. Zora je tek svanula i probuđene žene nisu bile sretnе.

„Moramo bježati“, rekao im je. Nije ih smio prepasti. Odlučio je prezentirati im stvari što blaže. Prešutjeti sve što se može prešutjeti. „Moramo odseliti. Privremeno, dok se stvari ne smire. Nema mjesta panici.“

„Što se dogodilo, Emilijo? Što se događa, Tatice?“ pitale su ga.

„Dogodile su se neke stvari i mi trenutno nismo sigurni u ovom stanu. Zato moramo ići dok se stvari ne smire.“

„Ne idem ja nigdje prije kave. A kavu neću piti usred noći“, rekla je majka i okrenula se prema svojoj sobi. Klara je zijevnula. Mima se uznemirio. Pred očima mu je još bilo Jopino tijelo, krv i prah, crveno-bijela smjesa koja je curila po glatkim kamenim pločama gradskog trga i upijala se u fuge, a njih dvije su ga ignorirale.

„Bit ću iskren s vama“, morao ih je probuditi. „Klara je kriva. Kupovala je kokain i zamjerila se nekim dilerima. Znaju našu adresu i dolaze.“

Majka je napokon reagirala i šokirano pogledala unuku. Unuka je uvukla glavu među ramena. Pustio ih je da riješe to između sebe. Majka će se brinuti, Klara će se kajati. Kad ju je doveo kući lagao je da je morala iseliti jer je gazda primio turiste. Sad je ponovo ublažio istinu, servirajući im kokain, a ne ubojice. Doziranje informacija je oružje manipulacije. To je još jedina moć koja mu je ostala.

Za manje od sata jurili su gradskim ulicama.

„Joakime, zaustavite taksi“, ponovila je majka. „Ja ovo više neću trpiti.“

Taksi se nije zaustavio dok nije stigao do nebodera. Najviši neboder u gradu, ujedno je i zgrada u kojoj je živio Božo, jedini prijatelj na kojeg je Mima trenutno mogao računati.

„Oprostite ako sam bila neugodna“, rekla je majka vozaču Joakimu dok je izlazila iz vozila. „Vožnja je bila strašna, ali niste vi krivi.“

„U redu je“, kurtoazno se nasmiješio vozač.

„Nisam htjela biti nepristojna zbog vašeg imena. Čovjek se ne stigne upoznati ovako na brzinu.“

„Nema problema.“

„Moj Emilijo stvarno nema život. S njim je ili ništa ili ovakav cirkus. A slažete li vi dijamante?“

Petnaest minuta kasnije bili su u Babićevom stanu. Božo je živio u dvoiposobnom stanu na

petom katu nebodera. Balkon mu je bio okrenut prema sjeveru, s pogledom koji je pucao na polja narančastih krovova susjednog kvarta i grubo završavao golim brežuljkom na vrhu kojeg se sjajila crkva.

Mima i Babić stajali su na balkonu naslonjeni na ogradu. Mima je pio kavu iz velike šalice, Babić pivo iz limenke.

„Nije ti rano?“ pitao ga je Mima.

„Odvikavam se od kave. Škodi mi.“

Na podu sobe po sredini tepiha stajala je hrpa torbi i vrećica koje su iznijeli iz taksija. Mimina majka sjedila je na kauču i tipkala na svom ručnom računalu. Klara je sjedila na podu i grlila kuju.

„Divna je. Kako se zove?“ Ljubila ju je u nos. Kuja se izvalila na leđa.

„Pepa. Zove se Pepa.“

Posljednji put kad ju je vidio ponovo se zvala Petra. Svejedno, mijenjao bih se s njom bilo koji dan, rekao je jednom Babić. Divno je biti pas, bez obzira što si samo lutka, mijenjaju ti identitete kako im se digne i razbijaju glave kamenom. Sklopio je oči. Kad mu treptaj potraje predugo iz mraka mu izbije slika krvavog Jope. Kavom je ispirao gorčinu u grlu.

„Nije problem što ste došli. Samo se nadam da ćete se snaći do četiri. U četiri mi se vraća žena... razumiješ?“

Mima kimne. Razumio je. Prošli ga je put skoro gađala cipelom. Od incidenta s Pepom-Petrom gospođa Babić ne voli Mimu i jasno je da ne bi bila sretna da mu mora trpjeti i cijelu obitelj zajedno s hrpom stvari na tepihu.

„Snaći ćemo se. Ne brini.“

Mima nije imao puno alternativa. Prijatelji su mu ili u bolnici na intenzivnoj njezi ili ne zna gdje. Skvoter Adrijan bi ga spasio, taj je sjajno baratao lokacijama za skrivanje, ali je i sam bio predobro skriven. Bez Jope ga nije znao naći.

U sobi, Klara upali televizor i prostoriju ispuni zvuk jutarnjih vijesti. „Sabornici prikupljaju potpise za glasovanje o povjerenju vladi. Nakon što je premijerka s dužnosti razriješila čak deset od dvanaest ministara, javnost je reagirala burnim pritiskom, što je rezultiralo

ovakvom jutrošnjom reakcijom predsjednika Sabora. Ispred Banskih dvora izvješćuje naša Lada. Lado, kakva je atmosfera na Markovom trgu?“ dramatičnim tonom govorila je voditeljica vijesti. Babić priđe vratima balkona i zatvori ih. Zvuk iznutra naglo se priguši.

„Mima“, obrati mu se ozbiljno, „što se događa? Tko je onaj dečko u hitnoj?“

„Prijatelj.“

„Znam da ti je prijatelj, Mima. Ali ne znamo tko je. Bi li pošao sa mnom u stanicu dati izjavu i identificirati ga?“

„Ne bih.“

Babić se promeškolji. Nije poznao ovog prestrašenog i zatvorenog Mimu.

„Akrobat ga je vidio samo na tren. Rekao je da je izgledao kao da je bio totalno pijan i već u nesvijesti.“

„Nije bio pijan“, mrko kaže Mima.

„Možda se išao nasloniti pa je izgubio ravnotežu. Vrata zgrade cijelo su vrijeme bila otvorena, da cirkusanti mogu ići na balkon. U onoj gužvi svatko je mogao ući unutra. Možda je netko htio vidjeti predstavu iz blizine pa se spotaknuo i nesretno pao.“

„Nije bila nesreća.“

„Što je onda bilo? Moraš mi reći njegovo ime.“

Mima je šutio.

„Mima, mi smo možda prijatelji, popijemo pivicu povremeno, sve je to fino, ali ovo su ozbiljne stvari... Mladić je u kritičnom stanju. Moraš mi reći tko leži u bolnici.“

Mima, otpije gutljaj kave. Negdje ispod njih netko je trubio i psovao. Na cesti ispod nebodera jedan je automobil neočekivano skrenuo. Mima shvati da ne bi trebali stajati na balkonu. Sjedne na pod balkona da skrije lice s ulice.

„Sjedi sa mnom.“

Babić sjedne uz njega. Mima se sjetio kako ga je zagrlio noćas u hitnoj. Babić mu je bio prijatelj. Samo se nadao da i on to shvaća. Nije si mogao priuštiti još jednog neprijatelja.

„Znam da te stišću“, rekao mu je. „Onaj dan kad si mi dao laptop na popravak, stigla je poruka: *Kolega, moje strpljenje je pri kraju kao što će uskoro biti i tvoja glava, što si izvukao od Mime*. Znam da te Enka jebe i znam da jebu i nju. Ovo ide negdje s vrha. Sve je povezano. Oni su ubojice. Oni su ubili Medu dilera. Oni su učinili i to sinoć. To je poruka za mene. Sve je to poruka.“

„Stani malo. Medanić se utopio na ronjenju. Patolog je potvrdio, našli su mu more u plućima.“

„Sve su to oni namjestili.“

„Koji oni?“

„Vaši agenti.“

„Koji agenti, Mima?“ Babić je izgledao iskreno zabrinut.

„Ti ne znaš za agente?“

„Koje agente?“

„Institucije od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku, Božo.“

„Crne tablice?“

„To su agenti koji traže Dodolu. Sve je ovo zbog Dodole. Samo nju žele. Svi mi drugi nismo bitni. Nas redom ubijaju. Jedan se utopi, drugi padne. Ja sam idući. Ako im ne dam Dodolu pregazit će me auto ili će me probiti gromobran s vrha crkve, Božo, vjeruj mi. Pogledaj.“ Mima na mobitelu otvori sinoćnju poruku i pokaže Babiću. Babić se smrkne. Ispije pivu do kraja i šakom zgužva limenku.

„Znaš što je najgore?“ kiselo se nasmiješi Mima. „Nemam pojma tko je jebena Dodola. Dao bi im je stotinu puta, ali nemam pojma tko je ni kako je mogu naći.“

Šutjeli su. U daljini se čula sirena. Nekoliko kapi smoči beton balkona. Mima ispruži ruku i pokuša uhvatiti koju kapljicu.

„Je li to kiša?“

„Stalno me stišću“, Babić spusti glavu na prsa. „Oni su uvjereni da ti možeš do nje. Baš ti.“

Nitko drugi.“

Ruka mu je bila suha. Možda mu se samo učinilo. Nebo je izgledalo kao da će svaki tren početi padati, ali tako je izgledalo svaki dan. Svaku noć je grmjelo i sijevalo i svako je jutro svitalo suho. Kad bi pala kiša to bi bio neki znak. Mima pogleda nebo, ali nebo mu isplazi jezik.

„Dat ću ti nešto“, rekao je Mima.“ Dat ću ti nešto, a ti mi daj vremena za ostalo. Zataji moje ime pred Enkom. Kao sveti Petar.“

Babić se kiselo nasmiješi.

„Sjećaš li se da sam ti spominjao slučaj krađe računa iz poštanskih sandučića? Ne znam jeste li već primili koju prijavu, ako niste, uskoro ćete. Već neko vrijeme se po gradu sustavno krađu računih raznih usluga, čistoće, možda i struje i vode... tko zna čega još. Znam i tko ih krađe.“

„Zašto bi netko krao račune?“

„Božo, jesi li ikad dobio ovrhu za račun vode ili čistoće koji si zaboravio platiti? A da nisi ni primijetio da si zaboravio? Jer ti nikad uplatnica nikad nije ni stigla?“

Babić se namršti. S lica mu je mogao pročitati da je i on jedan od ovršenih. Vrata balkona se otvore i proviri majka.

„Emilijo, zlato, kako se ono zvao onaj taksist? Baš prepričavam Dijani.“

24. DIJANA

Kiša je snažno lupala u limene pragove pod prozorima. Vjetar je pojačavao tu buku udarajući debelim kapima po staklu i klepećući roletama. Soba je odzvanjala od zvukova nevere koja je napokon poklopila grad. Nakon što je danima prijetila i nagovještala se, nakon što je svaki večernji dnevnik završavao zaključkom meteorologa da je sutra valja očekivati, jednom kad je napokon pala, sve je iznenadila. Voda je zalila krovove i razlila se po ulicama. Šahtovi su zakazali, ceste su se pretvorile u potoke. Iz sigurnosti stana činilo se kao da vani sviraju prve trube apokalipse.

Prazna prostorija, golih zidova, bez ijednog predmeta i komada namještaja, poput koncertne hale multiplicirala je svaki kišni zvuk odbijajući ga deset puta snažnije o zidove. Udarci kapi o lim zvučali su poput prigušenog čekićanja.

„Wow, ge-ni-ja-lno!“ rekla je Klara.

„Jadni ti smo“, rekla je majka.

Četiri osobe motale su se po stanu i testirale njegovu prazninu. Majka i Klara su pogledavale po sobama, zavirivale u sve prostorije i komentirale ih. Mima je kroz rolete mjerio kišu i povremeno pogledavao u smjeru majčine prijateljice koja ih je uvela u stan i sad stajala ruku prekrivenih na prsima naslonjena na okvir vrata čekajući njihovu reakciju. Iritirala ga je ta nadmenost i nije mogao skinuti oči s nje. Izgledala je kao Uma Thurman trenutak prije nego li će zaplesati s John Travoltom. Crna frizura s ravno pošišanim šiškama i široka bijela košulja kroz koju joj se prozirala kontura tijela. Zračila je nekim magnetizmom – način na koji se držala, ritam u kojem su joj šiške plesale po obrvama, sivo sjenilo i, najviše od svega, hladnoća kojom ga je ignorirala. Otkad ih je uvela u stan nisu progovorili ni riječi, a on, čovjek koji se do jutros bojao za svoju glavu sad je u toj glavi vrtio misli o ženi, a ne o ubojicama koji su ga vrebali. To je bila misao koja ga je ljutila.

„Pregenijalno, možemo se rolati po stanu. Možemo plesati po cijele dane!“ Klara se zavrtjela oko sebe raširenih ruku. Suknja joj se podigla poput balerinine.

„Kao derviš si, malena. Ako te tko pita kako izgleda dražesno noćno nebo, ti zapleši i reci – ovako“, nasmijala joj se Dijana.

„Gdje ćemo spavati? Tu nema nijedan komad namještaja. Gdje ćemo sjesti kad nas zaboje

noge?“ majka je uzdisala. Stan je bio posve prazan. Osim nužnih elemenata kupaonice, kuhinje i nekoliko ugradbenih ormara u hodniku i sobama, sve su prostorije bile prazne. Nijednog stola, stolice, kreveta, kauča ili komode. Samo parket, zidovi i plafon. S plafona su visjela prazna grla žarulja.

„Možete donijete stolice na rasklapanje i madrac na napuhavanje. Sve svoje uspijet ćete ponijeti sa sobom. Kao slobodni ljudi.“ I govorila je nekako senzualno, riječ po riječ, kao Lauren Bacall kad se obraća Humphreyju Bogartu: *Samo namjesti usne i zazviždi*. Kako ju je majka uopće upoznala?

Vani je snažno zagrmjelo. Kao da je kiša još malo pojačala, buka je postala još glasnija.

„Ima li gromobran?“ pitala je Mimina majka.

„Zgrada je nova, napravljena prije pet godina. Ne brini se za gromove, Mirna.“

„Bar ima prostora.“

„Izabrala sam vam veliki stan, da svatko može imati svoju sobu“, rekla je Dijana.

Izabrala im je. Bilo je jedva podne kad se Mima vratio s piva na koje je Babić poveo njega i Pepu, kad je majka obznanila: „Moja prijateljica Dijana ima stan za nas.“

Rekao je da to ne dolazi u obzir, tko zna tko je i čija je ona. Mima je već imao plan, ići će ukrasti vlastiti auto od bivšeg Klarinog stanodavca i odvesti ih sve kod tetke na selo. Majka mu je rekla da ne izmišlja, da je tetka umrla prije pet godina, a da s njenom djecom i nisu u nekim odnosima. Da idu u Dijanin stan i gotovo. Sjeli su u taksi, dovezli se do Gradine i onda je počela kiša.

Gradina je donedavno bila mala enklava u gradu. Niski brežuljak u relativnom gradskom centru na kojem su rasli samo borovi ograđeni bodljikavom žicom. Prije devedesetih bio je to dio sustava gradskih kasarni, međutim, za kasarnu je bio prilično jedno opremljen. Nikakvi vojni objekti, samo borovi, bodljikava žica, jedan par drvenih stražarnica i rampa na ulazu. Govorilo se da su u brdu prokopani tuneli u kojima su skladišta oružja. Nitko nikad nije našao ulaze u te tunele. Rijetki su ih i tražili jer se također govorilo da je vojska minirala cijelo brdo kad je odlazila. Stajala je ta bodljikava žica tamo još desetljećima, sve dok prije nekoliko godina, u doba najveće ekspanzije gradskih građevinskih poduzeća, nije ponestalo atraktivnih građevinskih lokacija u gradu pa su bacili oko na taj skromni brežuljak. U nekoliko mjeseci sve su poravnali i izgradili kompleks stambenih zgrada. Krše je presjekao

vrpcu.

„Ima i balkon“, rekla je Dijana i dopola podigla rolete balkonskih vrata. Balkon od jedva nekoliko kvadrata bio je uvučen u strukturu zgrade. S tri strane okovan zidom, s četvrte je imao betonsku ogradu i pogled na dvorište.

„Da imamo di objesiti veš“, rekla je majka, „šteta što ga nemamo di oprati.“

„Pravi mi društvo uz cigaretu“, pozove Dijana Mimu i izađe na balkon. Prvi put mu se obratila. Nervirala ga je. Imala je obraza obraćati mu se tim tonom, gotovo naredbom. Sagnuo se i izišao za njom. Balkon je bio okrenut prema ostacima dječjeg igrališta smještenog između tri zgrade. Između nekoliko platana stajali su okviri za ljuljačke, nekoliko temelja klackalica i više ostataka metalnih penjalica. Sve je bilo razbijeno, zahrđalo ili jednostavno nefunkcionalno. Za kvart izgrađen prije pet godina okoliš je bio drastično derutan. To je modus operiranja građevinske industrije tog doba. Što više i što brže. Ne i što bolje.

Kiša je i dalje pljuštala nesmanjenom žestinom. Kapi su se razbijale o betonsku ogradu i prskale ih po nogama. Mimi je smetala hladna kiša po golim nogama u sad već posve mokrim sandalama, ali nije želio ustuknuti pred Dijanom. Ona je odnekud izvukla vrećicu s duhanom i pažljivo motala cigaretu. Papirić cigarete je lizala polako i senzualno, na pola je zastala i pogledala ga, a onda nastavila jezikom niz papir. Bilo je nečeg seksipilnog u njenim radnjama. Mrko je skrenuo pogled s nje i gledao dvorište. Voda s neba lijevala je niz sve betonske i asfaltne staze i formirala brze potočiće koji su se slijevali u svim mogućim smjerovima. Tako je curio i potočić Jopine krvi. Sve su tekućine iste, samo su neke tjerane iz oblaka, neke iz srca.

„Kiša“ rekla je milo i zaljubljeno gledala u potop u dvorištu. Nije joj vjerovao. Dok se grad pekao na trideset pet stupnjeva, dok su se đonovi patika lijepili za asfalt, svi su zvali – samo da padne kiša, samo da nas rashladi. Kad su oblaci zamijenili sunce, kad je vlaga i sparina pritiskala svačija prsa, svi su zvali – samo da pljusne, samo da olakša malo ova težina. Sad, kad je pljusnulo, svi su psovali. Svi su je mrzili.

„Voliš li ti kišu, Emilijo?“

„Ne“, odgovorio joj je odrješito, ali to nije bila prava istina. Nije se želio uvući u polemiku o glupostima. Činilo mu se zgodno da prva stvar koju joj kaže bude baš – ne, da odmah postavi odnos u kojem neće raditi što mu ona kaže. Kišu nije ni mrzio ni volio. Želio je biti

indiferentan prema njoj, baš kao i prema svim drugim stvarima na koje ne može utjecati. Imati emocije prema vodi koja pada s neba je besmisleno.

Naslonila se na ogradu i gledala na tlo četiri kata ispod sebe. Kiša joj je padala po glavi i ramenima. Živcirala ga je. Crna suknja joj se nategnula preko stražnjice. Njene obline su mu bile servirane pred očima i on nije mogao skloniti pogled. To ga je još više nerviralo. Mrzio je nagone. Čovjek je u osnovnom smislu svoje funkcije to čovječniji što se bolje nosi s vlastitim porivima, što ih bolje kontrolira i što im se više odupire.

Mima nije bio prijatelj sa svojim nagonima niti bilo kojim drugim biološkim funkcijama. Spavanje je trpio kao nužno, makar iz njegove perspektive posve besmisleno gubljenje vremena. Hranu je prezirao, nije imao nimalo gurmanske znatiželje. Mrzio je pozive prirode, odlaske sa strane, a posebno je mrzio kad bi osjetio da mu tijelo ovako reagira na neku posve nepoznatu ženu, to ga je izuzetno frustriralo. Taj gubitak kontrole nad vlastitim tijelom je zastrašujući. Ta činjenica, da su svi životinjski porivi uvijek s nama i da kad-tad isplivaju i preuzmu kontrolu, to ga je plašilo. Prikrio je rukama erekciju i skrenuo misli na drugu temu.

„Čiji je ovo stan?“ pitao ju je.

„Ničiji“, nasmiješila mu se.

Svakom novom rečenicom, svaki put kad otvori usta, kao da mu je trljala njegovu nemoć o nos. U ulozi čovjeka koji mora spasiti svoju obitelj nije se snalazio. Nije ni želio tu ulogu, do jučer nije ni smatrao da ima obitelj, samo majku i kćer. A sad, svi su bili u istoj nevolji. Možda je to definicija obitelji – skup ljudi koji dijele isti usud.

Tko je ta žena, otkud joj stan, otkad je poznaješ, kako znaš da joj možeš vjerovati, pa to je samo neka žena koju si upoznala preko glupe igrice, vikao je na majku, ali majka se smrkнула na njegov ton. Rekla je samo, Emilijo, ako nas ti nisi u stanju skriti od Klarinog dilera, Dijana jest. Ja joj vjerujem, a ti ćeš vjerovati meni, je li to jasno?

„Stan je ostatak ovršenog hipotekarnog kredita. Kad ih kredit pojede, ljudi spašavaju živu glavu, a stan ostave paukovima.“

„Znači stan od banke?“

„Zakonski nije. Stan trenutno nije ničiji. Banka se nikad nije uknjižila na njega da ne mora platiti porez na nekretninu. Kad je tržište puklo i svi prestali kupovati stanove, kvadrati su

im postali mrtvi kapital. Stave li ih na tržište srušit će cijene nekretnina, a banke to ne vole. Zato čuvaju te stanove u tajnoj zalihi. Nitko i ne zna da postoje.“

„Kako ti znaš?“

Nije odgovorila. Na balkon je provirila majka i rekla da su se dogovorile, majka uzima najmanju sobu, Mimi srednja, Klari najveća. Sad žele ići po deke i stolice da imaju gdje sjesti. Dijana je majci ostavila ključeve, sve pozdravila, poželjela ugodan boravak i otišla.

„Kako ti se sviđa?“ pitala ga je majka.

„Bit će dobar čim nabavimo neke osnovne stvari.“

„Ne pravi se lud. Pitam za Dodolu.“

25. PROPOVJEDNIK SEDAM JEDAN

Kiša je već drugi dan žestoko udarala po gradskim pločnicima. Mima je gazio ulicama preskačući lokve i izbjegavajući grupe turista koji su, bez obzira na pljusak, precizno gazili zacrtanim planovima. Dok ima barem malo šanse za kupanje, turisti će svoje dane trošiti na plažama, čim ih vrijeme otjera iz mora, slijevaju se u grad i, odlučni u svojoj namjeri da što više iskoriste skupo plaćeno ljetovanje, redom napadaju gradske muzeje i ostale znamenitosti.

Grad od nekoliko tisuća godina povijesti nudio im ih je mnogo. Tu su staze koje su utrli još stari Iliri. Tamo su rimski temelji, kameni na kojima su vestalske djevice prale svoje bijele trbuhe. Na rivi su utvrde koje je sam Bizant gradio i samostani gdje su se prepisivale važne knjige. Oko cijelog su grada mletačke zidine, svaki kut ima neku svoju priču, a na brdu iznad grada svoje je ostavila austrijska artiljerija, tu su goleme topove doveli i njima čuvali kanal od Rusa i Engleza. Posvuda su razbacani talijanski bunker, kuće u kojima su se radali narodni heroji i odmarališta kombinata iz Vojvodine. Kao da grad ima samo ono što je nekad bilo, nema čega ima sad.

Ovdje svi vole svoju povijest. Baština koju su zadužili čini ih ponosnima i važnima. Guraju se ovim ulicama i Japanci i Amerikanci, Nijemci i Australci, i svi nude svoje yene i dolare da osjete barem malo težinu naših tisućljeća. Ali nisu Rimljani i Mlečani jedina povijest ovog grada. U povijesti ovih ulica su i devedesete kad su granate padale kao danas kiša, kad su djeca drhtala u skloništima. U povijesti je i dvadeset posto raseljenih građana, popis prezimena otjeranih nepodobnih obitelji. Povijest je i privatizacija koja je snažnije od granate razorila baš svaku gradsku tvornicu i baš svako od desetina tisuća radnih mjesta ovog grada. Smrt, laž, pljačka i korupcija, sve je to povijest ovog grada, samo će za nju trebati proći još malo vremena prije nego što postane informacija na turističkim letcima, prije nego netko nacrtá križić na turističkim kartama.

Mima je do dogovorenog kafića stigao mokrih nogu. Pod tendom ispred ulaza se, skrivajući od kiše, stiskalo desetak japanskih turista. Mima je otresao kišobran, naslonio ga uz vrata i ušao. Mala prostorija imala je šank i nekoliko stolova. Za jednim je intimno čavrljao neki zaljubljeni par. Za drugim je sama sjedila Dijana. Kad ga je vidjela, nasmiješila se. Pokušao je procijeniti taj smiješak. Smiješi li mu se saveznica ili neprijateljica? Koliko je on znao ona je opasna međunarodna teroristkinja koju traži i policija i posebni značaj, no, taj ga je

smiješak držao u nadi da je na njegovoj strani. Nazvala ga je sinoć i predstavila se. Rekla je, hajde da završimo ovo igranje skrivača. Ja sam na tvojoj strani.

„Kad si saznala da te tražim?“ pitao je nadajući se da ne riskira otvorivši karte na stol.

„Stalno me traže. Ali obično negativci.“

„Kako znaš da ja nisam negativac?“

„Vjerujem tvojoj mami. Mama te jako hvali.“

Naručili su po pivo. Kucnuli se i otpili. Djelovala je veselo, zračila mirom, ako nije bila iskrena bila je dobra glumica.

„Moj prijatelj je stradao zbog tebe.“ Kako je točno stradao Jopa? Mima nije znao. Rekao je da ima savršen plan kojim će srediti agente i onda nestao. Sljedeći put ga je vidio na onom prozoru. Jopin laptop je ostao negdje kod skvotera Adrijana kojeg nije ni čuo ni vidio otad. Jutros se motao oko bolnice, razmišljajući hoće li proviriti u odjel u kojem Jopa leži, ali bilo ga je strah ući. Bio je siguran da ga agenti čekaju tamo.

„Znam. Vidjela sam vijest o zapaljenom čovjeku. Sutradan mi je Mirta rekla da bježite od Klarinih dilera. To mi se nije činilo vjerojatnim. Zbrojila sam dva i dva i shvatila da bježite od bankara.“

„Bankara?“

„Agenata koji su te pratili.“

„Oni su bankari?“

„Ne znam što su, ali znam tko ih šalje.“ Uozbiljila se i nagnula prema njemu. Strijeljala ga je svojim plavim očima i taj mu je pogled budio neugodu. „Oni su ubojice. Dobro je što ste pobjegli. Morate se pritajiti dok ih ne sredimo.“

Rekla je – mi. Dok ih mi ne sredimo. U noćima kad je teško uspijevao zaspati vrtio se po krevetu zamišljajući kako će napokon pronaći tu Dodolu, keširati je na račun policijske uprave i riješiti sve probleme u životu. Nikad nije očekivao da će to biti stvarna osoba s kojom će piti pivo. Još manje osoba koja će reći – mi ćemo ih srediti.

„Dodola...“ počne Mima. „Dijana... ne znam ni kako da te zovem.“

„Svejedno je. Mijenjam ime dvaput mjesečno, prestala sam se odazivati na bilo koje. Zovi me kako ti se sviđa.“

„Zvat ću te Dodola.“

„Može.“

„Dodola, što je bazni sustav?“

„Drago mi je da si shvatio što se događa.“ Dodola se nasmiješi. „Treba mi pomoć, Mima. Više to nisam mogla sama.“

Mimi je bilo jasno da mu ništa nije jasno.

„Molim te, polako. Ispočetka. Što je bazni sustav?“

U očima joj je vidio žar. Kao da je dugo čekala da je netko baš to pita. Govorila je brzo i bez prekida, kao zaljubljeni ljubavnik kada opisuje objekt svoje zaljubljenosti.

„Bazni sustav je zlo. Veliko, iskonsko, elementarno zlo. Znaš klaonice? Znaš one ljude što rade na utovaru stoke u pogon, oni što nose bijele pregače pune mrlja od krvi? Krvavi kontrolori. Znaš kako imaju one tablice u svojim rukama s prljavim noktima? U tim tablicama piše sve: kad je svinja rođena, koliko je teška, koje je sorte, što jede, koji žig ima na uhu i kojeg će dana umrijeti. Te svinje – to smo mi. Te tablice – to je bazni sustav.“

Izvadi vrećicu duhana i počne motati cigaretu. „Sve banke lokalno, između vlastitih zidova, vode podatke o svojim korisnicima. Svaka za sebe ima programe i baze u koje to upisuje. Bilježe stanje računa, kredite, dugove, kartice, mirovine, još dugova, naloge, planove otplate, štednje, investicije, osiguranja... sve informacije koje banke vode o svojim klijentima. Svaka ima svoj program za evidenciju tih stvari. Međutim, ono što nigdje nećeš čuti je da sve banke podatke o svojim klijentima vuku iz središnjeg sustava. Jedna jedinstvena baza podataka koja je u temelju svih ostalih. U kojoj pišu sve osnovne stvari o svim korisnicima računa. I ne samo osnovne stvari. Ono što tamo piše protivi se razumu.“

„Što tamo piše?“

„Sve.“

Na radiju je svirao šlager. Davno umrli pjevač pjevao je kako ljubav prođe teže nego život. Mima se osvrne. Zaljubljeni par još je tiho šaptao jedno drugom na uho, konobar je brisao

čaje, vani su se Japanci još gurali pod tendom, a unutra je sjedio on i slušao neke nove teorije zavjere. Mimin problem je bio što nije vjerovao, ili još gore, nije mario za sve te strašne priče koje objašnjavaju svijet kao da njime upravljaju neke tajne sile, pa bile one i banke. Ali ovu je ženu hvatala policija. Ona je znala tko je povrijedio Jopu. Trebao je njenu pomoć.

„Vidiš, bankama je stalo do toga da znaju što više o tebi. To su im važni fiskalni podaci. Sve informacije o tebi njima znače potencijalni profit. Kad ti daju kredit moraju znati koliko ćeš živjeti, koliko si zdrav, koliko si bolestan, koliko imaš rodbine i prijatelja – potencijalnih jamaca, koliko imaš djece koja će moći nastaviti plaćati tvoj dug. Sve to piše u baznom sustavu. To je ultimativni katalog ljudskih života. Tamo piše što jedeš, kakvim se hobbijima baviš, koliko ljubavnica imaš. Tamo piše i kad ćeš umrijeti, Mima. Uzimaju sve te podatke pa računaju koliko ti je još ostalo. Banke vole znati što više o svojim klijentima. A da bi uspješno plasirali tridesetogodišnje kredite posebno im je koristan datum smrti. Ima toga i u Bibliji.“ Dodola izvuče mobitel i prolista nekoliko ekrana dok ne nađe što je tražila. „Propovjednik sedam-jedan: *Bolji je dobar glas nego skupocjeno ulje, i smrtni dan nego dan rođenja*. Prava bankarska.“

„Zašto ubojice? Zašto tebe hvataju?“

Nekad, prije svega ovoga, Dodola je radila u banci. Programirala je u razvojnom odjelu u kojem su se uglavnom bavili održavanjem net-banking sučelja. Dosadan posao, bez puno izazova, no u malom gradu ni ne postoji poseban izbor poslova za informatičare, radiš što se nudi.

Zanimljivosti su počele kad je na Županiji predala zahtjev za promjenom nekih osobnih podataka. Kojih osobnih podataka, prekinuo ju je Mima, ali ona je samo odmahнула rukom, nekih, rekla je, ostanimo na nekih. Dakle, na Županiji je stvar prošla bezbolno, međutim, idući mjesec su je zvali iz kadrovske službe. Zbog promjene osobnih podataka izračunat joj je krivi koeficijent plaće. To je bilo vrlo zanimljivo. Banka je imala mehanizam zaštite od mogućih gubitaka putem neočekivano povišenih iznosa osobnih dohodaka. Algoritam za obradu plaća analizira sve osobne dohotke zaposlenika i ako vidi da su povišeni u odnosu na prethodno razdoblje, upućuje ih na ručnu provjeru. Pazi ti to. Vrlo zanimljivo. Otišla je u kadrovsku i tamo su joj rekli da postoji diskrepancija između njenih osobnih podataka u registru zaposlenika i u baznom sustavu, to je uzrok pogreške. Tad je prvi put čula za bazni sustav.

„Kakve veze imaju tvoji osobni podaci s koeficijentom plaće?“ pitao je Mima.

„Legalizirana mizoginija. Ne prekidaj, slušaj dalje.“

Kako je bila zaposlenica banke a pritom još i programer, poslali su je da sama ode u podrum, u sobu minus stotinu i dva, i tamo prijavi promjenu, jer će brže ići nego da oni sad to guraju kroz papire. Soba minus stotinu i dva, još se sjeća broja. Vrlo indikativno, negativna soba. U njoj je radio jedan čiča od šezdeset pet godina i jedina zadaća bila mu je baviti se naslijeđenim sustavima, prastarim komadima računalne opreme, starim centralama i sličnim tehničkim zaostavštinama među koje spada i, pogodio si, bazni sustav. Sve promjene koje nisu u bazni sustav išle automatski on je morao unijeti ručno. Nije ga puno bilo briga o čemu se tu radi, jedino mu je stalo do toga da odradi što se od njega traži. Pokazala je interes za njegov trud i sažalila se nad hrpom zahtjeva i količinom posla koji mu je svakodnevno stizao i prijatelji su se. Gurala je nos u svašta, zanimljiva joj je bila ta ideja sustava kojem su sve banke odgovorne pa je, dok bi je čiča ostavio samu u prostoriji, kopala po protokolima. Tad je prvi put vidjela podatke koje sadrži bazni sustav.

„Mirna, ne mogu ti opisati svoj šok kad sam shvatila što tamo piše“, rekla je. „Svaki čovjek koji je ikada u životu otvorio bankovni račun evidentiran je u baznom sustavu. Bazni sustav zna sve o njemu. Informacije za koje ne bi vjerovao da mogu biti zapisane, zapisane su tamo. Bilo je to kao spoznati boga, sudbinu, karmu, sva božanska prosvjetljenja slila su se u jedan trenutak spoznaje Apsoluta.“

„Bazni sustav je bog?“ pitao je Mima s podignutom obrvom.

„Mogao bi biti“, odgovorila mu je.

Bazni sustav je, barem u obliku u kojem ga je ona vidjela, baza podataka negdje iz šezdesetih godina dvadesetog stoljeća, kad su nastajale prve baze. Protokoli kojima se podaci šalju i primaju, tehnološki spadaju u pretpotopnu informatiku, a prilično je jasno da negdje tamo gdje se sve to nalazi postoji još koji sloj sustava. Čiča joj je ukazao na još neke detalje koji ukazuju da je sve to osmišljeno davno prije informatičkog doba. On je procijenio da su temelji toga udareni davno prije, ali stari nije bio od onih koji bi preduboko gurali nos. Zato ona jest.

Poslala je zahtjev za premještaj iz odjela u kojem je radila u sobu minus stotinu i dva. Čiča se založio za nju, tražio je pomoć jer nije mogao opsluživati sve zahtjeve i odobrili su mu je. Radila je u tom podrumu dva mjeseca. Dva mjeseca je kopala put do baznog sustava. Otkrila

je kako čitati iz njega. Kad je prvi put upisala nešto otkrili su da imaju krticu. Čiča je umro isto jutro. Pronašla ga je kako čita novine na wc-školjci. Naivnima je moglo izgledati kao da ga je izdalo srce. Pobjegla je u zadnji tren. Bježi od onda.

„Kako? Kako uspijevaš bježati?“

„Pobrisala sam sve iza sebe. Ne znaju više tko sam. To je prednost baznog sustava, kad tamo promijeniš ime više ne znaju tko si.“

„Promijenila si svoje podatke?“

„I nestala. Što se njih tiče, mi smo ono što je upisano u baznom sustavu. Svi se drugi sustavi osvježavaju iz njega. Policija, zdravstvo, osiguranja, svi.“

„Samo malo, kako to? Državne baze podataka ažuriraju se iz bankovnih?“

Nasmijala se. „Pa gdje ti živiš, Mima? Gledaš li ti uopće vijesti?“

26. BRANIMIR

„Oh, bože, samo mi posla stvarate“, uzdahnula je gospođa u uredu Županije, soba broj 209 na drugom katu desno, držeći u ruci Mimin zahtjev za promjenu osobnog imena. Iako je sustav numeriranja soba sasvim očit i općerazumljiv, kad Mima portiru kaže da ide u sobu 209 portir će se ipak potruditi usmjeriti ga: „Drugi kat, desno“. Ima li gore manifestacije organiziranog svijeta od državne birokracije? Mima je gotovo sadistički uživao u ovome.

„Još sam razumjela kad su u ratu Srbi mijenjali imena. Ili djeca iz miješanih brakova, da ne kažem Jugovića kojima su imena zvučala srpski, ali danas...“ uzdahnula je gospođa u sobi 209 gledajući Mimu preko zahtjeva. „Jeste li vi Srbin, gospodine Emilijo?“

„Nisam.“

„A svejedno i da jeste. Danas je svima isto. Ja to više pitam onako, iz znatiželje.“

Mimu nacionalnost ne zanima. Svako ljudsko svojstvo na koje čovjek sam ne utječe ne treba ga karakterizirati. Kad roditelji dođu u istu ovu zgradu Županije, sobu 203 (portir bi rekao: *drugi kat, lijevo*) gospođa koja unosi podatke u knjigu rođenih, posve slična gospođi iz 209, roditelje pita za ime djeteta. Roditelji se uhvate za ruke, razmijene poglede pune ljubavi i ustreptalo izgovore ime koje je devet mjeseci raslo uz njih. A onda slijedi malo analize gospođe iz sobe 203. „Dakle, gospodine, vidim da ste vi i gospođa Hrvati, znači i djetetu pišem narodnost Hrvat?“ Iako izjavna, analiza završava upitnikom, jer gospođa iz sobe 203 traži potvrdu roditelja za ovu tvrdnju. Roditelji nikad ne kažu: *ostavite prazno, dijete će samo odlučiti kad naraste*. Tako djeca padaju kao žrtve roditeljske podložnosti već na prvim administrativnim barikadama.

Županijska službenica iz sobe 209 pogleda Mimin zahtjev. „Rodni list, domovnica, preslik osobne iskaznice, uvjerenje da se protiv vas ne vodi postupak, sedamdeset kuna u biljezima, imate li sve?“

„Sve imam.“

„Znate li vi koja je sad to procedura? Vaš zahtjev prvo moramo objaviti u službenom glasilu, pa tek onda pustiti u proceduru, moramo oformiti komisiju, pa vijećati... Kao da mi nemamo pametnijeg posla. I što sad molim vas ne valja u ovome – Emilijo? Nije li to krasno ime? Ili vam smeta što se piše sa – j? Stalno mi dolaze zahtjevi za skidanje toga j, ja ne znam kome to

slovo smeta. Strašno je važno postalo da nije Danijel nego Daniel, da nije Marijo nego Mario. Pa dobro ja ne znam što vama svima to smeta?”

„Meni ne smeta.“

„Nisam mislila baš na vas, nego općenito“, mahne rukom prema prozorima.

Žena iz ladice dohvati žuti fascikl pa na njega crnim flomasterom upiše *Emilijo Dunatov* i u njega ubaci Mimin zahtjev i ostale papire. Pogleda na sat na zidu. „Marenda je prošla, znači ovo ćemo proknjižiti sutra, znači preksutra će biti objavljeno u službenom glasilu. Nakon toga, ako u trideset dana nitko ne uloži žalbu ili protivljenje promjeni vašeg osobnog imena dobit ćete novu privremenu osobnu iskaznicu...”

„Ali ja sam htio žurni postupak“, prekine je Mima.

„Pa što niste rekli? U tom slučaju“, žena se sagne i iz donje ladice izvuče uplatnicu, „evo! Tu vam je broj računa. Na teret državnog proračuna ćete uplatiti petsto kuna i osobna će vam biti gotova u ponedjeljak.“

Demokratska država s početka dvadeset prvog stoljeća svim svojim građanima osigurava jednaka prava. Osim onima koji uplate petsto kuna na račun državnog proračuna. Emilijo bez komentara uzme uplatnicu. U sebi je znao – kad bazni sustav bude gorio, stajat će na vrhu nekog brda i gromoglasno se smijati.

„Jesi se?“ Dodola ga je dočekala ispred zgrade. Sjedila je na malom zelenom skuteru s neprozirnom crnom kacigom na glavi, u svijetloj haljini s velikim oštrim izrezom, našminkana i besprijeckorno sređena. Mima dohvati drugu kacigu sa sjedala i stavi je na glavu.

„Od ponedjeljka sam Branimir.“

„Bravo, Branimire!“

„Ali me svejedno i dalje možeš zvati Mima.“

„Tvoje lažno ime za mene je dovoljno dobro.“ Dodola upali skuter i pričeka da Mima sjedne iza nje pa jurne niz ulicu. Spustila se niz zgradu Županije i pojurila prema centru.

Mima je uz nju ponovo bio mobilan. Skuterom su mogli svugdje i bilo kad bez straha i potrebe za stalnim osvrtnjem. Neprozirne motorističke kacige pružale su im anonimnost na

ulici. Imala je jednostavna rješenja za sve probleme. Imala je plan za sve situacije. I za njega.

Odmah mu je dala do znanja da ga nije uzela pod svoje krilo zato što je simpatičan, nego zato što joj treba sistemaš. Uzela pod svoje krilo, tako se izrazila. Dodola je bila u svetom ratu protiv baznog sustava, a on joj je bio pobočnik.

„Bazni sustav ima rupe“, iznijela mu je plan jučer. „Vuče u sebi neke zaostavštine koje ga čine ranjivim. Projektiran je u doba kad se nije očekivalo da će čovječji identitet biti toliko fleksibilan. Na primjer, baznom sustavu je normalno očekivati da će osoba promijeniti prezime, žena se uda i mijenja prezime, to je svakodnevna potreba. Ali bazni sustav nema automatsku proceduru za promjenu imena ili spola. Ili recimo, datuma rođenja. Kad se tako nešto promjeni onda operateri moraju ručno unijeti promjenu podataka. To je prolaz za nas. Taj ručni unos. Kroz njega ćemo se provući.“

„Kako netko promijeni datum rođenja?“

„Dobro, to još ne mijenjamo. Ali imena i spolove danas ljudi mijenjaju stalno. Bazni sustav tu zapinje.“

Kroz tu rupu će se provući. Kad neka institucija pošalje zahtjev za administriranjem osobnih podataka bazni sustav joj odobri dvadesetčetvorosatni pristup u kojem institucija može pristupiti zaštićenoj bazi. Dodola je na tome gradila plan. U osnovi, plan je trivijalan: Treba im račun u bilo kojoj banci ili financijskoj ustanovi spojenoj na bazni sustav, zatim korisnik računa treba promijeniti osobno ime što će otvoriti mogućnost pristupa sustavu i treći, nešto kompleksniji korak, unutar ta dvadeset četiri sata treba kroz infrastrukturu te banke pristupiti baznom sustavu i uništiti ga.

To da bazni sustav treba uništiti nikad zapravo nije bilo upitno. Bio je pomalo distanciran od Dodolinog križarskog žara, ali ideja da postoji mjesto u kojem su upisani svi podaci o njemu, o svima koje zna, da postoji lista ljudi stvorena za kontrolu i da je koriste institucije koje se ne libe poslati ubojice da zaštite tu istinu, budila je u njemu onog uspavanog anarhista. Sustav koji se već protkao u sve pore države i svakim je danom prijetio postati još moćnije oružje kontrole bio je zlo. Elementarno zlo, tvrdila je Dodola. Ako je ikad imao šansu promijeniti nešto – to je bilo sad. Dvojbe nije bilo: bazni sustav mora pasti.

„Znaš, Jopa bi bio sretan da je tu. Digao bi ga duh akcije, mahao bi rukama i kovao planove. Zamisli, u ofenzivi na centre kontrole, nekad smo se samo time hranili. Koliko smo vremena i

volje potrošili na borbu protiv države, a ispada da je država samo marioneta. Ljuštura oko novca.“

Mima uzdahne. „Jopa bi bio ponosan. On je trebao biti ovdje ne ja.“

27. FILIP

Kiša nikad nije prestala padati, samo bi nekad malo usporila, kapi bi se razrijedile pa se činilo da se istrošila i izgubila moć i samo što ne prestane, a ona bi onda opet skupila snagu i nastavila. Tlo nije moglo primiti toliko vode s neba. Kanalizacije su se prepunile, šahtovi odbijali poslušnost. Novoizgrađeni sustav kolektora koji je trebao riješiti problem odvodnje gradskih govana privremeno se morao isključiti zbog prevelike količine vode. Javnost se opet pitala gdje je točno otišlo dvjesto milijuna koje je grad ulupao u infrastrukturu, kad prvi malo veći pljusak natjera govna da plivaju po ulici.

„Znaš, Maša je krhka. Prva malo veća stvar je slomi. Vrlo je osjetljiva i labilna.“ Dodola je govorila sporo, pažljivo dozirajući ritam i trudeći se da u potpunosti dobije Miminu pažnju. Stajali su u odjelu s vinima najvećeg gradskog supermarketa i birali poklon za odlazak u goste.

„Iza sebe ima povijest pogrešnih izbora. I uvijek je u strahu od novog. Taj je strah često paralizira. Znaš da stalno puši travu. Svaki dan. Kaže da ne može bez toga, obuzme je malodušnost pa plače.“

Izabrala je butelju bijelog od sto četrdeset kuna. Bilo je to najskuplje vino na polici.

„Hoće li ovo biti dobro?“ osmjehnula mu se s bocom u ruci. Slegnuo je ramenima. Nije imao pojma otkud joj toliko novca. Osim kad je pričala o baznom sustavu, nikad nije pričala o sebi. Nije znao ni što radi. Tek je nagađao – programirala je, nekad je radila u banci, često je na putu. Radila je dakle neki od onih njemu neuhvatljivih poslova informatičkog doba s debelim satnicama i radom od kuće za kakve strane naručitelje.

„Zato sam joj ostavila pristup na Pijacu, da ima gdje doći do trave dok sam ja na putu.“

I to je bila prva i jedina Dodolina pogreška. Ostavila je svoj korisnički račun s Male pijace Maši na korištenje, a zanemarila da je isto korisničko ime koristila kad je ranije pokušavala pristupiti baznom sustavu. Banka je povezala konce. Htjeli su korisnika koji koristi ime Dodola i znali su da takav postoji na Maloj pijaci. Znali su sve o Maloj pijaci, očito su imali čist uvid u sve podatke, uključujući i identitete ljudi koji je vode. Jedino što nisu znali je Dodolin stvarni identitet. Nametnuli su se policiji, stisnuli su Enku. Očekivali su da će ih Mima dovesti do nje. Bili su spremni i za trenutak kad ih dovede. Poslali su ubojice za njim. I

skoro bi uspjeli da je na Maloj pijaci doista kupovala prava Dodola, a ne njezina luda sestra.

„Ono što si napravio... Razumijem da si mislio da je to ispravno. Ilko je imao svojih problema i pokušao ih riješiti na krivi način. Dobro je da si ga prijavio policiji. Mašu je to ipak jako potreslo. Zamjerala ti je.“

S bocom vina krenuli su prema odjelu s igračkama. Dodola je s polica skidala kutije s raznim priručnim dječjim laboratorijima, mikroskopom ili sam-svoj-znanstvenik paketima. Na kraju se zaustavila na polici s kockicama za slaganje. Izvukla je kutiju na kojoj je bila složena stilizirana banka od kockica. Dva lopova bježala su s plijenom, zlatnim štangama i zelenim novcima, a dva policajca jurila za njima.

„Indikativno, zar ne? Policija štiti banke.“

„Policija lovi lopove.“

„Policija ne lovi sve lopove, Branimire. Samo male.“ Bockala ga je novim imenom. Izgovarala ga je pretjerano naglašavajući r. Ipak, to nije bilo ruganje.

Za tristo kuna kupila je laboratorij za proučavanje sunčeve energije. Vani je još pljuštalo. Pretrčali su cestu tijelom skrivajući poklone zamotane u sjajni papir. Maša je živjela odmah preko puta supermarketa. *Vlakić* pisalo je na vratima.

„Kako hoćeš da se ponašam?“ pitao ju je. Ona je inzistirala na ovom susretu, a on se pomirio da će odraditi to. Rekla je, ako žele biti suborci u ratu protiv banaka moraju raščistiti obiteljske odnose. Ona je s njegovom majkom bila u sjajnim odnosima. On bi s njezinom sestrom mogao biti bar u normalnim. Podigla je po dva prsta dok je izgovarala - normalnim - simulirajući navodnike, pokazujući valjda tako da je standard za normalnost nategnuta mjera.

Prešutio je komentirati da je njen odličan odnos s njegovom majkom samo posljedica Dodolinog plana da mu se približi. Kad joj je Maša jednom prilikom rekla da je bila na kavi s nekim tipom koji ju je stalno nešto ispitivao i pitao za nekakav bazni sustav, Dodoli se upalio alarm. Iskoristila je njegovu majku da ga provjeri i da mu se, na kraju, približi.

„Samo budi pokoran. Zbog tebe joj je dečko u policiji. Možda će reagirati, a možda je prešla preko toga. Maša je ponekad sklona racionalizirati na neočekivane načine, posebno svoje romantične veze.“

Dodola je na ljepši način pokušavala reći da je Maša luda. Jer nazvati romantičnom vezom odnos sa šefom koji je uhodi, maltretira i praktički siluje pred skrivenim kamerama, znači jako fleksibilan pojam romantike.

Dodola pozvoni dva puta kratko, dva puta dugo. Otvorio im je čupavi dječak, mogao je imati tri ili četiri godine.

„Dodo!“ uzviknuo je dječak oduševljeno. „Mama, mama, stigao je ujo Dodo!“ vikao je prema unutrašnjosti stana.

„Ujo?“ šapnuo je Mima. „Ujo Dodo?“

„Imam nešto za tebe“, Dodola pruži paket dječaku. Dječaku su oči zablistale od sreće.

„Filipe, ovo je Mima. Mima, ovo je Filip“, upozna ih. Filip Mimi pristojno pruži ruku i oni se međusobno rukuju.

Pred vrata stigne i Maša. Bila je odjevena u šarenu haljinu a u kosi je imala plastični cvijet. Smiješila se od uha do uha, osmijeh joj je izgledao poput grča koji joj je zaledio obraze. Vjerojatno je i sad napušena, pomisli Mima.

„Gospodine Mima, jako mi je drago da vas vidim“, rekla mu je rastežući taj umjetni smiješak preko granica ugodnog.

„Ovo je za tebe, Mašo“, kaže on i pruži joj umotanu bocu. I on se pokušava nasmiješiti na isti način. Rastegnuo je obraze i pokazao bijele zube. Kao na kakvoj reklami.

28. JADRANKO MENAS

Jadranko Menas nosio je svijetloplavu košulju, oko sebe je širio miris sandalovine i gela za kosu i nije prestajao gmizati po njegovoj kćeri. Mima je gledao kako je dodiruje po ruci i laktu, kako je tapša po ramenu dok joj objašnjava besmislice, kako je cijeli ljigavo taktilan. Imao je crne brčine koje su visjele uz usta i na vanjskom dijelu šake tetoviranu stiliziranu sovu. Zbog toga mu se još više gadio, menadžer banke koji glumi da je hipster, jede jelo od dvjesto pedeset kuna i dodiruje njegovu kćer.

Dodola je sjedila u tamnozelenoj suknji protkanom bijelom čipkom, punih usana s tamnim ružem, osjećala njegovu nervozu i dolijevala mu bijelo vino. Sjedili su u restoranu, debelim staklom odvojeni od svijeta. Vani, na ulici, širio se miris friganih ribica i zvuk klape. Na kariranim stolnjacima, stari ribari servirali su ribe koje su milovali kao da su ih sami uhvatili, a gosti su fascinirani ugođajem nazdravljali domaćom bevandom. Nad glavama su im visjele ribarske mreže, po zidovima brodska zvona i ferali, zrakom je titrao zvon mandoline i sve je bilo do bljutavosti umjetno.

Unutra, u restoranu iza debelog stakla, ugođaj je stražnje sobe farmaceutske radnje. Sve je sterilno i bijelo i miriše po čistoći. Zrak ispunjava neka elektronska glazba sa suptilnim tonovima Mediterana, a jela su one iste ribe koje serviraju i na ulici, ali pretvorene u bijelu pjenu iz koje vire apstraktne skulpture složene od alga, morskih ježeva i sličnih bića.

Mima je mrzio i jedno i drugo, i lažiranu idilu otočke ulice s one strane stakla i snobovsku sterilnost s ove. No Dodola je inzistirala na najskupljem restoranu u gradu, bijeloj ambulanti u kojoj poslužuju jestive simbole, a ne hranu. Menadžeri to vole. Moramo ga opustiti, rekla je. Da se osjeća kao svoj na svome.

I sad ga je žestoko opuštalala, zapravo sve njih. Lijevala im je vino u čaše i diskretno mahala konobaru da donese novu butelju. Mima je u sebi zbrajao račun. Jela od dvjesto, vina od tristo kuna, a sljedovi su se nizali i čaše su stalno bile pune. Akciju je financirala Dodola. Ona će platiti sve, rekla je. Ovo nije priča o novcu, ovo je priča o slobodi. U ovu akciju ona je ulagala novac, on svoju kćer.

A taman je počeo graditi neki odnos s Klarom. Živjeli su u istom praznom stanu i zajedno dijelili tu prazninu. To je još jedan od građevnih elemenata obitelji – dijeljenje. Kad bi odlazio u trgovinu pitao bi je što joj treba. Ona bi rekla jogurt, ili bi rekla cigarete, ili bi

rekla uloške i tako su polako kroz te jednostavne komunikacije gradili svoj prostor intime. Mimi je taj ritam odgovarao. Polako je upoznavao svoju kćer. Bio je spreman pustiti da se stvar razvija sporo, ali Dodola je požurivala stvar. Hitno joj je trebao Jadranko Menas.

A Jadranko Menas je već, činilo se satima, govorio o svome poslu.

„To je jedno konstantno neprijateljsko okruženje, kužiš?“ već ga je vino uhvatilo. „Sve je puno prezira. A kako su samo bezobrazni kad nas treba napadati, pogledaj ti koliko su oni bezobrazni. Njih nitko ne tjera uzeti te novce, kužiš? Dužničko ropstvo, zamisli bezobrazne fraze. Kakvo ropstvo? Svatko ima slobodu raditi što hoće, uzeti kredit ili ga ne uzeti. Svatko je slobodan raditi i biti što hoće, to je divota slobode. Sloboda izbora i sloboda trgovine. Sve je dio iste priče, kužiš?“

Lakat mu je bio na Klarinom ramenu i obraćao se direktno Mimi u lice. Mimu je zapuhivala mješavina daha i parfema i stalno je naginjao čašu da ga neutralizira. Trudio se izbjegavati kontakt očima da mu se taj ljigavac napokon prestane obraćati. Ali mali je bio napadan. Svaka druga rečenica mu je završavala s kužiš. Kužiš?

„Ima jedna pjesma“, menadžer se nije prekidao, „kaže, što ne napraviš kako rade i drugi milijunaši? Izađi na tržište pa sam zaradi svoj milijun, kužiš? Nitko njih ne tjera da žive od socijalne pomoći i naknade za nezaposlene. Izvolite, svijet je pun radnih mjesta! Samo što su njima guzice prelijene da bi se prljale, kužiš? Mi smo u ŠKZ-u zakupili skladište i znaš li koliko mjesečno objavimo oglasa za istovar brašna? I javi li se itko na taj oglas? Ma kakvi. Nitko. A petnaest tisuća nezaposlenih u gradu! Kako je onda moguće da se nitko ne javi na oglas za posao? Evo, reci, kužiš?“

Trusio je vino koje mu je Dodola ulijevala i strateški pomicao ruku po Klarinom tijelu.

„I onda se bune. Protestiraju. Zovu na bojkot, kužiš? A zašto? Zato što netko ima više od njih. To je čista ljubomora, kužiš? Da bezvrijedna stoka nameće stavove čovjeku koji bi ih sve mogao kupiti. Koji jedini vrijedi.“

„Znači, tvrdiš da oni koji više imaju više vrijede?“ prekinuo ga je Mima svadljivo.

„Naravno.“

„Naravno?!“

„Zato smo i stvorili novac da bude mjera vrijednosti. Da možemo znati što vrijedi više od

čega, što je bolje, što lošije. Sve se lijepo prebroji u nekoj konvertibilnoj valuti i eto mjere vrijednosti. Pa tako i čovjek. Koliko para ima, toliko vrijedi, kužiš? Eto kako je to jednostavno.“

„Jednostavno?!“

Mima takve stvari nije trpio ni trijezan, a pijan je imao još manje ograda. Smrknuo se i popio za novi protuargument. Dodola je osjetila da atmosfera klizi u krivom smjeru i reagirala. Ustala je i povukla Mimu za ruku. Nisu smjeli uplašiti menadžera.

„Dragi, idemo do šanka po koktele.“

„Nisam ništa rekao.“ Nazvala ga je dragi. Nisu posve definirali svoje uloge za ovu večer. Glume li oni možda par?

„Kokteli!“ uzviknuo je menadžer oduševljeno.

Odvukla ga je od stola i posjela za šank. Mima se okrenuo i vidio da je menadžer ponovo stavio Klari ruku na rame. Nešto joj je govorio i ona se smijala.

„Koliko će još ovo trajati?“ mrko je pitao.

„Pusti ih još malo, kužiš?“ Dodola ga je imitirala.

„Neka popije još koju i otići će pišati bez torbice, kužiš?“

Menadžer je u torbici držao ključeve Štedno-kreditne zadruga. Trebaju nam ti ključevi i ostalo što ima u torbici – kombinacija za isključivanje protuprovalnog alarma, planirala je Dodola. Baznom se sustavu može pristupiti samo iz infrastrukture banke kojoj je privremeno odobren ulaz. Račun su otvorili, Mima je promijenio ime, to znači da će u ponedjeljak ŠKZ dobiti pristup prema baznom sustavu. Samo im je trebao ključ i šifra za alarm i u ponedjeljak kreću u akciju.

Jadranko Menas bio je meta. Stalno se motao po ŠKZ-u a Klara je potvrdila da tamo bude i navečer, rješava ili se pravi da rješava neke važne poslove. To je značilo da ima šifru protuprovalnog alarma. Odlučili su odigrati na tu kartu.

Menas je Klaru nagovorio da kupi kokain za prodaju po uredu i nikad joj ga nije platio. Motao se oko nje, šarmirao je pričama, izbio joj dvije tisuće eura u kokainu i glavu servirao na pladnju dilerima. Mima je podmirio Klarine minuse na Maloj pijaci čim je saznao za njih.

Natjerao ju je da kaže pod kojim je korisničkim imenom kupovala, pa od zalihe Bitcoina koju Jopa nije uspio prebaciti na hrvatske račune, redom poplaćao sve što je kupovala. Nije više gledao ni kod koga ni što, sve je platio i ugasio joj račun u nadi da neće ponovo otvoriti novi. Otplatilo je njene grijehe i zabranio joj da ikad više komunicira s Menasom, štoviše, tražio je od nje da preda otkaz i u Zadruzi. Predomislio se već nakon nekoliko dana. Klara, rekao joj je tad, jel bi htjela pomoći Dodoli i meni da spasimo svijet od hegemonije banaka?

Na šanku snobovskog restorana bile su poredane dnevne novine i časopisi o moru i jahtama. Mima dohvati prve novine i rastvori naslovnicu. *Izglasano povjerenje vladi* pisalo je na naslovnici ukrašenoj velikom slikom nasmijane premijerke.

„Sredila ih je“, hladno je komentirala Dodola. „Sad može što hoće. Više joj nitko neće proturječiti. Jebena banka, nitko nema toliku moć.“

Mima pročitava podnaslov. Nakon što je srušila čak deset od dvanaest svojih ministara i bila žestoko napadana i od strane smijenjenih ministara, vlastite stranke, oporbe i javnosti, Sabor joj je ipak izglasao povjerenje. Djelovala je svemoguće.

„Mi smo zadnji, Mima. Ako im mi ne razbijemo jaja, pobijedit će.“

Kraj njih prođe menadžer. „Pustiti pijetlu krv“, naceri se i nastavi put toaleta. Nije nosio torbicu.

„Idi s njim. Brzo, idi s njim i usporavaj ga“, šapne mu Dodola i otrči prema stolu. Mima krene za menadžerom i uđe za njim u toalet. Sanitarni čvor restorana izgledao je jednako kao i ostatak restorana, bijel, sterilan i mirisan, sa slikama apstraktnih motiva po zidovima. Menadžer stane pred pisoar i otkopča hlače. Mima stane odmah do njega. Kako usporavaš nekoga u pišanju?

„Dobra je mala“, rekao je je Menas. Menadžer nije znao da joj je Mima otac. Klara ga je pozvala na izlazak u četvoro. S prijateljima. Bez suvišnih detalja.

„Dobra“, ponovio je. Mima je osjetio navalu roditeljskog zaštitničkog impulsa. Poželio mu je zviznuti glavom u pločice, koljenom mu zgnječiti menadžerska jaja i na kraju mu zagnjuriti lice u pisoar. Bila je to izuzetno nasilna slika, ali je u Mimi budila spokoj. On, koji je čitav život bježao od bilo kakvog oblika nasilja, sad se veselio viziji mlaćenja tog jadnika. Bio je to finalni dokaz. Mima je postao otac.

„Prčit ću je do jutra“, nastavljao je ljigavac.

Mima je ovo doživljavao kao test. U njemu su kuhali roditeljski nagoni koje do večeras nije ni znao da ima i povrh svega, bio je solidno pijan. Bijelo vino od tristo kuna koje je Dodola dolijevala u njegovu čašu uzelo je danak, ako se ne uspije suzdržati da ga ne udari bit će to poraz. Bit će čovjek koji nikad nije želio biti. Onaj koji udara.

„Kladim se da ima pirsing i na klitorisu“, nije prestajao. „Znaš da se klitoris može pirsati okomito i vodoravno? To je stvar karaktera pičke, kužiš? Ne može svaka pička primiti svaki pirsing. Kladim se da je njena cijela roza i nerazrađena.“

Mima je zagrizao usnu. Menadžer je otresao mlohavi penis u pisoar.

„A ova tvoja, čuj, ja sam tolerantan čovjek. Ko što voli, nek izvoli, kužiš?“ Zakopča šlic i krene prati ruke. „Ali ako misliš da ćemo mi nešto u četvoro, na mene ne računaj. Volim ja avanture, ali guram samo u prave rupe, kužiš? Ne bih ovu tvoju, bez uvrede, ali ne bih je štapom dirao.“

„Kako to misliš?“

„Onako. Kolko ljudi, tolko čudi. Slobodno tržište, kužiš? Stavi svoje stvari na tržište i naći će se netko tko voli. Ja ne, molim lijepo. Mene zaobiđi, hvala lijepo.“ Dok je prao ruke gledao se u ogledalu. Okretao je glavu u jednom i u drugom smjeru i promatrao se iz svih kutova. Vidjelo se da je zadovoljan sobom.

„Kako to misliš slobodno tržište?“ Mima nije uspijevaao povezati o čemu Menas govori.

„Hoćeš li ti oprati te ruke? Daj, što samo stojiš tu, operi ruke, pa gadi mi se to. Gnjusno mi je kad ljudi ne peru ruke poslije pišanja, to je baš ono, ma daj. A okej si lik, zato ti kažem. Pitao sam ja Klaru što ćemo s tim penzićima na večeru, ono, okej, svatko može imati prijatelje kakve hoće, meni je svejedno, ali isto, miješanje generacija nije neki preduvjet zabave. Ljudi u dvadesetima i ljudi u tridesetima nemaju previše zajedničkih tema, kužiš?“

„Klara ima osamnaest.“

„Stvarno?“ Menadžer gurne ruke u spravu za sušenje ruku i sprava se oglasi glasnom bukom.

Mima krene prati ruke samo da bi u ogledalu ugledao vlastit mutan pogled. Nije bio siguran koliko je popio, ali je shvaćao da ga vino usporava i mijenja. Menas je u međuvremenu osušio ruke i krenuo natrag. Morao ga je usporiti.

„Čekaj!“ Mima vikne za njim. „Nisi mi rekao što ono znači – ona moja – ko voli, nek izvoli?“

„Pa ti ni ne znaš?“ Smijao mu se.

„Što ne znam?“

„Onda ti neću ja kvariti zadovoljstvo otkrivanja, kužiš?“ nasmije se i izađe iz toaleta. Mima nije bio siguran je li ispunio svoj zadatak i je li imalo usporio metu. Gledao se u ogledalu svjestan da je popio previše. Čovjek na svetoj misiji spašavanja svijeta od dominacije banaka si ne bi smio dopustiti ovo stanje, a opet, koja je uopće bila njegova odgovornost u svemu ovome? Sve je smišljala i konce povlačila Dodola. On je bio samo usputni zabavljač. On je bio Robin, a ona Batman. On Rodney, ona Del Boy. Što je mislio s onim – ko voli, nek izvoli?

Iz restorana se začula vika. Mima obriše ruke o hlače i izjuri iz toaleta. Oko stola za kojim su večerali dizala se galama. Menadžer je držao mobitel na uhu i vikao u njega. S druge strane stola stajala je Dodola i pružala mu njegovu torbicu. On je prstom davao znak da je ne želi i derao se u mobitel – policija! Iza stola je histerizirala Klara. Vikala je čas na njega, čas na nju. Okružili su ih konobari.

„Policija! Krađa!“ vikao je menadžer u mobitel.

„Ne seri budalo, tražila sam maramice!“ vikala je Dodola na njega.

Mima nije znao što točno treba učiniti. Konobari su pokušavali smiriti situaciju, menadžer je urlikao. Dodola mu baci torbu u lice.

„Idemo odavde“, kaže.

„Ne idete vi nikud dok ne dođe policija! Ovi ljudi su lopovi! Zatekao sam je s prstima u mojoj torbi. Zadržite ih!“ zapovijedi konobarima.

„Pijan je, psihoza“, kaže Dodola konobarima.

„Policija stiže. Već sam ih zvao.“

Mima bi za sebe rekao da ne pije. Popio bi povremeno koje pivo, no gotovo ih nikad ne bi vezao u niz, čak ni s Babićem, a svakako ne s Jopom koji je nizao samo ledene kave. Drugih prijatelja Mima i nije imao, pa ni društva za piće, a piti sam – to je pak odlika očajnika. Zato, kad mu je Dodola punila čašu vinom koje je on iz čiste nervoze prelijevao u sebe, nije mogao osjetiti trenutak u kojem je pretjerao.

To, što se smijao ideji u kojoj kuju plan za rušenje bankovnog sustava sa svevišnjim svojstvima dok su im hladnokrvni ubojice za petama, to je bila vesela posljedica pijanstva i to ga je gotovo zabavljalo. Nevolji se valja smijati u lice, što je veća to više. Ali to, što je dohvatio metalnu kantu punu leda u kojoj se hladila nova boca preskupog vina i svom snagom je tresnuo o glavu menadžera Štedno-kreditne zadruge Jadranka Menasa, koji mu je čitavu večer pred očima zavodio jedva punoljetnu kćer, to ga je iznenadilo.

Menas je zacvilio poput svinje. Krv mu je s čela curila u oči, izgledao je poput stigmatika poslije ukazanja. Spletkarska skupina se pogledala i složno izjurila izvan restorana, dok su za njima još vikali konobari i zavijao krvavi menadžer. Istrčali su na ulicu, spoticali se jedno preko drugog i glasno se smijali. Utrčali su među stolove s kojih je mirisala pečena riba i skoro se zabili u klapu koja je uz pratnju tamburice tiho pjevala o nemirnom moru koje kule ruši, a ostavlja bol u duši.

Kiša je napravila jednosatnu pauzu i ugostitelji su odmah izbacili stolove na ulicu, da poput parangala hvataju zalutale turiste. Sve je mirisalo po hrani, klapa je tiho pjevala, a oni se nisu mogli prestati smijati. Mima je pijano ponavljao potez kojim je zamahnuo kantom leda i onda oponašao kako se Menas uhvatio za glavu. Glasno se smijao i nije mogao doći do daha i, kad je napokon uspio malo udahnuti i otvoriti oči, ugledao je ljude s kravatama na kraju ulice. Čovjek i žena, tamne naočale usred tamne noći. Crne kravate i crne misli. Skinuli su masku palmi i stajali tamo, hladni i opasni. Isti tren se rastrijeznio. „Čučnite tu, čučnite tu“, viknuo je prema Dodoli i Klari koje su se još smijale, a onda se dignuo, iz sveg glasa viknuo „Seronje bankarske, uhvatite me ako možete“ i otrčao u suprotnom smjeru.

Osjećao se poput srne koja odvlači pažnju bijesnih vukova da zaštiti svog Bambija. Trčao je najbrže što je mogao, ali noge ga nisu slušale. Ploče kamenih ulica su još bile klizave od kiše. Prvi put je pao na skretanju prema trgu. Nabio je koljena i laktove i vidio da su agenti iza njega. Ustao je i odjurio u suprotnom smjeru. Što više puta bude mijenjao smjer, teže će ga pratiti.

U ustima je osjećao dah ishlapjelog alkohola. Nije bio trkač u formi, nestajalo mu je daha, ali nije usporavao. Na trenutak se poskliznuo na mokrom pločniku i zalamatao rukama i nogama, ali održao je ravnotežu. Da sad padne, bilo bi mu to zadnje. Čuo im je korake. Bio je dobar mamac. Pravi otac.

Istrčao je na malen trg. S druge strane trga nova je zgrada kojoj je cijelo prizemlje ostakljeno velikim neprozirnim izlogom iz kojeg se čuje potmulo udaranje basova. *Jazz-klub*,

uvijek pun ljudi. Desetak ih je stajalo ispred ulaza, pušilo i pričalo. To mu je spas, utrčat će u gužvu, pobrinuti se da ih svi dobro vide, skinuti im krinku, okrenuti ploču, njih pretvoriti u bjegunce. Dotrčao je do ulaza u klub i zastao. „Bankovne ubojice!“ zaurlao je. Sad su svi gledali u njega. „Ubojice!“ pokazao je prstom na njih. Prokazao ih je. Svi na ulici su ih vidjeli, više nisu bili ubojice iz sjene. Ali kao da im to nije smetalo. I dalje su svom brzinom trčali prema Mimi i jednom rukom iz sakoa izvlačili oružje. „Kurac!“ uzviknuo je Mima i skočio prema ulazu. Zadnje što je čuo bili su pucnjevi i lom stakla.

29. BANKARI

„I mislio sam da si to ti“, rekla je proćelava glava inspektora Babića kad je provirila u najmanju sobu zgrade policijske uprave, koju su zvali samica. U sobi je bio samo stol i nekoliko stolaca, te prozor s rešetkama iza kojih se vidjelo košarkaško igralište. Dvorište je bilo zasuto grumenima leda koji su se maloprije sručili s neba. Čim je tuča prestala vratila se kiša, još snažnija nego prije koja je ubrzano topila bijele kuglice.

„Koji kurac izvodiš, Mima?“ rekla je Babićeva glava pa se povukla iza vrata i Mima ju je mogao čuti kako viče: „Jel bi mogli upaliti klimu unutra, vruće je ko u paklu!“

Babić napokon uđe i zatvori vrata iza sebe. Iz klime ugrađene u plafon lagano počne puhati hladan zrak.

„Tu se prozor ne može otvoriti, zakucali smo ga“, Babić pokaže prozor. „Ovdje držimo klijente prije nego ih odvedemo istražnom sucu. Jedan je otvorio prozor pa se probao provući kroz rešetke i pobjeći. Zaglavila mu glava. Vatrogasci morali doći prepiliti rešetke. Poslije toga smo zakucali prozor da se ne ponovi, ali sad je unutra uvijek vruće.“

Babić stavi dvije limenke piva na stol. Jednu gurne prema Mimi, drugu otvori i s uzdahom otpije.

„Nije više trideset pet u hladu. Viša inspektorica ti i dalje dopušta da piješ na dužnosti?“

„Nema više inspektorice, Mima. Nema više više.“ Babić se nasmije „Više – više, smiješno.“

„Ubili su je?“

„Koji ti je kurac, Mima? Nije nitko nikoga ubio. Dobila je premještaj. Eno je Ministarstvu.“

„A slučaj? Dodola?“

„Zatvoren.“

„Zatvoren!?“ Što je to značilo? Mima je vrtio kombinacije u glavi. Agenti su još bili tu, njih nitko nije zatvorio. Tko je skinuo Enku? Da li je otišla po kazni ili zasluži?

„Što se dogodilo sinoć, Mima? Zašto kolegama nisi htio dati ime? Gdje su ti dokumenti?“

Mima još nije dobio nove dokumente. Imao je samo kartonski papirić na kojem je pisalo da se sad zove Branimir.

„Nisam siguran ovdje. Oni su stalno blizu. Sinoć su me skoro sredili.“

„Crne tablice?“

„Da.“

„Jesi li siguran da su to bili oni?“

„Da, jebote. Crne cvike, crne tablice! Bankari! Spasila me samo ekipa ispred kluba. Bili su prepijani da se prepadnu, išli su u kavgu s njima. Na kraju su agenti zbrisali. A kad sam probao i ja, zadržali su me.“

„Uzeli smo izjave očevidaca. Imamo i fotorobote agenata. Uхватit ćemo ih.“

„Nećete ih uhvatiti. Uvijek su korak ispred. Znaju sve što policija radi. Pojavili su se čim je kreten iz restorana pozvao policiju. Jel ti nije to indikativno? Pozvao je policiju i pet minuta kasnije, eno ih na ulici pokraj restorana.“

Babić se ljuljao na stolici i pio pivu. Mima je svoju limenku samo gledao.

„Čekaj me“, rekao je napokon Babić i izašao iz sobe. Mima je gledao kroz prozor. Kiša je posve otopila led. Pogledao je rešetke na prozoru. Nije bilo tragova piljenja. Babić se vratio sa zgužvanom kartonskom vrećicom. Stavio ju je na stol.

„Mima“, počeo je, „sad ćeš izaći iz postaje i izgubiti se. Javit ćeš mi se kad uhvatimo te agente. Do onda se skrivaj. Samo mi još jednu stvar moraš reći i možeš ići. Tko je mladić koji leži u bolnici? Treba nam njegovo ime da ih uhvatimo. Ovako hvatamo ljude koji su pucali na ulici, a s njim bi imali pokušaj ubojstva. Ako mi daš njegovo ime povući ćemo više resursa u istragu.“

„Neće vam njegovo ime pomoći.“

„Ovo je za tebe“, Babić gurne kartonsku vrećicu prema Mimi. Mima je otvorio. Unutra je bio pištolj. „Nemoj ga vaditi ovdje. To je za tvoju zaštitu“, doda Babić.

„Ne želim pištolj. Neće me pištolj spasiti. Ne želim to, Božo. Želim nešto drugo. Želim do bolnice. Policijsku pratnju do bolnice, to mi daj. To mi daj i reći ću ti tko leži tamo.“

„Ja ću te odvesti.“

„To nije dovoljno. Želim cijelu pratnju. Deset ljudi u oklopima. Maricu punu specijalaca. I snajpere po krovovima. Božo, ni to neće biti dovoljno“, očajavao je Mima.

„Pričekaj“, rekao je Babić i izišao.

Mima zagnjuri glavu u dlanove. Pokušao se sjetiti u kojem je trenutku pogriješio. Kad je donio tu pogrešnu odluku koja ga je dovela u ovu situaciju, da ga štiti policija, da mu je u džepu trenirke napunjen pištolj, a da Jopa napola mrtav leži u bolnici? Nije mogao izolirati trenutak u kojem je sve krenulo krivo. Možda nije bila riječ o samo jednom trenutku, možda je čitav život živio u krivom smjeru. A možda samo nije imao sreće. Neki imaju sreće. Drugi umru u dugovima.

Babić je za pratnju dogovorio redovnu patrolu: dva policajca u uniformi i službeno vozilo. Mima je nabio kapuljaču na glavu i crne naočale na oči. Nije se osjećao sigurno. Znao je da agente neće prepasti malo uniformi i pištolja u futrolama. Ipak, sve se manje bojao. Bio je preumoran za to. Samo je želio vidjeti Jopu. Stigli su na odjel intenzivne njege u osam.

„Samo rodbina“, rekla je liječnica.

„Ja sam inspektor Babić. Istražujem slučaj unesrećenoga koji leži kod vas na odjelu.“

„Znam tko ste, ostavili ste mi vizitku prošli put. Nije bilo promjena stanja, ako se što dogodi obavijestit ću vas. Ali unutra ne smijete, to nije šetnica. Samo rodbina.“

„On nema rodbinu“, rekao je Mima. „Svi su mu mrtvi, i otac i majka, a druge rodbine nije ni imao. Ja sam mu jedini prijatelj.“

Liječnica mrko odmjeri Mimu pa Babića pa uniformirane policajce koji su stajali iza njih.

„Dobro. Samo vi“, kaže.

Mima je polako gurnuo vrata odjela i koraknuo unutra. Ruke su mu se tresle dok je hodao prema sobi. Ušao je polako, gurajući noge u nevoljne korake. Jopa je ležao između stotinu prozirnih cijevi. Izvirale su mu iz nosa, iz usta, iz plahte, završavale u spravama koje su piskutale i cvrčale, u prozirnim plastičnim vrećicama koje su ležale na podu. Pola lica mu je bilo umotano u gazu, druga polovica se crvenjela i koža s nje kao da se ljuštila. Oči su mu se napunile suzama, slika mu se naglo zamutila i bio je spreman zaplakati kad je čuo tihi šapat

iza sebe.

„Mima?“ šapnuo mu je netko. Okrenuo se i ugledao skvotera Adrijana. Uredno obrijan i počešljan, sjedio je uz krevet na drugom kutu prostorije. Pramenovima počešljanim preko čela skrivao je madež.

„Tko je to?“ Mima je pokazao ženu koja je ležala u krevetu do Adrijana.

„Neka baba u komi. Pravim se da sam njezin ucviljeni sin, pa me puštaju da sjedim ovdje cijeli dan.“

„Što radiš ovdje cijeli dan?“

„Čuvam ga.“

Jopa je izgledao mrtav. Samo su mu uređaji iznad glave pokazivali ritam života. Pluća mu se nisu nadimala. Lice mu je mirovalo. Mima stavi ruku na pokrivač. Nije osjećao ništa.

„Tražio sam te“, rekao je Adrijan. „Jopa je ostavio laptop kod mene. Išao sam ti ga donijeti, ali nisi bio doma. Ti ćeš bolje znati s tim. Možda otkriješ tko ga je sredio.“

„Znam tko ga je sredio. Bankari.“

„Bankari“, ponovi Adrijan s neskrivenom mržnjom.

„Koji bankari?“

„Bankari ubojice.“

„Svi su bankari ubojice.“

Skvoter Adrijan već je imao vraga u svom životu. Onoga tko mu je bio kriv za svaki životni poraz, onoga koji mu je oteo ženu i dijete, život koji je imao nekad. Banka mu je već bila vrag. Mima shvati da je mogao prešutjeti bankare i ne dirati mu tu ranu. Adrijan je bio nepredvidivi PTSP-ovac, bolje je bilo ne kopati po njemu.

„Donijet ću ti Jopin laptop.“

„Nemoj ići u onaj stan. Odselio sam.“

„Gdje si sad?“

„Skrivam se.“

„Naći ću te“, rekao je Adrijan. „Ja ću te naći. Ja ću te čuvati od njih, ja znam s njima.“ Mimu prođu srsi od mraka koji je izbijao iz tog čovjeka. Osjeti da u džepu stiska kartonsku vrećicu koju mu je dao Babić. Izvadi je iz džepa i stavi Adrijanu u ruku.

„Što je to?“

„Čuvaj Jopu“. Dotakne još jednom rukom Jopin pokrivač pa izađe iz sobe.

30. REBUS

„Hajde“, rekla je Dodola.

Mima i Dodola sjedili su na podu Mimine sobe novog stana. Pred njima je stajalo Mimino računalo. Učitao je skripte koje je Jopa davno pripremio. Skripte su brisale Malu pijacu i sve vezano uz nju: bazu podataka, sve logove, tragove na serveru, bilo koji podatak koji su ikad pohranili zajedno sa svim arhivama. Nakon pokretanja tih skripti neće ostati ništa.

„Hajde“, rekla je Dodola. „Što čekaš?“

„Ne znam.“

Mima je držao prst na enteru, ali nije ga pritiskao. Gledao je u crni ekran na kojem je bljeskalo nekoliko redova bijelih slova.

„Otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi koji razlučuju dobro i zlo“, rekla je Dodola.

Mima je i dalje tupo gledao u ekran.

„Novac?“ pitala je Dodola. Ubije li Malu pijacu, ubit će i njihov Bitcoin račun na kojem je još ležalo skoro dvadeset tisuća dolara koje Jopa nije uspio prebaciti.

„Ne.“

„Jopa?“

Mimi se stisne grlo. „Kad se probudi i vidi da nema više Male pijace... vikat će. Mahat će rukama i praviti dramu.“

Nije joj se svidio odgovor. Namrštila se. „Neće. Bit će sretan. Briga manje za sve.“

Ti šuplji razgovori u kojima se govori što bi netko rekao da je tu. Što bi pokojnik mislio. Bio bi sretan da nas vidi. Pjevao bi s nama. Prođu ga srsi kad shvati da o Jopi razmišlja kao pokojniku.

Lupnuo je enter. Na ekranu su se počeli ispisivati nizovi znakova.

„Aleluja!“ uzviknula je Dodola i poljubila Mimu u obraz. „Noćas isto čeka i bazni jebeni

sustav. Spremna sam. Imam trideset sedam mogućih protokola za zajebrati ga. Jedan će upaliti.“

Bila je uzbuđena, oči su joj blistale. Gledao ju je, a ona je to osjetila. Teško se suzdržavao ne promatrati njezino tijelo. Sebi je govorio da to nije važno, ljudi su ono što žele biti, ne ono što su rođeni, pa ipak, nije se mogao oteti dojmu koliko je fascinantno ženstveno izgledala. Dvije godine hormonalne terapije stvorile su najizazovnije ženu koju zna.

„Što gledaš?“ nasmiješila se.

Spasila ga je obavijest iz mobitela. Pogledao je i vidio oznaku da mu je stigao mail. Mail pošiljatelja imena Rebus imao je naslov *Mala pijaca*. Za tren mu je jeza prostrujala donjim djelom tijela te se ponadao da je to samo slučajnost, jer haker Rebus koji je tjednima napadao Malu pijacu nije smio znati njegov osobni mail. Otvorio je poruku i pročitao je.

Poštovani gospodine Emilijo Donatov, ili ako dozvolite da budem precizniji, gospodine Branimire Donatov. Nadam se da vaša promjena imena nije bila čin pokušaja skrivanja, jer morate razumjeti da se čovjek danas ne može skriti iza imena. Ma kako se zvali, uvijek će vas biti moguće naći. Istodobno se ispričavam što će moje puno ime ostati skriveno, ali bit će dovoljno da me oslovljavate s Rebus. Već smo imali prilike komunicirati kada sam slao poruke administratorima Male pijace s poslovnim ponudama u kojima je moj nalogodavac nudio izdašne iznose za preuzimanje vašeg internetskog sjedišta, a koje ste vi bezobrazno ignorirali. Sada, vjerujem da smo u drukčijoj situaciji. Vi više niste anonimni administrator pa i naši poslovni pregovori mogu biti vođeni na drugoj razini.

Mima se smrzne. Kršin haker znao mu je ime.

Moram vas informirati i da se vaša osobna iskaznica nalazi u vlasništvu mog nalogodavca. Naime, u želji da otkrijem vaš identitet bio sam prisiljen lažirati svoju ulogu i prijaviti se na Maloj pijaci kao ponuđač robe, pa sam tom prilikom prodao i određenu količinu kokaina izvjesnoj Ceciliji Ann. Iako je administrator brzo shvatio da je moj korisnički račun lažiran i da ništa doista ne prodajem, nemalo sam se iznenadio kad je ta poništena narudžba plaćena. I to nakon što je poništena. Vrlo začuđujuće. A kako je gospođica Cecilija Ann bila toliko puna povjerenja da je robu naručila na stvarnu adresu, nemalo sam se iznenadio kad

sam tamo otkrio priču o ocu koji dolazi spasiti djevojku iz srušenog podruma i to nekoliko sati prije nego li su plaćeni njeni, makar nepostojeći, dugovi na Maloj pijaci. Nije bilo teško zbrojiti dva i dva, gospodine Donatov. Imao sam sreću dobiti vašu osobnu iskaznicu. Automobil vas još čeka u istom dvorištu, iako sam mu preventivno probušio gume, da se ne odlučite na nepromišljen bijeg. Moj nalogodavac će rado i cijenu guma uključiti u svoju ponudu i automobil će vas dočekati u odličnom stanju. Čuvat će ga mala Dorica, koja, usput rečeno, šalje pozdrave.

Psihopat, taj gad je bio običan psihopat. Kakav kiks, Jopa ga je upozoravao da Rebus glumi dilera na Pijaci, ali podcijenio ga je. Kad je onog dana Klaru doveo kod majke, natjerao ju je da kaže pod kojim je nadimkom kupovala kokain, otišao je na Malu pijacu i platio sve Cecilijine dugove. Nije obratio pažnju je li neka od narudžbi lažna ili poništena. I sad je Krše imao njegovu osobnu iskaznicu. Pregovaračke pozicije doista su bile izmijenjene.

Molim vas da se javite na ovaj mail kako bismo uspješno nastavili pregovore o prodaji Male pijace. Moj nalogodavac je vrlo zainteresiran za vaš uhodani web-dućan i spreman je pristati na vaše uvjete. Ne želimo iskoristiti informaciju o vašem identitetu protiv vas, niti smetati vama ili vašoj ljupkoj kćeri u privatnosti vašeg doma, no, napominjem, vaše nejavljanje nije opcija. Ili, kako to moj poslodavac voli istaknuti – ovu ponudu ne možete odbiti.
S poštovanjem,
Rebus

„Blefira“, rekla je Dodola kad je pročitala mail.

„Kako misliš – blefira? Zna mi ime i prezime, sve zna!“ osjetio je bol u glavi. Sve se raspadalo. Svi konci za koje se na trenutak činilo da ih kontrolira popucali su i ostavljali ga samog na brisanom prostoru. Krše zna tko je. Krše zna i za Klaru.

„Blefira da će ti doći doma. Misliš da već nisu bili tamo? Upravo zato ti i piše mail, zato što te nisu našli u stanu. Ne brini, ne znaju gdje si.“

„O čemu ti to govoriš!? Ima moju osobnu! Krše zna tko sam! To je smrtna presuda. Tvoje ubojice su pičkin dim za Kršu! Kad te Krše želi srediti ne radi od toga predstavu, nego nestaneš! Nestaneš da ni sam ne znaš da si nestao. Samo te više nema.“

„Noćas upadamo u bazni sustav. Možemo se poigrati s podacima.“ Dodola je iz torbe izvukla

duhan i počela motati cigaretu. Dok pušači motaju cigaretu sve što izgovore zvuči dramatičnije. Ponekad mu se čini da pušači i puše samo zbog dominantnije pozicije u polemici. Dok ga čekaš da uvuče taj jebeni dim, pa dok ga otpuhne u smjeru u kojem će ti ga vjetar vratiti u lice, sve su to samo pozicije nadmoći nad sugovornikom.

„Mislio sam da ćemo ga srušiti, a ne igrati se s njim!“

Slova su još klizila preko ekrana Miminog računala. Mala pijaca umirala je sporo ali sigurno.

„Prije nego što ga srušimo možemo nešto upisati u njega.“

„Upisati u njega?“

„Da. Zamisli mogućnosti.“

Mima ju je gledao. Stavila je cigaretu u usta i zapalila je. Otpuhnula je dim u njegovom smjeru. Provocirala ga je, nikad nije prestajala provocirati. Bila je poput *femme fatale* s neočekivanim preokretom.

„Možeš postati bilo tko“, rekla je.

32. GUSIĆI

Štedno-kreditna zadruga nalazi se u prizemlju renesansne palače dva ugla južnije od glavnoga gradskog trga. Na pročelju joj je kameni grb s guskom koja oko vrata nosi lanac s medaljonom, simbol da obitelj koja je izgradila palaču vuče podrijetlo od stare loze hrvatskog plemena Gusića. Kad je grad palaču iznajmio Zadrugi, njenog je vlasnika guska vrijeđala, pa je dao da se iskleše mramorna ploča i u nju zlatopisom ukleše natpis *Štedno-kreditna zadruga* i montirao je preko mrske heraldike. Da je delfin ili lav, ajde, govorio je Krše kad su ga optužili za devastaciju kulturnog spomenika, ali guska! Prosječnom oku sad izgleda kao da je na zgradu montirana nadgrobna ploča. Upućeno oko zna da to i ne može biti ništa drugo do grobne ploče, kad su se već tolike tvrtke u toj zgradi pokopale.

Mima je živ stajao ispod nadgrobne ploče i čekao Dodolin znak. Ona je otključala vrata ključem koji je kopirala iz Ilkove torbice i sad petljala oko protuprovalnog alarma.

Nije pronašla šifru u Ilkovoju torbici, ali se nije nervirala oko toga. ŠKZ ima najjadniji mogući uređaj, probit će ga za pet minuta, tvrdila je. Krše je s pravom smatrao da ne treba previše investirati u zaštitu svog objekta, prvo zato što ne barataju gotovinom, a drugo, i važnije, zato što svatko u gradu zna čiji je ŠKZ. A to je dovoljna zaštita.

Plan upada nije se razvijao glatko. Pivnica koja se nalazi uz ŠKZ-u nije se zatvorila po planu. Iako radi do jedan ujutro, već je otkucalo dva a pivnica se još nije zatvarala. Problem je bio u stolovima na ulici, s kojih se jasno vidio ulaz u ŠKZ i koji su stalno bili puni polupijanih veseljaka. Nisu mogli u operaciju pred znatiželjnicima, pa su im se pridružili. Sjeli su za iste stolove i pili sok.

U jednom trenutku Mimi se učinilo da je u gužvi pivnice vidio glavu s velikim madežom na čelu. No, pivnica je bila puna prosjedih i pročelavih koji ne moraju sutra na posao, nije to baš mjesto koje bi skvoter Adrijan posjećivao. A opet, u bolnici se ponašao čudno. Na njegovo uobičajeno crnilo kao da se naljepio neki novi mrak. Mima se mogao samo nadati da to nije doista bio Adrijan. Plan provale u ŠKZ bio je delikatan i svatko treći bi im samo smetao.

Napokon je negdje poslije dva sata slaba kiša potjerala ljude s terase, uvukli su se u pivnicu. Ulica je opustjela. Dodola i Mima ispili su svoje sokove i krenuli. Još jednom su se uvjerali da ih nitko ne gleda pa prišli ulazu u Zadrugu. Mima je zaklanjao Dodolino tijelo dok je ona

gurala ključ u bravu. Brava je škljocnula i vrata su se otvorila. Još protuprovalni alarm i unutra su. Dodola je utipkala nekoliko brojeva, no ništa se nije dogodilo. Ne brini, kužim se u ovo, rekla je, stotine sam ovakvih probila. Nastavila je tipkati neke kombinacije u jednostavnu tipkovnicu protuprovalnog uređaja kad ju je presjeklo glasno zavijanje sirene s ulice.

„Sranje! Razbij ga!“ viknula je Dodola.

„Što?“

„Brzo, razbij ga! To je zvučnik na vanjskom zidu, samo ga zvizni kamenom i prestat će. Ako se itko pojavi zadržavaj ga. Ja upadam“, kaže i utrči u Zadrugu.

Mima požuri pred zgradu gdje ga iznenadi ulica koja je treperila u crvenoj boji. Zvučnik i rotirajuća lampa bili su montirani na zidu palače točno iznad nadgrobne ploče. Zvučnik je glasno zavijao, a lampa se vrtjela bacajući crveno svjetlo po cijeloj ulici. Nije bio visoko, moći će ga skinuti kamenom, zaključi Mima. Osvrne se i shvati da tu nema kamenja. Kameni zid, kamene ploče pod nogama, ali nigdje nije bilo nečega čime bi mogao razbiti zvučnik.

Neki su ljudi izvirili iz pivnice. Vidio je kriglu u rukama jednoga. Dozvaio ga je, mahao mu da priđe. Čovjek je požurio prema njemu.

„Što je bilo? Što svira?“ pitao je čovjek s pivom, a Mima mu uzme kriglu iz ruke i zavijori je prema sireni. Promašio je. Krigla se razbila o zid, pivo i staklo su se rasprsnuli po njima, ali zavijanje i svjetlo nisu prestali.

„Ja ću“, kaže netko iza njega. Mima shvati da se već nekoliko znatiželjnika skupilo oko njih. Neki su predlagali svoja rješenja za utišavanje iritantnog zvuka. Jedan je sklapao ruke i pozivao drugog da se popne preko njega pa tako dohvati sirenu. Lik u zelenoj majici stao je pred ploču s gotovo punom kriglom i rekao: „Pazi sad“. Nagnuo je kriglu i brzo je utankao u sebe. Svi su fascinirano gledali kako čovjek atletski savladava litarski gutljaj. Kad je popio do kraja, podrignuo je, obrisao se podlakticom i precizno plasirao kriglu prema alarmu. Ulicom su se razletjeli dijelovi krigle, rotirke i zvučnika. Sirenu je zamijenio pljesak svih prisutnih. Uslijedile su čestitke junaku, a i Mima je bio na rubu da čovjeku pruži ruku, kad na dnu ulice ugleda policiju.

„Policija!“ vikne netko i gosti se u trenu razbježe. I Mima je instinktivno krenuo u bijeg, ali se sjetio da ih mora zadržati, a ne pobjeći od njih. Kako? Pokušao se sjetiti Jope i njegovih

metoda provociranja autoriteta. Mogao je početi trčati, odvesti policajce na krivi trag i dati Dodoli još vremena ili je mogao ući u diskusiju s njima, usporavati ih birokratskim besmislicama.

„Hej!“ viknuo je jedan policajac i potrčao prema njemu. Mima jurne na drugu stranu. Opet je bio Bambijeva mama, klizio klizavim gradskim kalama i spašavao svoje mlado. Ali sad nije bio pijan, imao je prikladniju obuću i upravo atletski spretno savladavao oštre uglove starog grada. Samozadovoljno je zaključio da je možda malo i predobar u bijegu pa je prije zavoja koji je vodio prema rivi zastao i pogledao gdje su policajci. Nije ih bilo na vidiku. Pričekao je, pažljivo osluškivao. Grad je bio tih i mrtav. Nigdje ni policajca ni pijanog turista. Mima oprezno krene natrag istim putem. Odmakao je možda i predaleko od ŠKZ-a. Kvrugu, shvati napokon, oni možda nisu ni trčali za njim nego ostali istražiti razlog paljenja alarma. Kako mu je misao o Dodoli s policajcima dobivala oblik sve je brže trčao natrag. Ako je uhvate u ŠKZ-u ni Babić je neće izvući.

Dotrčao je natrag u ulicu koja ga je iznenadila tišinom. Nigdje nijednog čovjeka, samo razbijeno staklo i prigušena glazba iz pivnice. Prišao je palači i pažljivo provirio unutra. Nije vidio ništa. Korakne u prostor Zadruga i shvati da se nešto nalazi na sredini prostora. Čovjek u plavim hlačama i svjetloplavoj košulji ležao je na trbuhu ispred pultova. Ispod glave mu je bila lokva krvi. Drugi je ležao pored vrata kojima se prolazilo iza pultova. Mrtvi policajci.

„Gdje je Dodola?“ pitao je ženski glas iza njega. Okrene se i zaslijepi ga crveno svjetlo. Pod izvorom svjetla prepoznao je prigušivače na cijevima pištolja. To su bili oni, agenti. Muškarac i žena. Muškarac je imao veliku žutu mrlju s tamnocrvenim rubovima preko jednog oka. Mima mu je dao taj biljeg. Bio je to turist kojeg je prije deset dana udario na ulici. Pravio se Nijemac, vikao je nixferšten, nixferšten i dizao ruke u zrak. Sad u zraku drži pištolj i cilja mu u čelo.

„Gdje je Dodola?“ ponovila je žena pitanje. Što je Jopa učinio kad su ga pitali isto?

Žena podigne pištolj i opali Mimi iznad glave. Prigušeni udarac metka završi u plafonu. Komadi žbuke padali su mu po glavi. Mima klekne i zarije lice u šake. Strah od smrti srušio ga je na pod.

„Zadnji put, gdje je?“ čuo je iznad sebe. Želio je odgovoriti, ali glas mu nije izlazio iz grla. Stisnuo se poput fetusa. Plakao je. Nije se mogao suzdržati, samo se tresao i ridao. Glasni pucnjevi prekinu mu plač. Bang! Bang! Bang! Bang! Čuo je komešanje i tup tresak. Bang!

Bang! Bang! Pucnjevi nisu prestajali, sve je odzvanjalo od zaglušujuće buke. Bang! Bang! Bang! I nakon pucnjeva – kliktaji. Nekoliko kliktaja zaredom. Pištolj je bio prazan. Onda tišina. Čuo je samo teško disanje. Podigao je glavu, a na vratima je stajao skvoter Adrijan. U ruci mu je bio pištolj. Na podu su ležali agenti. Tamne mrlje širile su im se na sivim košuljama.

„Jopa je umro“, rekao je Adrijan i ispustio pištolj.

Mima ga je izgubljeno gledao. Adrijan je stajao tamo poput utvare i govorio mu da nema više Jope. Nije to u potpunosti ni registrirao kad je shvatio da ne zna gdje je Dodola.

„Dodola!“ vrisnuo je. Nitko mu nije odgovorio. Ustao je i pojurio prema uredima. Skočio je preko pulta da ne bi morao pomicati tijelo mrtvog policajca.

„Dodola!“ vikao je. Pronašao ju je u stražnjem uredu stisnutu ispod stola. U krilu je držala laptop i ubrzano tipkala.

„Idemo!“

Nije mu odgovorila.

„Idemo, ostavljaj sve. Bježimo!“

„Ne. Treba mi još vremena.“

„Nema vremena. Tamo leže četiri mrtvaca. Nema vremena. Gotovo je.“

„Nisam uspjela.“

„Što?“

„Ne mogu mu ništa. Ne može se uništiti. Nijedna skripta ne radi.“ Pogledala ga je. Izgledala je poput psića koji je nešto skrivio. Gledala ga je kao da ga je razočarala.

„Možeš li čitati iz njega?“

„Mogu.“

„Jesi li našla Jopu?“

„Jope nema u baznom sustavu. Nikad nije imao račun u banci.“

„Možeš li naći mene?“

„Mogu.“

„Možeš li pisati u bazni sustav? Možeš li mi promijeniti identitet kao što si i sebi?“

„Mogu.“

Dohvatio je mobitel i nazvao Babića. Deset je puta zazvonilo prije li nego se javio.

„Halo?“ javio se hroptavim glasom tek probuđenog čovjeka.

„Božo, Mima je. Imam ime čovjeka u bolnici.“

„Reci.“

„Branimir Donatov. Zove se Branimir Donatov.“

32. LUKA

Kroz zgrade na Gradini bura fijuče posebno zloslutno. Uhvati zalet na malenom brijegu pa lupa prozorima i vratima, cijelom naselju nameće jedinstven ugođaj. Vrata podrhtavaju, struja zraka pod njima zviždi, plahte koje se suše na balkonu udaraju ritam, a zavijanje kroz ventilaciju melodiju. Cijeli se stan na buri pretvara u čudnovat instrument.

Skladbi bure pridružilo se zvono na vratima.

„Evooo!“ viknula je majka prvo prema vratima, pa onda na drugu stranu stana.

„Klara, otvori vrata!“

„Ne mogu! Tuširam se!“ vikala je Klara iz kupaonice.

„Emilijo!“ zvala je majka dalje.

„Rekao sam ti da me ne zoveš Emilijo!“ urlao je Mima.

„Vrata!“ vikala je majka.

„Ne mogu!“ vrisnula je Klara.

Postoji neki šarm u toj vici. Kad dižu toliku buku, kad viču jedni na druge, kao da pokazuju da ništa ne skrivaju, da je jedino što postoji ovdje i sad i zato se komunicira glasno i direktno. Nije svugdje tako. Negdje se glasovi previše odbijaju pa treba govoriti tiho. U kršu Dalmacije zvuk razbiju valovi i odnese huk bure što se lagano budi pod planinom. Nije pogrešno tvrditi da je baš ta vika ono što razlikuje dalmatinsku od neke druge obitelji.

Zvono se ponovi.

„Emilijo!“ vikne opet majka.

„Rekao sam ti da me ne zoveš Emilijo!“ odgovori on istim tonom.

„Jebemu mater, da mu jebem mater! Ofarbala sam nokte, nemoj da se sad moram dizati! Luka! Eto ti, Luka!“

Majka je rijetko psovala. Kad opsuje, znači da joj nije svejedno. Mima ustane i otvori vrata.

Pred vratima je stajala Dodola. Žarko našminkana, uvukla se u usku crnu suknju i oko vrata nanizala blještave ogrlice. Imala je tijelo burleskne plesačice, linije kao preslikane s kontura otoka na horizontu.

Teško je skidao pogled s njenih oblina. Zar nam to sve to može učiniti samo šaka hormona? Da nismo svoje ime, to je znao od ranije. Ime je samo zapis na nekom drugom mjestu, ono što su nam drugi smislili da nas kontroliraju njime, ništa što je utkano u nas. Da nismo ime, to je jasno, ali da nismo ni svoj spol, na to se još nije naviknuo.

„Spremni?“ pitala je Dodola.

„Klara se tušira, majka farba. Potrajat će.“

„Što ti radiš?“

„Kopam po Jopinom laptopu. Dođi.“

Mimina soba izgledala je poput izloga supermarketa u kojem se nudi sezonska ponuda s početka srpnja. U kutu sobe ležao je luftmadrac, na njemu ručnik i napuhan kolut za plivanje. Po sredini sobe namješteni su plastični stol i dvije stolice, do njih plastična ležaljka na preklapanje i nad njom rastvoren veliki žuti suncobran, sve s motivima Spužva Boba. Nasmijano psihodelično lice spužve pratilo ju je po sobi.

„Suncobran, Mima?“

„Bio je veliki popust za kupovinu cijelog paketa. Komplet za plažu“, objasni Mima.

„Ali suncobran?“

„Gle“, pokaže joj crno računalo upaljeno na stolu.

„Jopin laptop? Što ima na njemu?“

„Nema skoro ništa, sve je čisto. Ili je pobrisano na vrijeme ili je imao neke skripte koje su brisale stvari automatski. To mi više sličí na Jopu, neki mehanizam koji se upali sam ako se on ne prijavi sedam dana ili slično. A možda i nije razvijao na ovom računalu. Ovo je ostavio kod Adrijana. Možda se na ovome samo igrao.“

„Koje igre?“

„Jopine političke. One masovne igre gdje uzgajaju paradajze ili tenkove. Digitalne utopije.“

„Zar mu nije to bilo najvažnije? Jesi li ih palio?“

Mima je pogleda. Istina, Jopi je stalo do njegovih igara. Taj mu je život bio barem jednako važan koliko i ovaj, uvjetno rečeno, stvarni. Mima pokrene aplikaciju imena Djeca utopije, igre koju je Jopa stalno igrao. Ekran se ispuni mapama i grafikonima.

„Pa gdje si ti dosad kapetane?“ ispisalo se u prozoru. Korisnik MiSmo99 ga je pozdravljao.

„Kapeeetaaaneeee!!!!“ ispisao je Chomsky1989.

EatTheRich je napisao „Tri tjedna, Kropotkine, to nije u redu. Ne možeš otići bez najave.“

Mima pogleda korisničko ime pod kojim je u igri bio identificiran. Kropotkin2. Ruski anarhist. Jopa u igri nije bio Jopa, tu je još živio neki svoj san, nosio neki od svojih borbenih pseudonima. Ovdje je bio doista živ, izvan igre bio je onaj koji je odustao.

„Care, fatio si“, napisao mu je Fabbri. Prozor za poruke za tren se ispunio pozdravima. Komentirali su njegov izostanak i pozdravljali ga.

„Vole ga.“ Mima pogleda Dodolu.

„Javi im se“, kaže ona.

„Gdje si, Kropa, budalo jedna?“ napisala je Bakunjinka.

„Jesi živ?“

Jesi živ? Jedna od najbesmislenijih retoričkih fraza koju neprestano čuje. Sretnu se dvoje na ulici i pita jedan drugoga – jesi živ? I baš sad, valjda jedini put kad to pitanje ima smisla, odgovor nije potvrđan. Stisnulo mu se grlo.

„Što da im napišem? Da je mrtav?“

„Nije mrtav. Ti si sad on, Mima.“ Dodola mu stavi ruku na rame.

Osjetio je bol u prsima. Boljela ga je tamna strana srca. Tamo gdje je taložio osjećaje koji su ga zaustavljali u svakodnevnim stvarima. Tamo gdje je potiskivao bol da bi mogao funkcionirati. Sad je sve izviralo.

„Živ sam“, utipka. Oči su mu se punile suzama.

„Care, idemo dalje! Stotinu se stvari dogodilo! Svijet te čeka! *Hasta la victoria siempre!*“ napisao mu je Fabbri.

„Kapetane moj“, upalio se prozor s privatnim porukama. Pisala mu je Bakunjinka: „Arkadija nas čeka.“

Gorčina mu je izbila iz grla. Jopa je ovdje još bio živ. Nije bio samo ime na Miminoj osobnoj iskaznici, bio je stvaran, razgovarali su s njim i voljeli ga. Jopa je tu mogao nastaviti živjeti, doista živjeti, na mjestu gdje je život uredio po svome.

Luka je umro sam. Nije imao rodbine, on i otac ostali su sami na onom dalekom selu u Slavoniji i kad se Luka odselio na more otac je malo po malo kopnio, dok se nije posve predao. Kad je umro, Luka više nije imao nikoga svoga, nikoga da ostane iza njega. Mima je odlučio u trenutku. Znao je da više ne smije ostati onaj čovjek koji je bio dotad. Rebus mu je bio za petama. Previše se stvari okrenulo protiv njega. A imao je bazni sustav pod rukom. I šansu da, makar imenom, produži život svog prijatelja.

Čovjek se danas ne može skriti iza imena, pisao mu je Rebus u onom mailu. Možda je bio u pravu. Samo ime ne znači ništa, ali zapis tog imena u službenim evidencijama – to je identitet današnjeg čovjeka. Onaj koji kontrolira te liste upravlja ljudskim slobodama. Promijenivši identitet u baznom sustavu stari Mima nestao je u očima države. Za državu on je ostao zapaljen u nerazjašnjenjima nesreći pred malom vijećnicom.

Kako je moguće postati netko drugi u gradu u kojem je čovjek rođen, u kojem je odrastao, u kojem na ulici susreće prijatelje iz djetinjstva koji znaju s kojim se imenom rodio? Zapravo, posve lako. Ljudi nisu ono što im piše u osobnoj iskaznici. Njegov se identitet neće kompromitirati dok god pred ljudima koji su ga znali iz starog života ne bude morao izvući osobnu ili zdravstvenu iskaznicu. Dosad je radio na crno, odsad će i živjeti na crno. Nije li to očekivani razvoj situacije?

„Moramo ići, Emilijo, taksi je stigao“

„Luka, majko. Ne smiješ me više zvati Emilijo.“

„Teško se naviknem, zlato. Ja sam ti dala to ime, nije mi lako zaboraviti ga.“

„Onda me zovi zlato.“

Majka i Klara pojavile su se na vratima. Obje su izgledale poput vlastitih voštanih figura, blještave i pretjerano našminkane s neprirodnim frizurama. Maša ih je pozvala na večeru. Dodola se klela da joj je sestra zadnjih dana odlično. Došla je sebi, upoznala je nekog novog, sredila se. Javila je i da je našla novi posao i zato ih sve želi počastiti. Želi ih izvesti na večeru, da se time ispriča Mimi što je bila luda i da svi zajedno mogu započeti iznova kao pravi prijatelji.

Mima se bojao lude Maše i njenih ispada. To što je našla novog dečka nije ju iskupljivalo, dobro je znao povijest njenih veza. I Filipov otac i Ilko Bastioni su u zatvoru. Vjerojatno je samo kanalizirala svoju histeriju na nekog novog kretena i nasilnika zbog kojeg će opet jednog dana podizati kamen iznad glave i razbijati glave nevinih životinja, ili čak ljudi. Od Maše se trebalo držati što dalje. Pristao je samo zato što je Dodola to željela. Izvukao je najfiniju košulju koju je imao, majka mu ju je izglacala na podu kuhinje. Svo četvoro taksijem su stigli do restorana.

Visoko bijelo zdanje na rubu grada sastojalo se od restorana u prizemlju i četiri kata apartmana. Sva sela oko grada pretvorila su se u apartmanske resorte, uz more više nije postojala nijedna obiteljska kuća. Sve su porušene ili nadograđene višekatnim tumorima od dodatnih soba i apartmana, bilo kakvih prostora u koje se može ugurati krevet i iznajmljivati za pedeset eura po noćenju.

Izašli su iz taksija i osjetili britku buru koja je vijorila sa sjevera. Stisnuli su se i promrmljali kako su možda trebali ponijeti više odjeće. Srpanj je počinjao neočekivano hladan. Bura je brijala i nije se obazirala na kalendar.

Dok su cupkali prema ulazu, pred restoranom se parkirala velika bijela limuzina. Stražnja vrata su se otvorila i iz njih je izašla Maša. Lepršava i blistava, izgledala je poput razigrane djevojčice. Bila je to posve nova Maša, iskreno sretna i radosna. Veselo je pozdravila Mimu, zagrlila sestru i poljubila majku i Klaru. Za njom je iz limuzine izašao poveći muškarac, prosijede kose. Bijelo odijelo stezalo mu je velika napuhana opuštena prsa, a kravata stiskala debeli vrat. Mima je poznao to lice. Ma koliko izbjegavao novine i televiziju, ma koliko zatvarao oči pred stvarima koje nije želio gledati, to lice nije mogao propustiti. Uz Mašu je stajao Šime Kršević, poznatiji kao Krše.

Maša ga primi pod ruku i stisne obraz uz njegovo rame. „Ovo je moj prijatelj“, kaže ponosno.

Bura zanjiše oleandre, zaobiđe cvjetnjake s điranima i zavuče se Mimi direktno pod košulju.

Osjetio je kako mu se dlake na rukama ježe.

Želimir Periš

Rođen 1975. u Zadru. Dobio je više nagrada za prozu, između ostalih: Lapis Histriae 2012. za priče kasnije objavljene u *Graciji od čempresa*, te Kočićevo pero i Nagradu t-portala za najbolji roman godine 2020. za *Mladenku kostonogu*. Roman *Mima i kvadratura duga* bio je finalist Nagrade t-portala za najbolji roman godine 2015. Posebno je ponosan na društvenu igru *Strašne žene* (2018).

Objavio: *Mučenice* (priče, 2013), *Mima i kvadratura duga* (roman, 2014), *Mima i vaše kćeri* (roman, 2015), x (pjesme, 2016), *Žuti bog* (priče, s Maer i Perić, 2020), *Mladenka kostonoga* (roman, 2020), *Gracija od čempresa* (priče, 2022).

Biblioteka Online

knjiga 263

Želimir Periš

MIMA I KVADRATURA DUGA

© 2024 Želimir Periš

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2024

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Tihomir Dunderović

Fotografija

SSidde / Pixabay.com

Objavljeno

15. rujna 2024.

ISBN 978-953-374-289-2 (HTML)

ISBN 978-953-374-290-8 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-291-5 (PDF)

ISBN 978-953-374-292-2 (MOBI)

Prvo izdanje

Algoritam : 24sata, Zagreb, 2015.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**